

Tartalom

IV Tájékoztatások

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS ÜGYNÖKSÉGEITŐL
SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

Európai Bizottság

2021/C 267/01

A Bizottság közleménye – Iránymutatás az innovációs közbeszerzésről 1

IV

(Tájékoztatók)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Iránymutatás az innovációs közbeszerzésről

(2021/C 267/01)

FELELŐSSÉGGKIZÁRÓ NYILATKOZAT:

E közlemény célja, hogy gyakorlati iránymutatást nyújtson az innovációs közbeszerzéshez. Jogilag nem kötelező érvényű. Bár a közlemény alkalmanként uniós jogszabályok szövegét használja fel, nem célja, hogy az adott jogszabályban rögzített jogokat és kötelezettségeket bővítse, illetve szűkítse. Amennyiben a közlemény az uniós jogszabályok értelmezéseként fogható fel, hangsúlyozandó, hogy az uniós jog kötelező erejű értelmezése az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartozik.

Noha az e közleményben foglalt információkat körültekintően ellenőriztük, az Európai Bizottság nem vállal felelősséget az itt említett konkrét esetekért.

TARTALOMJEGYZÉK

	<i>Oldal</i>
ÖSSZEFOGLALÓ	5
1. AZ INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉS BEMUTATÁSA	6
1.1. Mi az innovációs közbeszerzés?	6
1.2. Érvek az innovációs közbeszerzés mellett	7
1.2.1. A gazdasági fellendülés fokozása, a zöld és digitális átállás előmozdítása és az Európai Unió rezilienciájának erősítése	7
1.2.2. Színvonalasabb közszolgáltatás nyújtása optimalizált költségvetésből	8
1.2.3. Újonnan jelentkező igény kezelése	8
1.2.4. A közszolgáltatások korszerűsítése	9
1.2.5. Segítség az induló vállalkozások és innovatív kkv-k létrehozásához és növekedéséhez	10
1.2.6. Az innováció ösztönzése a piacokon	10
1.3. Miért van szükség az innovációs közbeszerzésről szóló iránymutatásra?	11
2. AZ INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉS SZAKPOLITIKAI KERETÉNEK LÉTREHOZÁSA	11
2.1. Egyértelmű szakpolitikai megbízatás	11
2.2. Az innováció mint a különböző szakpolitika célok megvalósításának eszköze	14
2.3. Az ambíciószintek meghatározása	15
2.4. Ambíciókból intézkedések és kötelezettségvállalások	16
2.5. Kapacitásépítés	17
2.5.1. A munkatársak képzése és támogatása	17
2.5.2. Az együttműködésen alapuló közbeszerzés mérlegelése	18
2.6. A kockázatkerülés leküzdése innovációs ösztönzők létrehozásával	22

	<i>Oldal</i>
3. AZ INNOVÁTOROK ÉRDEKLŐDÉSÉNEK FELKELTÉSE	24
3.1. A közbeszerzés megnyitása a kisebb innovátorok előtt is	24
3.1.1. Piaci kapcsolatok kialakítása	24
3.1.2. Az adminisztratív terhek csökkentése	26
3.1.3. A kiválasztási szempontok módosítása	26
3.1.4. Szerződésrészek alkalmazása	28
3.1.5. Szabványok, nyílt adatok, nyílt interfészek és nyílt forráskódú szoftverek alkalmazása	29
3.1.6. Kkv-barát kifizetési rendszerek meghatározása	30
3.2. Az innováció ökoszisztéma-alapú megközelítésének kialakítása	30
3.3. Innovációközvetítők igénybevétele	31
4. AZ INNOVÁCIÓ BEVONZÁSA	33
4.1. Innovációbarát eszközök minden eljárástípushoz	33
4.1.1. Igényfelmérés	33
4.1.2. Előzetes piaci konzultáció	35
4.1.3. Opcionális mezők használata hirdetménymintákban	38
4.1.4. Műszaki leírás	38
4.1.4.1. Deskriptív követelmények	38
4.1.4.2. Funkcionális követelmények	39
4.1.5. Változatok	40
4.1.6. Odaítélési szempontok	41
4.1.6.1. Ár	41
4.1.6.2. Költség	41
4.1.6.3. Minőség	42

	<i>Oldal</i>
4.1.7. Szellemitulajdon-jogok kezelése	43
4.1.8. A szerződés teljesítése	46
4.2. Konkrét innovációbarát közbeszerzési eljárások	47
4.2.1. Az azonnal felhasználható innovációk kiigazítása – Tárgyalásos eljárások	47
4.2.1.1 Tárgyalásos eljárás	48
4.2.1.2 Versenypárbeszéd	48
4.2.2. Tervpályázat	48
4.2.3. Az innováció ösztönzése kutatási-fejlesztési közbeszerzéssel	49
4.2.3.1 A kutatás-fejlesztési szolgáltatások közbeszerzése, valamint a szellemi és egyéb tulajdonjogok megosztása	49
4.2.3.2 Kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés	50
4.2.3.3 A kutatáshoz és fejlesztéshez kapcsolódó áruk közbeszerzése	51
4.2.3.4 Innovációs partnerség	52
5. ÁLLAMI TÁMOGATÁS	56
I. MELLÉKLET: SZELLEMITULAJDON-JOGOK	58
I. rész – A szellemitulajdon-jogokkal kapcsolatos általános szempontok	58
II. rész – A közbeszerzés tárgyának fajtái és szellemitulajdon-jogok	60
II. MELLÉKLET: A BESZÁLLÍTÓI FELKÉRÉS SABLONJAI	65
III. MELLÉKLET: KÉRDŐÍVSABLON A BESZÁLLÍTÓI TALÁLKOZÓHOZ	67

ÖSSZEFOGLALÓ

Az innovációs közbeszerzés a közberuházások eredményesebbé tétele révén fokozhatja a Covid19-válság utáni uniós gazdasági fellendülést. Az egyik legfontosabb eszköz a gazdaságunk zöld és digitális gazdasággá való átalakításának előmozdításában. Ezt az iránymutatást eredetileg a „Megújított európai kutatási és innovációs stratégia – Európa esélye a technológiai vezető szerepének kialakítására” című közleménnyel, valamint a Bizottságnak az uniós vezetők 2018. május 16-án Szófiában tartott, az adatvédelemről és a digitális egységes piacról szóló nem hivatalos üléséhez való hozzájárulásával összefüggésben fogadtuk el, most pedig az európai kkv-stratégia és iparstratégia (1) és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (2) elfogadása után naprakészre tesszük. Célja, hogy a közbeszerzők az iránymutatásra támaszkodva hathatósabb szerepet vállalhassanak a gazdasági fellendülésben, a zöld és digitális kettős átállásban és az Európai Unió rezilienciájának erősítésében.

Ez az iránymutatás tömören bemutatja az innovációs közbeszerzés alapvető szempontjait: azt, hogy **miért** fontos, **kik** az érintettek, és **hogyan** folytatható le ez az eljárás.

Ez a dokumentum az előzetes nyilvános konzultáció során kapott választ tükrözi. Részletessége szándékosan olyan mértékű, hogy ezáltal elérhesse a legszélesebb szakmai közönséget (közbeszerzőket, politikai döntéshozókat, beszállítókat), és felkeltesse azok érdeklődését is, akik eddig nem foglalkoztak a kérdéssel, vagy nem tartották érintettnek magukat. A dokumentumban még a legfelkészültebb olvasók is találnak hasznos hivatkozásokat friss kezdeményezésekre és példákra.

A 2014. évi közbeszerzési irányelvek a közbeszerzők és a gazdasági szereplők azon igényeinek megfelelően módosították a közbeszerzés keretét, amelyek a technológiai fejlemények, a gazdasági trendek, valamint a fenntartható állami kiadásokra irányuló egyre nagyobb társadalmi figyelem hatására merültek fel.

Az innovációs közbeszerzés kiaknázatlan lehetőségeket kínál induló innovatív vállalkozások számára, és lehetővé teszi innovatív megoldások kidolgozását, amint arra a Bizottság is rámutatott a nemrég elfogadott kkv-stratégiában és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokra vonatkozó cselekvési tervben (3).

A közbeszerzési szabályok már nem csupán a **beszerzés módjára** vonatkoznak, hanem teret engednek a **beszerzés tárgyával** kapcsolatos ösztönzőknek is, mégpedig azok előírása nélkül. Az **adófizetők pénzének helyes elköltésére** vonatkozó célkitűzés a közigazgatási szervezetek elsődleges igényeinek kielégítésén túl új dimenziókkal gazdagodik. Minden közbeszerzés esetében a közvéleményt jogosan foglalkoztatja az, hogy a beszerzett megoldás nemcsak formailag megfelelő-e, hanem a **minőség, a költséghatékonyság, a környezeti és társadalmi hatás szempontjából is a legnagyobb hozzáadott értéket** képviseli-e, továbbá teremt-e **lehetőségeket a beszállítói piacon**.

Az innovációs közbeszerzés a felsorolt szempontok mindegyikére kiterjed. Utat nyit az olyan jobb **minőségű és hatékonyabb megoldásoknak, amelyek előtérbe helyezik a környezeti és társadalmi előnyöket**, a nagyobb **költséghatékonyságot**, valamint a **vállalkozások előtt nyíló új üzleti lehetőségeket**. Ezt az iránymutatást továbbá a harmadik országbeli ajánlattevők és áruk uniós közbeszerzési piacon való részvételéről szóló, 2019. évi bizottsági iránymutatással együtt kell értelmezni, amely a stratégiai és innovációs közbeszerzéssel is foglalkozik (4), és gyakorlati tanácsokkal szolgál a közbeszerzők számára arról, hogyan bonyolítsák le közbeszerzési eljárásaikat harmadik országbeli ajánlattevők részvétele esetén.

Ez az iránymutatás ennek megfelelően a következőképpen épül fel:

Az **1. fejezet** pontosítja az **innovációs közbeszerzés fogalmát**, átfogó vetületét, valamint hozzáadott értékét.

A **2. fejezet** felvázolja az innovációs közbeszerzés stratégiai alkalmazásához szükséges **szakpolitikai keretet**.

A **3. fejezet** ismerteti, hogy miképpen **tehető elérhetővé a közbeszerzés az innovátorok**, többek között az induló vállalkozások és az innovatív kkv-k számára.

A **4. fejezet** bemutatja, hogy a **közbeszerzési eljárások alkalmazása** hogyan korszerűsítheti innovatív megoldásokkal a közszolgáltatásokat, továbbá hogyan segítheti elő a növekedést és a munkahelyteremtést, különösen a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok (a továbbiakban: szellemi tulajdon-jogok) kezelése tekintetében.

(1) A Bizottság közleménye: Új európai iparstratégia, COM(2020) 102 final, 2020.3.10., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102> A Bizottság közleménye: Kkv-stratégia a fenntartható és digitális Európáért, COM(2020) 103 final, 2020.3.10., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0103>

(2) https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en

(3) A Bizottság közleménye: Az EU innovációs lehetőségeinek maximális kiaknázása – A szellemi tulajdonra vonatkozó cselekvési terv az EU helyreállításának és rezilienciájának támogatása érdekében. COM (2020)760 final, 2020.11.25. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/43845>

(4) C(2019)5494, elérhető a következő internetcímen: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36601?locale=hu>

Az **5. fejezet** kiemel bizonyos szempontokat, amelyeknek az innovációs közbeszerzés során teljesülniük kell ahhoz, hogy a beszállító ne részesüljön **állami támogatásban**.

A mellékletek gyakorlati tájékoztatást nyújtanak a beszerzőknek a szellemi tulajdon-jogokról, valamint bemutatják azokat az eszközöket, amelyeket a beszerzők a beszállítókkal folytatandó megbeszélések szervezéséhez használhatnak.

Ebből az iránymutatásból inspirációt meríthet a közbeszerzés valamennyi szereplője:

- a közbeszerzési tisztviselők,
- a beszerzett megoldások végfelhasználói,
- a szakmai és politikai döntéshozók, akik alapvetően járulnak hozzá a kedvező feltételek megteremtéséhez, valamint
- a beszállítók, akik innovatív megoldásaikkal versenyképesebbé válhatnak a közbeszerzések terén.

1. AZ INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉS BEMUTATÁSA

1.1. Mi az innovációs közbeszerzés?

Az innováció többféleképpen értelmezhető⁽⁵⁾. Ez az iránymutatás átfogó szemléletet alkalmaz. Az innovációs közbeszerzés olyan beszerzés, amely az alábbi jellemzők közül legalább az egyikkel rendelkezik:

- az innovációs folyamat (kutatási-fejlesztési szolgáltatások) beszerzése a (részleges) eredményekkel együtt,
- az innováció eredményeinek beszerzése.

A közbeszerző először leírja az igényét, majd vállalkozásokat és kutatókat kér fel az igényt kielégítő – a piacon még nem létező – innovatív termékek, szolgáltatások vagy folyamatok kifejlesztésére.

A második esetben a széles körben elérhető termékek vásárlása helyett a közbeszerző korai befogadóként olyan terméket, szolgáltatást vagy folyamatot szerez be, amely új a piacon, és alapvetően újszerű jellemzőkkel rendelkezik⁽⁶⁾.

Az ilyen innováció, amely több érdekelt számára is teljesítménybeli javulást és hozzáadott értéket eredményez, esetenként illeszkedik a hagyományos keretek közé (**fokozatos innováció**), de gyakran új szereplők, folyamatok, értékek létrehozásával felborítja a régi rendszert (**diszruptív innováció**), vagy még általánosabb átalakulást követel meg, mivel kielégítetlen igényekre irányul és strukturális vagy szervezeti reformokat igényel (**transzformatív innováció**). Ez az iránymutatás felhívja a figyelmet az innováció különböző formáinak előnyeire, és bemutatja, hogy e formák hogyan közelíthetők meg a közbeszerzési folyamatban.

⁽⁵⁾ Példák meghatározásokra:

- A 2014/24/EU irányelv alkalmazásában, annak 2. cikke 22. pontjának meghatározása szerint az innováció „olyan új vagy jelentős mértékben továbbfejlesztett termék, szolgáltatás vagy folyamat – beleértve többek között a termelési, építési, illetve konstrukciós folyamatokat – új marketingmódszer, vagy új szervezési mód megvalósítása az üzletvitel, a munkaszervezés vagy a külső kapcsolatok terén, amelynek célja többek között, hogy elősegítse a társadalmi kihívások leküzdését, illetve hogy előmozdítsa az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó Európa 2020 stratégia végrehajtását”,
- Az OECD 2018. évi Oslói Kézikönyvében szereplő fogalom meghatározás szerint az innováció „olyan új vagy továbbfejlesztett termék vagy folyamat (vagy azok együttese), amely jelentősen eltér az egység előző termékeitől vagy folyamataitól, és amelyet az egység a lehetséges felhasználók rendelkezésére bocsátott (termék esetén), vagy használatba vett (folyamat esetén)”.

⁽⁶⁾ A korai befogadók körét a piaci vásárlók első 20 %-a alkotja, aki új vagy lényegesen továbbfejlesztett terméket, szolgáltatást vagy folyamatot szerez be. Idetartozik az olyan termékek, szolgáltatások vagy folyamatok beszerzése, amelyeket szűk körben már bemutatnak, és a piacon hamarosan elérhetőek lesznek vagy kis mennyiségben már elérhetőek, de általánosan még nem terjedtek el. Ez magában foglalja a már meglévő, de új és innovatív módon hasznosítandó megoldásokat is. A korai befogadó vásárlók szerepe az innovációk terjesztésében általánosan elismert a közszektorban is, lásd Rogers, Everett (2003): Diffusion of Innovations (Innovációk diffúziója), 5. kiadás, Simon & Schuster, ISBN 978-0-7432-5823-4. OECD (2014), Intelligent Demand: Policy Rationale, Design and Potential Benefits (Intelligens kereslet: szakpolitikai indokok, tervezés és lehetséges előnyök).

1.2. Érvék az innovációs közbeszerzés mellett

1.2.1. A gazdasági fellendülés fokozása, a zöld és digitális átállás előmozdítása és az Európai Unió rezilienciájának erősítése

A közberuházás és az innováció a fellendüléssel, a zöld és digitális átállással és az uniós gazdaság reziliensebbé tételével járó nehézségek leküzdésének két lényeges módja. Az új Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz⁽⁷⁾ élénkíti majd a közberuházásokat a Covid19-válság után, e beruházások jelentős része pedig közbeszerzés útján valósul majd meg. Az uniós összehasonlító teljesítményértékelés alapján Európa az innovációs közbeszerzésben rejlő potenciál mindössze felét használja ki a gazdasági fellendülés fokozására, és jelentős beruházásihiány tapasztalható különösen a digitális megoldások beszerzése és a kutatási-fejlesztési közbeszerzés terén, noha mindkettő döntő fontosságú az Unió stratégiai autonómiájának és versenyképességének erősítéséhez⁽⁸⁾. A közbeszerzőknek élénkíteniük kell az innovációs közbeszerzést, és segíteniük kell a vállalkozásoknak abban, hogy innovatív megoldásokat fejlesszenek ki a legfontosabb ipari ökoszisztémákban, különösen ott, ahol a közbeszerzők beruházóként nélkülözhetetlen szerepet töltenek be. A közbeszerzőknek továbbá erősíteniük kell az európai gazdaság rezilienciáját az alapvető árucikkek, köztük – amint arra a Covid19-világjárvány is felhívta a figyelmet – a gyógyszerösszetevők ellátási forrásainak diverzifikálása és új megoldások támogatása révén.

A világűrbe telepített uniós megoldások innovatív beszerzését kihasználva a nemzeti, regionális és helyi hatóságok nagymértékben hozzájárulhatnak a zöld megállapodás végrehajtásához, valamint a vállalkozások/polgárok és a közigazgatási szervek közötti kapcsolattartás digitalizálásához. A határon átnyúló együttműködés terén is komoly lehetőség rejlik benne. Az űrtechnológián alapuló adatok és szolgáltatások számos olyan területen felhasználhatók, ahol az innovatív megoldások beszerzése kínálja a legeredményesebb módszert a digitális és zöld átállás előmozdítására, a piaci erők ugyanis önmagukban nem elegendőek ehhez.

PÉLDA

VILÁGŰRBE TELEPÍTETT SZOLGÁLTATÁSOK

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A hatóságok a világűrbe telepített technológiák fontos felhasználói közé tartoznak, különösen az alábbi területeken:

- közvédelem (sürgősségi segélyszolgálatok és katasztrófasegély, kutatás-mentés, tűzoltás, határigazgatás),
- kritikus infrastruktúrák védelme,
- tömegközlekedés (a tömegközlekedés irányítása, vezető nélküli ingajáratok, intelligens városok),
- hatóságok által üzemeltetett vagy felügyelt tengeri, légi és vasúti közlekedési szolgáltatások.

Mit tettek másképpen?

Az innovációs közbeszerzés tehát ígéretes eszköz lehet a világűrbe telepített, fejlett technológiák és szolgáltatások igénybevételeiben támogatásában: arra készítheti a hatóságokat, hogy „első ügyfélként” megbízást adjanak innovatív társaságoknak. Az Európai Bizottság 2019 októberében közzétette az „EGNSS- (EGNOS- és Galileo-) alkalmazások kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzése hatóságok számára” című, H2020-SPACE-EGNSS-2020. számú, kísérleti projektre irányuló felhívást, hogy beindítsa az uniós GNSS-technológiát hasznosító, innovatív megoldások fejlesztését olyan közérdekű kérdések megoldása céljából, amelyek esetében kínálati hiány mutatkozik a piacon (jellemző piaci hiányosság a jelentősnek ítélt technológiai/piaci kockázat és a monoposzónia/korlátozott kereslet miatt).

Milyen eredmény született?

A kiválasztott BROADGNSS projekt az EGNOS- és a Galileo-jelek egyedi és fejlett funkciót hasznosítja majd felhasználói közvédelmi alkalmazásokban, hogy fejlessze a közvédelmi és katasztrófasegély-szervezetek európai polgároknak nyújtott szolgáltatásait.

⁽⁷⁾ A Bizottság 2020. május 27-én tett javaslatot az eszközre a Next Generation EU központi elemeként. Ez az ideiglenes helyreállítási eszköz lehetővé teszi, hogy a Bizottság források bevonásával segítse a koronavírus-járvány által okozott közvetlen gazdasági és társadalmi károk helyreállítását. Lásd: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en

⁽⁸⁾ Benchmarking of R&D procurement and Innovation Procurement Investments In countries across Europe (Az európai országokban zajló kutatási-fejlesztési közbeszerzések és innovációs közbeszerzési beruházások összehasonlító teljesítményértékelése), Európai Bizottság, 2020. október, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=69920

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/space-egnss-5-2020>

1.2.2. Színvonalasabb közszolgáltatás nyújtása optimalizált költségvetésből

Az innovatív megoldásokat ritkán szerzik be kizárólag azok innovatív jellege miatt. A legtöbb esetben az innovatív megoldások akkor válnak érdekessé a közbeszerzők számára, amikor optimalizált költségek mellett teszik lehetővé hasonló – vagy akár jobb – eredmények elérését.

PÉLDA

AZ INNOVÁCIÓ RÉVÉN ZÖLDEBB ÉS OLCSÓBB ENERGIÁHOZ JUTHATNAK A POLGÁROK:

Kapcsolt energiatermelő létesítmény Vilniusban

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A földgázbehozatal következtében megnövekedtek a vilniusi polgárok fűtéssel kapcsolatos költségei. Ráadásul a város gázfogyasztástól való nagymértékű függése a jelentős szén-dioxid-kibocsátás miatt a környezetre is káros volt.

Mit tettek másképpen?

2018-ban úgy döntöttek a városban, hogy a háztartások ellátására innovatív létesítménybe ruháznak be, amely zöld energiát termel, és csökkenti a város gázbehozatalától való függését és szén-dioxid-lábnyomát. A teljes közbeszerzési projekt egy éven belül lezajlott. A kapcsolt energiatermelő létesítmény hulladékégető műből és két biotüzelőanyag-rendszerből áll. A beruházás legnagyobb részét az uniós strukturális alapok igénybevitelével és az Európai Beruházási Banktól kapott hitelből valósulhatott meg.

Milyen eredmény született?

Immár a polgárok közel 40 %-ának energiaigénye kielégíthető mérsékelt szén-dioxid-kibocsátás mellett. Amikor a rendszer 2020 közepétől teljes kapacitással üzemel, a polgárok megközelítőleg 20 %-os árcsökkenésre számíthatnak. A szén-dioxid-kibocsátás jelentős mértékben, évi mintegy 436 000 tonnával csökkenthető. A bemutatott újítás a hulladék energiává való zökkenőmentesen átalakításának köszönhetően hozzájárul a körforgásos gazdaság kialakításához.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://renewablesnow.com/news/lietuvos-energiija-breaks-ground-on-vilnius-chp-scheme-601749/>

<https://www.euroheat.org/news/vilnius-chp-project-gets-green-light-ec/>

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/major/lithuania/new-power-plant-boosts-renewable-energy-use-in-vilnius-lithuania

<https://www.eib.org/attachments/registers/74370788.pdf>

1.2.3. Újonnan jelentkező igény kezelése

Bizonyos esetekben az innovációs közbeszerzésnek kielégítetlen igényekre, illetve olyan új elvárásokra kell választ adnia, amelyek a piacon elérhető megoldásokkal nem kezelhetők megfelelően.

PÉLDA

AZ INNOVÁCIÓ TÁRSADALMI VÁLTOZÁSRA AD VÁLASZT:

A hallgatók ösztönzése a technológiával segített tanulásra

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Ma sok gyermeket jobban érdekelnek a számítógépes játékok, mint a matematika vagy a tudományok. Az alsóbb és a felsőoktatásban egyaránt nő a lemorzsolódási arány, mivel a „nehéz” tárgyak iránt egyre kisebb a lelkesedés. Ez rontja a következő generációs európaiak esélyét arra, hogy megfelelő munkahelyet találjanak az egyre inkább tudásalapú gazdaságban.

Mit tettek másképpen?

Halmstad (Svédország), Viladecans (Spanyolország), Magdeburg (Németország) és Konnevesi (Finnország) egyes iskolái elhatározták, hogy közös beszerzéssel próbálják meg leküzdeni a kihívást. Kutatási és fejlesztési feladatokkal bízták meg hét innovatív beszállítót, majd tesztelték és összehasonlították az általuk kínált megoldásokat. A hét beszállító közül négy jutott el a prototípuskészítés szakaszába, utóbbiak közül pedig kettő fejleszthető innovatív eszközöket, amelyeket az iskolák bevezettek. Az eszközök a viselkedési minták folyamatos elemzésével, valamint a mesterséges intelligencia segítségével személyre szabottabb, a játékhöz hasonló tanulási élményhez juttatják az általános- és középiskolás gyermekeket.

Milyen eredmény született?

A négy országban több mint 600 tanuló és 45 pedagógus részvétele alapján megállapítást nyert, hogy az új megoldások hatására a tanulók 55–75 %-kal motiváltabbak és sikeresebbek is a matematika, a technológia, a fizika és a kémia tanulásában, egyúttal nagyobb valószínűséggel választják e területeket szakmai pályafutásukhoz. A megoldásokat azóta értékesítették különböző iskoláknak. A finnországi Kuulammen középiskola például megerősítette, hogy az innovatív megoldások emellett 30–40 %-kal csökkentik a tanárok tervezési és értékelési idejét, az iskolák pedig megtakarításokat érhetnek el a tananyagok terén. (Egy licenc tizedannyiba kerül, mint a tankönyvek az egész iskola számára.) A megoldást Finnországban szolgáltató vállalat azóta kockázatitőke-befektetéshez jutott, és más piaci szegmensekre (például vállalati alkalmazottak képzésére) is kiterjesztette üzleti tevékenységét.

Részletek a következő címen olvashatók:

www.imaile.eu

(A hetedik uniós keretprogram alapján társfinanszírozásban részesült projekt)

1.2.4. A közszolgáltatások korszerűsítése

Az innovációs közbeszerzés közelítheti a közszolgáltatások nyújtásának módját az egyre inkább technofil, környezetileg felelős és társadalmilag tudatos polgár elvárásaihoz, egyúttal javíthatja a közszolgáltatási élményt.

PÉLDA

AZ INNOVÁCIÓ CSÖKKENTI A KÖZIGAZGATÁSI SZERVEK GÉPJÁRMŰHASZNÁLATÁT:

A portugál egészségügyi minisztérium közös gépjárműflotta-kezelő platformja

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A portugál egészségügyi minisztérium célul tűzte ki, hogy optimalizálja a minisztérium és a portugál állami egészségügyi intézmények keretébe tartozó szolgálatok által használt gépjárműflotta útvonalkezelését, továbbá csökkenti a flotta környezeti hatását és teljes költségét.

Mit tettek másképpen?

Új járművek vásárlása helyett az egészségügyi minisztérium újragondolta a gépjárműflotta lehetséges felhasználási módját. Olyan elektronikus platformot képzelt el, amely teljeskörűen központosítja a gépjárműflotta használatával kapcsolatos információkat. 2017-ben az egészségügyi minisztérium közös gépjárműflotta-kezelő platformját (GPFMS) külső vállalkozó szállította le, ennek kiválasztása olyan közbeszerzési eljárás útján történt, amelyben az elvárt eredményeket funkcionális követelmények formájában adták meg.

Milyen eredmény született?

A platform révén a felhasználók megoszthatják az összes rendelkezésre álló erőforrást (járművet és útvonalat). Ezáltal csökken a járművek száma, a járműhasználattal összefüggő biztosítási, üzemanyag-, karbantartási stb. költség, valamint a környezeti hatás. A platform segítségével emellett kimutatások készíthetők az erőforrások valós idejű felhasználásáról, amelyekből a gépjárműflotta hatékony, átlátható és tudatos tervezését, kezelését, használatát és ellenőrzését ösztönző mutatószámok állíthatók elő. Ez illeszkedik a Bizottság digitális és zöld átállással kapcsolatos céljaihoz.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://spms.min-saude.pt/2016/05/spms-desenvolve-gestao-partilhada-frota-do-ministerio-da-saude>

PÉLDA

AZ INNOVÁCIÓ KÖRNYEZETVÉDELMI AGGÁLYOKRA AD VÁLASZT:

A vízellátás védelme

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Ausztriában az érmegyártás után visszamaradó víz vegyianyag-tartalma meghaladta a jogszabályban meghatározott határértékeket.

Mit tettek másképpen?

Ausztria szövetségi közbeszerzési ügynöksége háromfordulós közbeszerzési eljárást hirdetett annak érdekében, hogy innovatív megoldást találjon az érmegyártást végző szervezet, az Osztrák Pénzverde számára. A meghívott potenciális beszállítóknak be kellett mutatniuk korábbi innovációs tevékenységüket. A szerződéses feltételek tartalmazták a pontos vízkezelési célértékeket.

Milyen eredmény született?

A kiválasztott, könnyen telepíthető vákuumporlasztó mechanizmus a részecskék széles körét (többek között a fémeket, galvanizáló anyagokat, valamint fotó- és nyomdatechnológiai, gyógyszeripari élelmiszeripari szennyezőanyagokat) kiszűri, ezáltal sokféle ágazatban alkalmazható. Emellett az Osztrák Pénzverde édesvízigénye 97 %-kal csökkent, amivel évente 4 millió liter vizet takarítanak meg.

Részletek a következő címen olvashatók:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue58_Case_Study117_BBG_Austria.pdf

1.2.5. Segítség az induló vállalkozások és innovatív kkv-k létrehozásához és növekedéséhez

Unió szinten a közbeszerzők vásárlóereje a GDP mintegy 14 %-át teszi ki ⁽⁹⁾. Európa számos területén jelentős arányt képvisel a helyi gazdaságon belül. Ez azt jelenti, hogy a közbeszerzők ösztönözhetik az innovációt a piacon már régóta tevékenykedő szereplők körében, ugyanakkor létfontosságú lehetőségeket adhatnak azoknak a kkv-knak és új innovatív vállalkozásoknak is, amelyek a kielégítetlen igényekre megoldást nyújthatnak, de nehézséget okoz számukra azok piacra juttatása.

A fő vásárlóként eljáró közbeszerzők lehetőséget nyújthatnak az innovatív vállalkozásoknak arra, hogy éles környezetben teszteljék új megoldásaikat. Mindemellett azzal, hogy e vállalkozások vásárlójaként jelennek meg, és ezáltal növelik azok forgalmát, az ajánlatkérő szervek további állami és magánbefektetőket ösztönözhetnek a vállalkozások tevékenységére irányuló befektetésekre. Végezetül a közbeszerzők a digitális platformok széles körű használata révén több lehetőséget kínálhatnak a gazdasági szereplőknek – kkv-knak és induló innovatív vállalkozásoknak – arra, hogy innovatív megoldásokat fejlesszenek ki vagy javasoljanak, továbbá megkönnyíthetik a bejutást más tagállamok közbeszerzési piacaira ⁽¹⁰⁾.

1.2.6. Az innováció ösztönzése a piacokon

Ha egy termék közvetlenül nem elérhető a piacon, vagy ha a kínált termékek minősége nem megfelelő, a közbeszerzők vásárlóereje az innováció felé terelheti a piacot.

PÉLDA

AZ INNOVÁCIÓ LAKOSSÁGI AGGÁLYOKRA AD VÁLASZT:

Egészségesebb kórházi betegellátás

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A svédországi Örebro a káros PVC-től mentes katétereket kívánt beszerezni. Bár a piacon nem volt széles körben elérhető, a város úgy döntött, hogy pályázatot ír ki. Ekkor csak egyetlen beszállító tett ajánlatot.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_hu

A közbeszerzési mutatókról készült éves tanulmány a következő címen érhető el:

https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/studies-networks_hu

⁽¹⁰⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0103>

Mit tettek másképpen?

A nehézségek ellenére a városnak sikerült beszereznie a kívánt katétereket.

Milyen eredmény született?

Nyolc év elteltével minden beszállító PVC-mentes terméket kínált.

1.3. Miért van szükség az innovációs közbeszerzésről szóló iránymutatásra?

A közbeszerzők fő célkitűzése, hogy a legstabilabb és legmegbízhatóbb beszerzési eredményt éri el. A kockázatokat jellemzően a következőképpen csökkentik:

- i. a piacon már régóta tevékenykedő, makulátlan hírnévvel és adózái múlttal rendelkező, jelentős forgalmú gazdasági szereplők megkeresése; valamint
- ii. a korábban már megbízhatónak bizonyult, szabványos megoldások igénylése.

E körülményekre tekintettel nehézkes lehet elfogadtatni a nagyobb kockázattal járó innovatív termékeket és szolgáltatásokat, noha egyértelmű előnyökkel jár a közbeszerző számára, ha az újítás beszerzése mellett dönt. Ezeket az előnyöket – legyen szó megtakarításról, új igényeket kielégítő megoldásról vagy a régi igényekre adott jobb válaszokról – egyértelműen meg kell határozni, részletesen és átlátható módon be kell mutatni, célként kell megfogalmazni, és tárgyilagosan mérni kell. A jogi, költségvetési és reputációs kockázatokat előre kell jelezni és mérsékelni kell. Ez az iránymutatás indítást és ötleteket kíván adni ahhoz, hogy a közbeszerzésben érintett politikai döntéshozók szembenézzenek a fenti kihívással.

Különböző partnerekkel közösen az Európai Bizottság számos iránymutatást adott ki a témában, amelyek továbbra is érvényes kiindulópontot jelentenek ⁽¹¹⁾. A korábbi tapasztalatokra építve, valamint az érdekeltek ismétlődő felhívására reagálva a jelen iránymutatás részletesebben fejt ki a gyakorlati megfontolásokat; az uniós szabályokban javasolt eszközök egyes feltáratlan vetületeit vizsgálja és azokat szélesebb perspektívába helyezi, többek között az induló innovatív vállalkozások és az innovatív kkv-k az Unió egészére kiterjedő támogatásával összefüggésben.

Ennek az iránymutatásnak a céljai tehát a következők:

- érvek megfogalmazása az innovációs közbeszerzés üzleti indokoltsága mellett,
- javaslattétel olyan fellépésekre, amelyek kellő támogatást nyújtanak az innovatív projektekhez,
- segítségnyújtás a bizonytalanság elosztatásához az innovatív eljárások esetében alkalmazott uniós közbeszerzési jogi keret ismertetése és a valós életből vett példák bemutatása alapján.

Az ebben az iránymutatásban említett példák bizonyítják, hogy az itt megfogalmazott elképzelések valamennyi tagállamban megvalósíthatók, hiszen a közbeszerzés alapvető szabályai azonos közbeszerzési irányelvekből származnak.

2. AZ INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉS SZAKPOLITIKAI KERETÉNEK LÉTREHOZÁSA

Az innovációs közbeszerzés lehetőség a közbeszerzők, az állampolgárok és a vállalkozások számára egyaránt. A jövőképet, stratégiát és megfelelő eszközöket adó átfogó politika elengedhetetlen e lehetőség megvalósításához. Az alábbi bekezdések felvázolják az innovációs közbeszerzés szakpolitikai keretének főbb elemeit.

2.1. Egyértelmű szakpolitikai megbízatás

A stratégiai beszerzésben érintett intézmények és szakemberek számára politikai szinten megfogalmazott egyértelmű jövőkép kiemelten fontos, mivel biztosítja számukra a fellépéshez szükséges megbízatást. Az egyértelmű kommunikációs kampánnyal kísért, hosszú távú költségvetési kötelezettségvállalással támogatott szakpolitikai jövőkép nagyobb eséllyel valósul meg.

⁽¹¹⁾ Az innovációs közbeszerzésről szóló uniós iránymutatás főbb forrásai:

- az Innovációs Közbeszerzés Európai Támogatása (EAFIP) kezdeményezés eszköztára (2018),
— <http://eafip.eu/toolkit>
- A közszolgáltatásokat érintő innováció ösztönzője (2015), <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/f5fd4d90-a7ac-11e5-b528-01aa75ed71a1>
- https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/innovative_hu
- http://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/cross-cutting-issues/innovation-procurement_en.htm

Mivel az innováció előmozdítása az EU kohéziós politikájában is központi szerepet játszik, az európai struktúrális és beruházási alapokból finanszírozott projektek közbeszerzési eljárásai során előforduló leggyakoribb hibák elkerülésére vonatkozó, a gyakorlati szakemberek számára készült iránymutatás olyan módszereket említ, amelyekkel a környezetvédelmi, szociális és innovációs politika céljai érvényesíthetők a közbeszerzési eljárásokban: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/guide/

PÉLDA

A SVÉD NEMZETI INNOVÁCIÓS TANÁCS

A Svéd Nemzeti Innovációs Tanácsban az innovációhoz kapcsolódó feladatkörrel rendelkező miniszterek dolgoznak együtt szakértőkkel. Elnöke a miniszterelnök. Fórumot biztosít az innovációval kapcsolatos kérdések legmagasabb szintű megvitatásához, ami elősegíti az egységes kormányzati megközelítés kialakítását. Közreműködött például a funkcionális szempontok közbeszerzési célú alkalmazásának tisztázásában.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://www.government.se/government-policy/national-innovation-council>

Az innovációs közbeszerzés hatalmas stratégiai potenciállal bír, különösen a technológiai fejlődés közszektoron belüli és közszektor általi támogatása terén. A közszektorok történő értékesítéstől függő ágazatokat az állami kereslet motiválhatja az innovációra és az új technológiák bevezetésére. Az olyan szociális ágazatok, mint az egészségügy, a vízkezelés, a távfűtés, valamint a közúti és vasúti hálózatok csaknem kizárólag a kinyilvánított állami kereslettel függenek. Ezekben az esetekben a közbeszerzés a kereslet megfogalmazásának, valamint a technológiai fejlődés előmozdításának egyértelmű eszköze.

PÉLDA

AZ INNOVÁCIÓ SEGÍT A KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÖNKORMÁNYZATI SZINTŰ TELJESÍTÉSÉBEN:

Koppenhága környezetvédelmi céljai innovatív technológiák alkalmazásával teljesültek

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Miután azt a nagyszabású célt tűzte maga elé, hogy 2025-re karbonsemlegessé váljon, Koppenhága jelenleg energiagazdálkodásának átalakításán dolgozik. E cél elérésének egyik alapvető követelménye az utcavilágítás energiafelhasználásának számottevő csökkentése. Ennek érdekében közel 20 000 utcai lámpát kellett kicserélni.

Koppenhága az alábbi célkitűzéseket fogalmazta meg a világítással kapcsolatban:

- Koppenhága lakóövezeti utcáin, nagyobb útjain és főútvonalain a nagynyomású nátriumlámpák cseréje egyedileg tervezett, hatékony LED-lámpákra,
- jelentős energiamegtakarítás és CO₂-csökkentés elérésével a város 2025-ig teljesítendő karbonsemlegességi céljának elősegítése,
- az utcai világítás minőségének javítása a nagyobb biztonság és kényelem érdekében,
- a jövőben a világításvezérlés és a forgalomsűrűségi adatok integrációjával az úthasználathoz alkalmazkodó megvilágítás biztosítása,
- központi irányítási rendszer létrehozása az utcai világítás eredményes irányítása és ellenőrzése céljából.

Mit tettek másképpen?

Az ajánlatkérő szerv a versenypárbeszéd eljárását választotta. Kiegyensúlyozott értékelési szempontrendszert alkalmazott: az ár súlya 25 %, a feladat teljesítéséé és megszervezéséé 25 %, a világítási megoldásé 20 %, az energetikai és környezeti szempontoké 30 % volt. Az eljárás a szerződés aláírásáig 16 hónapot vett igénybe.

Milyen eredmény született?

A LED-lámpákra való áttérés 57 %-kal mérsékelte az energiafelhasználást, ezáltal egyaránt csökkent a város karbonlábnyoma és karbantartási költsége (a 26 millió EUR összegű beruházással évi 1,6 millió EUR-t takarítanak meg).

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://spice-project.eu>

http://spice-project.eu/wp-content/uploads/sites/14/2017/08/Copenhagen_Street_Light.pdf

Fontos felismerni azt, hogy számos előnye mellett az innovációs közbeszerzés kockázatokkal és költségekkel is jár. Kulturális váltást feltételez nem csupán a közbeszerzők körében, hanem a teljes gazdasági rendszerben: a gazdasági szereplők, a politikai hatóságok, az ellenőrző szervek részéről, sőt még a tudományos életben is. Ezzel összefüggésben alapvető szükség van egyértelmű szakpolitikai nyilatkozatra a kockázatkerülés, valamint az innováció akadályozásából eredő költségek kezelése.

PÉLDA

VÁLASZTOTT TISZTSÉGVISELŐK BEVONÁSA:

Párizs közbeszerzési tanácsa

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Párizs szándéka a közbeszerzéssel kapcsolatos stratégiai megközelítés megerősítése és hatékonyabb végrehajtása, valamint az önkormányzati képviselő-testület választott tagjainak nagyobb mértékű bevonása volt.

Mit tettek másképpen?

2016-ban Párizs képviselőtestülete közbeszerzési tanácsot (*Commission d'anticipation des achats*) hozott létre. Tíz tagja révén a tanácsban helyet kap a város képviselőtestületének valamennyi politikai csoportja.

A tanács megvitatja a következő időszak közbeszerzési projektjeit, valamint az egyes eljárások során a stratégiai megközelítés alkalmazásának módját. Így a választott képviselők információhoz juthatnak, véleményt cserélhetnek, és korai szakaszban, jóval az eljárások megindítása előtt közreműködhetnek.

Milyen eredmény született?

Annak köszönhetően, hogy a korai szakaszban valamennyi politikai csoport nagyobb mértékben közreműködött, nőtt a közbeszerzéssel kapcsolatos stratégiai megközelítés legitimitása. A megközelítést ezenkívül folyamatosan pontosítják a tanácsi üléseken folytatott mélyreható véleménycsere alapján. Az egyes közbeszerzési eljárásokban a stratégiai megfontolások erőteljesebben érvényesülnek.

Az inkluzív megközelítés alkalmazása, valamint a politikusok nagyobb mértékű közreműködése révén a közbeszerzési eljárások időtartama is lerövidült (a tanács létrehozása előtti időszakhoz képest 1–3 hónappal).

Az erős szakpolitikai megbízatás határozott kinyilvánításának egyik módja a célok kitűzése, vagyis annak meghatározása, hogy az állami vásárlásokat milyen arányban kell innovációs közbeszerzés keretében végrehajtani. Bár ez a megközelítés nem feltétlenül működik minden környezetben és megvannak a maga kihívásai – különösen a meghatározás, a mérés és az elszámoltathatóság tekintetében –, erőteljes intézményi ösztönzőket nyújthat az igazgatási szervek tehetetlenségének és kockázatkerülésének leküzdéséhez.

CÉLOK A VILÁG MÁS TÉRSÉGEIBEN ÉS EURÓPÁBAN

A hatóságok világszerte célokat tűztek ki arra vonatkozóan, hogy közbeszerzési költségvetésük egy meghatározott részét kutatás-fejlesztés és innováció céljára különítsék el. Az Egyesült Államok például arra törekszik, hogy legalább 500 millió USD-t (GDP-je mintegy 2,5 %-át) fordítson kutatási-fejlesztési és innovációs közbeszerzésekre, míg Dél-Korea célja, hogy közbeszerzési forrásainak 5 %-át innovatív megoldások fejlesztésére, 20 %-át pedig azok bevezetésére fordítsa.

Európában vannak nemzeti és regionális célok is. A közbeszerzési források jellemzően 2-5 %-át különítik el az innováció fejlesztésére. Egyes helyi hatóságok ennél magasabb arányt tűztek ki célként. Például Gent városa információ- és kommunikációs technológiai közbeszerzésekre fordítható költségvetéséből 10 %-os tartalékot képezett kutatási-fejlesztési és innovációs célokra. Az Európai Növekedési Kiáltványban foglalt ajánlás a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésekre vonatkozóan 3 %-os, az innovatív megoldások közbeszerzésére vonatkozóan 20 %-os minimumcél határoz meg.

Gent célja:

https://www.digipolis.be/sites/default/files/20140929_DO_charter%20pdf.pdf

Nemzeti és regionális célok az Unióban:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-initiatives-around-europe>

Európai Növekedési Kiáltvány:

<http://scaleupeuropemanifesto.eu>

Az ERAC véleménye:

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1209-2015-INIT/en/pdf>

A nemzeti szakpolitikai keretekről, valamint az innovációs közbeszerzésre fordított kiadásokról készült összehasonlító tanulmány (amely áttekintést nyújt az Európa-szerte kitűzött célokról) a következő címen érhető el:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/study-benchmarking-strategic-use-public-procurement-stimulating-innovation-digital-economy>

A NEMZETI SZAKPOLITIKAI KERETEK INNOVÁCIÓBARÁT JELLEGE – VIZSGÁLAT

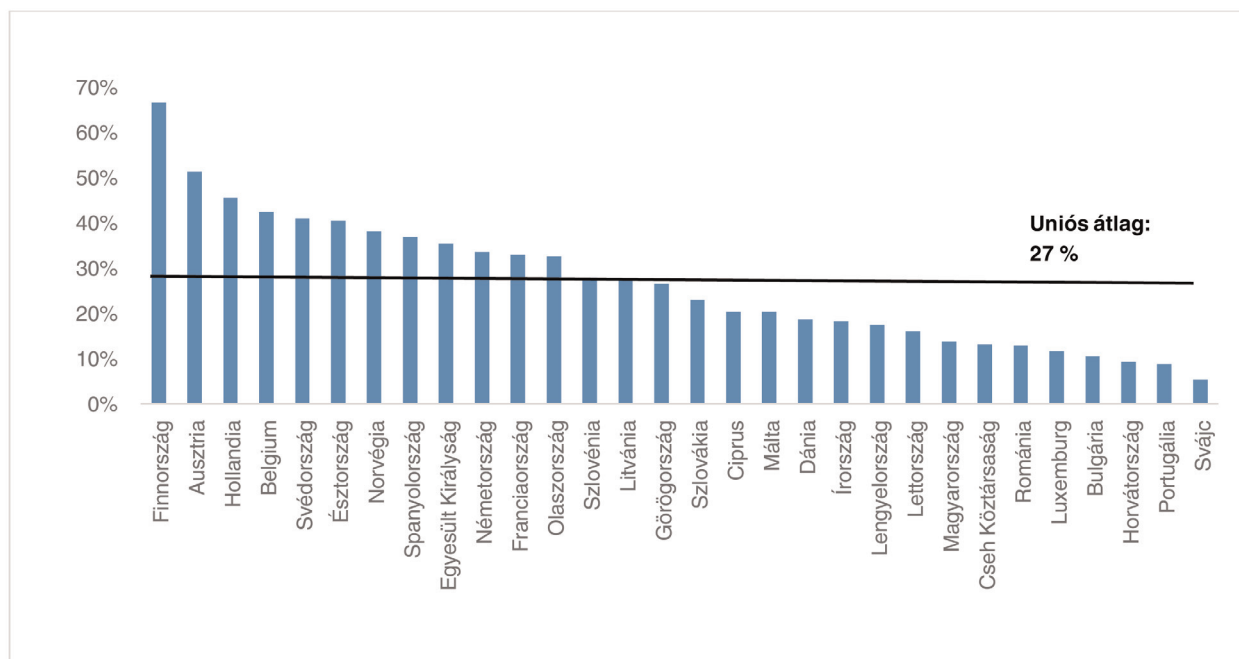
Az összehasonlító teljesítményértékelés eredményeiből kitűnik, mekkora haladást sikerült elérni Európában az innovációs közbeszerzésre nemzeti szakpolitikai kereteinek bevezetése terén. Európában jelenleg az átfogó innovációs politikai keretben rejlő potenciál alig több negyedét használják ki.

Világviszonylatban az tapasztalható, hogy sok ország nem sorolja az innovációs közbeszerzést a stratégiai prioritások közé. Az ösztönzők és a kapacitásépítési struktúrák sem elegendők a közbeszerzők támogatásához az innovációs közbeszerzések végrehajtásában.

Ugyanakkor megállapítást nyert, hogy az innovációban általában véve élen járó tagállamok az innovációs közbeszerzésre vonatkozó szakpolitikai keret is bevezettek. Az innovációs közbeszerzésre vonatkozó, erősebb stratégiai szemléletű szakpolitikai keret kialakításába való beruházás élenjáró ezért hozzájárulna az európai gazdasági versenyképességének fokozásához.

1. ábra

A nemzeti innovációs közbeszerzési szakpolitikai keretek európai szintű összehasonlító teljesítményértékelése

Forrás: A fenti keretes írásban említett, a nemzeti szakpolitikai keretekről, valamint az innovációs közbeszerzésre fordított kiadásokról készült összehasonlító tanulmány.

2.2. Az innováció mint a különböző szakpolitika célok megvalósításának eszköze

Az innováció a fenntartható növekedés, a fellendülés és a reziliencia alapvető hajtóereje, amelyhez az állam vevői ereje jelentős mértékben hozzájárulhat, egyúttal fontos eszköz azon közszolgáltatások ár-érték arányának javításában, amelyekért a kormányzat felelősséggel tartozik.

Ezenkívül a szakpolitikai jövőképek egyértelműen jeleznie kell az innovációs közbeszerzés kapcsolódását az egyéb szakpolitikai célkitűzésekhez, például a gazdaság rezilienciájának erősítéséhez, a környezeti lábnyom csökkentéséhez, az energiahatékonyság növeléséhez, az éghajlatváltozás kezeléséhez, az öregedő népesség fenntartható egészségügyi ellátásához, az induló vállalkozások és a kkv-k piaca jutásának megkönnyítéséhez, az életciklusköltségek csökkentéséhez, a közszolgáltatások nyújtásának korszerűsítéséhez stb.

PÉLDA

AZ INNOVÁCIÓ ELŐSEGÍTI A KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI POLITIKÁK VÉGREHAJTÁSÁT:*Egy lengyel kórház lehűtésének újszerű megközelítése***Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?**

Az éghajlatváltozás nyomán Lengyelországban egyre gyakoribbak a hőhullámok. Sucha Beskidzka kórháza azok közé tartozott, ahol egyre aggasztóbbá vált a magas szobahőmérséklet hatása a személyzet és a betegek jóllétére, valamint az orvosi berendezések állapotára. A problémára reagálva a Népegészségügyi Minisztérium valamennyi egészségügyi szolgáltató számára előírta, hogy a túlzott napfénynek kitett betegszobákban szereljenek fel árnyékolástechnikai eszközöket. A nyári hónapokban azonban a betegszobák légkondicionálása jelentősen megterhelte Sucha Beskidzka kórházának költségvetését.

Mit tettek másképpen?

Ahelyett, hogy még többet fordított volna a meglévő megoldásra, a kórház műszaki párbeszéd keretében tájékoztatást kért a piaci szereplőktől a rendelkezésre álló megoldásokról. Ezután ahelyett, hogy nyílt eljárás keretében konkrét megoldást írt volna elő, funkcionális szempontokat (a hőmérséklet 2 °C-os csökkentését) alkalmazva egészségesebb és fenntarthatóbb megoldást szerzett be: az épület homlokzatára szolárpaneleket szereltek, amelyek a szobák elsőtétítése nélkül árnyékolják azokat. Az életciklusköltség-számítási modell alkalmazása alapvető szerepet játszott a betegek, a személyzet és a vezetés számára egyaránt előnyös közbeszerzési eredményben.

Milyen eredmény született?

A külső hőmérséklet 20 %-os emelkedése ellenére a kórház épületében 10 %-kal csökkent a hőmérséklet. A szolárpanelek ezenkívül a kórház villamosenergia-szükségletének 5 %-át is biztosítják, ami ellensúlyozza az induló beruházást. Ez a példa megmutatja, milyen jelentős szerepet játszhat a közbeszerzés és az innováció a fellendüléssel, a zöld és digitális átállással járó nehézségek leküzdésében.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://www.ecoquip.eu/procurement-projects/cost-effective-and-low-carbon-solutions-to-maintain-the-thermal-comfort-of-patients.html>

http://eafip.eu/wp-content/uploads/2016/11/2_M.Kautsch.pdf

2.3. Az ambíciószintek meghatározása

Az innovációs közbeszerzés mottója: „kezd kicsiben, növekedj gyorsan”. Számos kihívást tartogathat, ezért bevezetését talán fokozatos tanulási folyamatnak érdemes tekinteni. Vagyis nem szükséges egyidejűleg végrehajtani mindazt a számos – a kultúrától az eljárásrendig terjedő – változtatást, amelyet az innovációs közbeszerzés igényel. Egy innovációval járó sikeres projekt alulról felfelé építkezve is megtervezhető úgy, hogy ennek során a figyelem először az egyszerű, gyakorlati problémákra összpontosul.

Kiindulásképpen meghatározható néhány olyan fókuszterület (például környezetvédelem, éghajlatváltozás, egészségügy stb.), ahol az innovatív megközelítés előnyökkel járhat. Célszerű eleinte azokra az ágazatokra és projektekre összpontosítani, amelyekben az innováció egyszerűbben végrehajtható, és ahol a leglátványosabb eredménnyel jár. A kezdeti kis léptékű tevékenység kialakítja a hitelességet és a bizalmat, végül nagyobb projekteket is vonz majd.

Az uniós szabályok olyan eszköztárat biztosítanak a közbeszerzők számára, amely jól illeszkedik a különböző lehetséges ambíciószintekhez. Az eszköztárat a 4. fejezet mutatja be.

PÉLDA

MEGOLDÁSOK MINDEN AMBÍCIÓSZINTHEZ:*A Svéd Közbeszerzési Ügynökség környezetvédelmi mintaszempontjai***Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?**

Svédország nemzeti környezet-, energia- és közlekedéspolitikáiban stratégiai prioritásként támogatja az innovációs közbeszerzést. Az e szakpolitikai ambíciókon alapuló gyakorlati megvalósításhoz viszont konkrét iránymutatásra, mintaszempontokra és mintadokumentumokra van szükség. Ugyanaz a megoldás azonban nem minden esetben felel meg mindenkinek.

Mit tettek másképpen?

A Svéd Közbeszerzési Ügynökség a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó, innovációval kapcsolatos környezetvédelmi szempontokat három szintre bontotta: az alapvető, a fejlett és az élvonalbeli megoldások szempontjaira (pl. jelenleg a hidrogénhajtású autók élvonalbeli megoldásnak számítanak). A szempontokat és a szinteket értekezlet-sorozat keretében fogadják el, amelyeken valamennyi érdekelt részt vesz: a helyi, regionális és nemzeti közbeszerzők, gyártók, autókereskedők, taxitársaságok, futárcégek stb. A szempontokat és a szinteket rendszeresen frissítik az egyes területek technológiai fejlődésével összhangban. Egy adott szempont elfogadását követően az Ügynökség elkészíti a vonatkozó jogi szöveget, amely bírósági eljárás során is felhasználható, és amelyet az egyes közbeszerzők változtatás nélkül beemelhetnek közbeszerzési pályázataik kiírási feltételeibe. A szempontok alkalmazása önkéntes és díjmentes.

Milyen eredmény született?

A megközelítés az energiaigényes ágazatokban (nagy méretű háztartási gépek, tömegközlekedés, fűtés) innovatív megoldások bevezetését és piaci elterjedését eredményezte, ezáltal pedig hozzájárult ahhoz, hogy Svédország 15 %-kal csökkentesse függőségét az atomenergiától.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/en/sustainable-public-procurement/sustainable-procurement-criteria>

Konkrét esettanulmány a következő címen érhető el:

<http://www.ecomotion.us/results/pdfs/108es.pdf>

2.4. Ambíciókból intézkedések és kötelezettségvállalások

Ahhoz, hogy az ambíciókból gyakorlati intézkedések születhessenek, stratégiai szakpolitikai keret kialakítása szükséges, amely az innovációs közbeszerzésre vonatkozó cselekvési tervet is tartalmaz. A szakpolitikai keret jellemzően rögzíti a szakpolitikai célkitűzéseket és prioritásokat, továbbá a fogalom meghatározásokat, a mutatókat, valamint a feladat- és felelősségi köröket. A cselekvési terv egyértelműen meghatározott intézkedésekkel, szereplőkkel, eszközökkel, erőforrásokkal, pénzügyi keretekkel, elvárt eredményekkel és végrehajtási ütemezéssel kapcsolatos kötelezettségvállalást tartalmaz. Az érdekelték közreműködése a cselekvési terv kidolgozásában kulcsfontosságú annak érdekében, hogy minden résztvevő kötelezettséget vállaljon.

A fent említett összehasonlító tanulmány is alátámasztja, hogy az Európai Unióban négy tagállam (Ausztria, Belgium, Finnország és Hollandia) külön cselekvési tervet fogadott el az innovációs közbeszerzésre vonatkozóan, öt másik tagállam (Dánia, Észtország, Görögország, Franciaország és Svédország) pedig tágabb nemzeti stratégiába vagy programjaiba foglalt konkrét innovációs közbeszerzési célkitűzéseket és intézkedéseket, amelyekhez sok esetben külön költségvetés és a kulcsszereplők egyértelmű elkötelezettsége társul.

PÉLDA**JÖVŐKÉPBŐL INTÉZKEDÉS:**

Ausztria kutatásra, technológiára és innovációra vonatkozó szövetségi stratégiája

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Ausztria kutatásra, technológiára és innovációra vonatkozó szövetségi stratégiájában 2011 óta prioritás az innovációt előmozdító közbeszerzés.

Mit tettek másképpen?

Cselekvési tervet fogadtak el a stratégia gyakorlati megvalósítása, valamint az egyéb szakpolitikai területekkel való szinergiahatások megerősítése érdekében. A Szövetségi Közbeszerzési Ügynökség Ausztria innovációs közbeszerzési kompetenciaközpontjaként jár el: az osztrák közbeszerzőknek képzéseket, dokumentációt, szakmai segítséget és kisebb támogatásokat nyújt az innovatív megoldások kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzéséhez, illetve közbeszerzéséhez. A kkv-k pénzügyi garanciát vehetnek igénybe, amellyel könnyebben juthatnak pályázati forrásokhoz. 2014-ben figyelemmel kíséresi rendszert hoztak létre, amely Ausztria innovációs közbeszerzésre fordított éves kiadásait méri.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://www.ioeb.at>

<https://era.gv.at/object/document/2177>

Az innovációs közbeszerzés nem más szakpolitikáktól elkülönülten zajlik. Sokkal sikereesebb, ha az innovációt elősegítő egyéb ágazati és horizontális szakpolitikák is támogatják. Az innovációs közbeszerzésre irányuló konkrét intézkedések az egyes ágazatokra (pl. biztonságra, egészségügyre, éghajlatváltozásra stb.), valamint az egyéb horizontális támogató politikákra (pl. kutatásra és innovációra, adózásra stb.) vonatkozó szakpolitikai keretekben és cselekvési tervekben írhatók elő.

2.5. Kapacitásépítés

Az innovációs közbeszerzés számos olyan speciális tevékenység elvégzését igényli, amelyek nem rögtönözhetőek. Ezekhez az ambíció szintjétől függetlenül időre, pénzre és szakértelemre van szükség. A szakképzés (2.5.1.), az együttműködésen alapuló közbeszerzés (2.5.2.), valamint az általános vállalkozói kultúra támogatása segítségével kezelhető költségek mellett építhető ki az innovációs közbeszerzéshez szükséges kapacitás.

Tizenkét tagállam hozott létre az innovációs közbeszerzéssel foglalkozó kompetenciaközpontot, amelyek egy helyen végeznek figyelemfelhívást, koordinálják a kapacitásépítési tevékenységeket, valamint segítik a közbeszerzőket az innovációs közbeszerzések végrehajtásában ⁽¹²⁾.

KOMPETENCIAKÖZPONTOK

Az Európai Bizottság a nemzeti kompetenciaközpontok hálózatépítési tevékenységét az innovációs közbeszerzéssel foglalkozó nemzeti kompetenciaközpontok európai hálózata, a Procure2Innovate projekt keretében finanszírozza.

<https://procure2innovate.eu>

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-funded-projects>

A szakmai szervezetek és szövetségek hasonló támogatást nyújthatnak kézikönyvek, iránymutatások, mintadokumentumok, előzetes értékelési szempontok, valamint mérési módszertanok formájában. Mivel behatóan ismerik a piacot, ha átadják szaktudásukat a közbeszerzőknek, ez utóbbiak a legkorszerűbb módon határozhatják meg az igényeket, és állíthatnák össze a műszaki leírásokat ⁽¹³⁾.

2.5.1. A munkatársak képzése és támogatása

A szakmaiság ⁽¹⁴⁾ a siker egyik kulcsfontosságú tényezője. A legsikeresebb innovációs közbeszerzésekben, például amelyekre Barcelonában, Lombardiában, Ausztriában vagy Svédországban került sor, az innovációt a helyi gazdaság középpontjába állító erős szakpolitikai megbízatás nagymértékben motivált és professzionális munkatársakkal párosult.

⁽¹²⁾ Példák európai kompetenciaközpontokra (további információk a <https://procure2innovate.eu> honlapon található):

- <https://www.piano.nl/piano-in-english>
- <http://www.procurementcompetence.fi/>
- <https://www.koinno-bmw.de/en/>
- <https://www.vinnova.se/en/>
- <http://www.ioeb.at/>

⁽¹³⁾ Példák ágazatspecifikus iránymutatásokra

- Vendéglátóipar: <http://www.contract-catering-guide.org>
- Biztonsági szolgáltatások: <http://www.securebestvalue.org>
- Egészségügy (konceptcionális keret):
  - http://www.medtecheurope.org/sites/default/files/resource_items/files/ECONOMIC%20VALUE%20AS%20A%20GUIDE%20FOR%20INVESTING%20IN%20HEALTH%20AND%20CARE%20Concept%20Framework_3.pdf
  - Egészségügy (szakpolitikai keret):
    - http://www.medtecheurope.org/sites/default/files/resource_items/files/ECONOMIC%20VALUE%20AS%20A%20GUIDE%20FOR%20INVESTING%20IN%20HEALTH%20AND%20CARE%20Policy%20Framework_3.pdf
- Értékalapú közbeszerzés a kanadai egészségügyi ágazatban: <http://www.conferenceboard.ca/e-library/abstract.aspx?did=7480>

⁽¹⁴⁾ E területen a Bizottság nemrég ajánlást fogadott el – a Bizottság (EU) 2017/1805 ajánlása (2017. október 3.) a közbeszerzés professzionalizálásáról (HL L 259., 2017.10.7., 28. o.) –, amely elérhető a következő internetcímen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1805&rid=8>.

Ahhoz, hogy az innovációs közbeszerzésben sikeres lehessen, a közbeszerzőnek többek között az alábbi területekre vonatkozó ismereteket és készségeket kell felhasználnia:

- ismeret:
  - piacismeret, érdekelti csoportok bevonása,
  - lényeges termékek és szolgáltatások,
- alapkészségek:
  - vonatkozó jogi keret,
  - tárgyalás,
  - szerződéskezelés,
- innovációhoz kapcsolódó készségek:
  - kockázatértékelés,
  - szellemi tulajdon-jogok kezelése,
  - politikai vállalkozói szellem.

Ez a kapacitás belső képzés, célzott toborzás, külső szakértők és tanácsadók igénybevétele, valamint a szakértelem más közbeszerzőkkel való összevonása útján építhető ki. Az ambíció alacsonyabb szintjein is előnyt jelent a megfelelő piacismeret, valamint a képesség az uniós szabályok által kínált alapvető eszközök, pl. a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztására vonatkozó szempontok és a funkcionális követelmények alkalmazására.

Az ezzel járó tanulási folyamat nem csak a közbeszerzőket érinti. A vállalkozásoknak, különösen az induló vállalkozásoknak és az innovatív kkv-knak fokozatosan be kell kapcsolódnuk a közszektor innovációközpontú üzleti folyamataiba, és meg kell ismerniük az egyes igazgatási gyakorlatokat.

PÉLDA

A KÖZBESZERZÉS PROFESSZIONALIZÁLÁSA:

A barcelonai városi tanács munkatársainak képzése

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Az innovációs közbeszerzés készségeket és ismereteket igényel.

Mit tesznek másképpen?

A barcelonai városi tanács az Európai Közigazgatási Intézettel (EIPA) együttműködve az innovációs közbeszerzéssel foglalkozó képzési programot szervez városvezetők, közalkalmazottak, tanácsadók, vállalkozások és jogi tanácsadók részére. Az *Innovációs közbeszerzés és kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés a városokban* című program gyakorlati információkat nyújt ahhoz, hogy egy város hogyan szerezhet vezető pozíciót az innováció keresletoldali előmozdításával.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://seminars.eipa.eu/en/activities09/show/&tid=6141>

<http://formacio.eapc.gencat.cat/infoactivitats/AppJava/DetalleActividad.do?codi=10251&ambit=1&edicio=1&any=2017>

PÉLDA

NEMZETKÖZI TAPASZTALATCSERE

Az Európai Bizottság társfinanszírozta az innovációs közbeszerzéssel kapcsolatos tapasztalatok megosztására szolgáló online platform létrehozását. A platformot az ICLEI működteti. Közbeszerzési fórumán és erőforrásközpontján keresztül segíti a közbeszerzőket, a politikai döntéshozókat, a kutatókat és az egyéb érdekelteket az innovációs közbeszerzésben rejlő potenciál kiaknázásában.

Részletek a következő címen olvashatók:

www.innovation-procurement.org

2.5.2. Az együttműködésen alapuló közbeszerzés mérlegelése

Az együttműködésen alapuló közbeszerzés fogalma a közbeszerzők közötti együttműködés különféle módozatait foglalja magában.

Az együttműködés legstrukturáltabb módja az erre kijelölt szervezetek, pl. központi beszerző szervek, városszövetségek, európai kutatási infrastruktúra-konzorciumok⁽¹⁵⁾, közös vállalkozások⁽¹⁶⁾ vagy európai területi együttműködési csoportosulások⁽¹⁷⁾ létrehozása vagy megbízása az együttműködésen alapuló közbeszerzések rendszeres végrehajtása céljából. A központi beszerző szerv olyan intézmény, amely más közbeszerzők részére irányítja a közbeszerzési folyamatot. A központi kormányzatok nemzeti szintű, a helyi hatóságok helyi központi beszerző szerv létrehozásáról dönthetnek. Központi beszerző szervet egy adott ágazaton belüli közbeszerzők is létrehozhatnak.

KÖZPONTI BESZERZŐ SZERVEK

Az uniós tagállamokban a központi beszerző szervek egyre inkább döntő szerephez jutnak a közbeszerzések megszervezésében. Európa-szerte számos központi beszerző szerv jött létre, amelyek különböző – központi⁽¹⁸⁾, regionális⁽¹⁹⁾ és ágazati⁽²⁰⁾ – szinteken működnek. Mintegy ötven központi beszerző szerv több mint tizenöt, kétszáz pedig öt-tizenöt szerződést ítélt oda évente.

További információk az alábbi honlapokon érhetőek el:

https://ec.europa.eu/growth/content/public-buyers-save-money-cooperative-procurement-0_hu

Általánosságban az együttműködésen alapuló közbeszerzés, különösen pedig az e célból állandó struktúrák alkalmazása számos olyan jellemzővel rendelkezik, amelyek megkönnyítik az innovációs közbeszerzést:

- megkönnyítik az olyan szakemberek bevonását, akik rendelkeznek a speciális és összetett igények megfogalmazásához, a strukturált piaci kapcsolatok kialakításához, valamint az innovációt eredményező eljárások megtervezéséhez szükséges szakértelemmel,
- megteremtik az innovatív termékek és szolgáltatások első piacainak létrehozásához szükséges méretgazdaságosságot,
- lehetővé teszik azt, hogy az innovatív megoldások nagyobb hatást fejtsenek ki azáltal, hogy minden megoldást más közbeszerző vezethet be.

Ügyelni kell azonban arra, hogy az együttműködésen alapuló közbeszerzés során az egyedi igényekre szabott termékek a túlzott szabványosítás miatt ne szoruljanak ki a közbeszerzési piacról.

Az együttműködésen alapuló közbeszerzés kevésbé strukturált formát is ölthet, például a közbeszerzők olyan hálózatba vagy szövetségbe tömörülhetnek, amelyben konkrét innovációs közbeszerzések végrehajtása, valamint a helyes gyakorlatok és az ismeretek cseréje céljából eseti jelleggel működnek együtt.

PÉLDA

EGYÜTTMŰKÖDÉS NAGY TELJESÍTMÉNYŰ SZÁMÍTÁSTECHNIKAI MEGOLDÁSOK BESZERZÉSÉBEN

Eseti beszerzőcsoportból különálló beszerzési szervezet

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A nagy teljesítményű számítástechnikát a közszektorban számos területen, többek között a kiberbiztonsággal, az energetikával, az éghajlatváltozással és az egészségügygel összefüggésben használják, mivel lehetővé teszi különösen összetett alkalmazások fejlesztését, tesztelését és bevezetését.

⁽¹⁵⁾ Az európai kutatási infrastruktúra-konzorciumok a közösségi jogi keretnek megfelelően létrehozott jogi személyek, amelyek európai érdeket szolgáló új kutatási és innovációs infrastruktúrákat alakítanak ki, továbbá működtetik a már meglévőket. Az európai kutatási infrastruktúra-konzorciumok az őket létrehozó nemzetközi egyezményekben vagy a székhely-megállapodásokban meghatározott keretek között és feltételek mellett héamentesek, ezenkívül az EUMSZ elveinek tiszteletben tartása mellett saját beszerzési eljárásokat alkalmazhatnak. A tagállamokban európai kutatási infrastruktúra-konzorciumok működtetnek többek között egészségügygel, öregedéssel, szén-dioxid-leválasztással, nagy adathalmazokkal, tengerrel, éghajlatváltozással stb. kapcsolatos infrastruktúrákat. További információk: <https://ec.europa.eu/research/infrastructures/index.cfm?pg=eric>

⁽¹⁶⁾ A közös vállalkozások az EU és más partnerek által az EUMSZ 187. cikke szerint közösen létrehozott vállalkozások: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/joint_undertaking.html?locale=hu

⁽¹⁷⁾ Az európai területi együttműködési csoportosulás az európai regionális politika jogi eszköze a határokon átnyúló régióközi együttműködés megkönnyítésére és előmozdítására. Az európai területi együttműködési csoportosulás lehetővé teszi különböző tagállamok közigazgatási szervei számára, hogy együtt közös szolgáltatásokat nyújtsanak a nemzeti parlamentek által előzetesen aláírt és ratifikált nemzetközi megállapodás nélkül is. További információk: lásd a közbeszerzésről szóló 2014/24/EU irányelv 39. cikkének (5) bekezdését. https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/cooperation/european-territorial/egtc/

⁽¹⁸⁾ Néhány példa: <http://ogp.gov.ie/>; <http://www.consip.it/>; <https://www.bbg.gv.at/english/about-the-fpa/>; <https://www.ugap.fr/>; <https://www.espag.pt/Paginas/home.aspx>; <https://www.avropa.se/topplankar/In-English/>; <https://contratacioncentralizada.gob.es/en/quehacemos>

⁽¹⁹⁾ Néhány példa: <https://bric.brussels/en/our-solutions/purchasing-group>; <https://www.estar.toscana.it>

⁽²⁰⁾ Néhány példa: <http://www.resah.fr/>; <http://www.amgros.dk/en>; <https://www.gdekk.de>

Mit tettek másképpen?

2017-ben Franciaország, Olaszország, Spanyolország és Németország vezető szuper-számítástechnikai központi eseti beszerzőcsoportot hoztak létre innovatív megoldások közös közbeszerzése céljából. A közbeszerzők összehangolták az energiatakarékosabb nagy teljesítményű számítástechnikai erőforrások európai biztosítására vonatkozó ütemterveiket.

Milyen eredmény várható?

Az innovatív nagy teljesítményű számítástechnikai megoldásokra irányuló első közös közbeszerzés tervezett teljes költségvetése 73 millió EUR. Az első telepítések jelentős fejlődést hoztak a nagy teljesítményű számítástechnikai infrastruktúrában. A sikeres együttműködés eredményeképpen további 1 milliárd EUR értékben indultak közös beruházások Európában, amelyek az EU és a tagállamok által 2018 januárjában aláírt megállapodás alapján a nagy teljesítményű számítástechnikai beszerzések Európán belüli lebonyolítására létrehozott különálló szervezet, az EuroHPC közös vállalkozás keretében valósultak meg.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-procurement-cooperation-delivers-more-powerful-and-energy-efficient-supercomputers>

<https://www.ppi4hpc.eu>

<https://eurohpc-ju.europa.eu/>

PÉLDA**A „NAGY BESZERZŐK” KEZDEMÉNYEZÉS:**

Innovatív áruk és szolgáltatások közbeszerzése meghatározott területeken

A nagy beszerzők igényeinek kielégítése

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

E kísérleti kezdeményezés elsősorban arra irányult, hogy a közbeszerzőkkel kialakított partnerségeken keresztül előmozdítsa az innovációs közbeszerzés elterjedését Európában. Az ICLEI az Európai Bizottság Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és Kkv-politikai Főigazgatósága nevében, az EUROCITIES közreműködésével valósította meg a kísérleti kezdeményezést, ahogy a projekt titkárságát is közösen irányították. A kísérleti projektben a nagy beszerzők (főként nagyvárosok, de közműszolgáltatók és központi beszerző szervek is) három olyan alcsoportot jelöltek meg, amelyekre kiemelt figyelmet kell fordítani: ezek a kibocsátásmentes építkezések, az elektromos nehézgépjárművek és a „körforgásos gazdaságbeli” építőanyagok.

Mit tettek másképpen?

Például az elektromos nehézgépjárművek alcsoportjának tagjai (Amszterdam, Budapest, Helsinki, Lisszabon, Malmö, Oslo, Párizs, Porto, Rotterdam, a belga posta és Stavanger): i. összefogtak, hogy közösen készítsék elő a beszállítókkal való kapcsolatfelvételt; és ii. információkat osztottak meg egymással a pályázat kidolgozása céljából (tervezés, pályázati dokumentáció, odaítélési szempontok, a kibocsátásmentes járművekkel kapcsolatos kísérleti kezdeményezések eredményei stb.).

Milyen eredmény várható?

Céljuk, hogy közös nyilatkozatot fogalmazzanak meg a keresletről, több kérdésben egyetértésre jussanak, és megállapodjanak a közbeszerzési pályázati felhívás technikai/jogi szempontrendszeréről. Ez a pályázati felhívás a piacon jelenleg nem kapható elektromos nehézgépjárművek (hulladékszállító közterület-fenntartó, nehéz áruszállító járművek) fejlesztésére irányul majd. A nagy beszerzők közötti együttműködés hatására várhatóan élénkül az innovatív termékek piaca. Más alcsoportokban is hasonló megközelítést követnek.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://www.bigbuyers.eu/>

Ezenfelül az együttműködésen alapuló közbeszerzés előnyeit egyedileg is kihasználhatják azok a közbeszerzők – például nagyvárosok, nagy közműszolgáltatók –, amelyek ehhez megfelelő vásárlóerővel rendelkeznek. E közbeszerzők esetében természetes az innovációs közbeszerzés lehetősége, mivel van kapacitásuk arra, hogy azonosítsák és teszteljék az innovatív termékeket és szolgáltatásokat, mielőtt nagy mennyiségben, irányadó termékként vásárolnák azokat.

PÉLDA

EHPPA (EURÓPAI EGÉSZSÉGÜGYI KÖZBESZERZÉSI SZÖVETSÉG)

Mi az EHPPA?

Az EHPPA nonprofit közbeszerzési szervezetekből álló szövetség. Célja, hogy összegyűjtse a szakismereteket, javítsa a teljesítményt, és stratégiai helyzetbe hozza a tagokat az európai egészségügyi közbeszerzési piacon. A 2012-ben létrehozott EHPPA a francia jog szerint bejegyzett szövetség, amelynek székhelye Párizsban található.

Mit tett az EHPPA az innovációs beszerzés felgyorsítása érdekében?

A Nemzetközi Francia Kereskedelmi és Iparkamara és az EHPPA 2017. szeptember 28–29-én első alkalommal tartotta meg az „EHPPA-napok” nevű rendezvényét Párizsban, ahol európai fórumot biztosított az egészségügyi innovációs beszerzésről szóló egyeztetéshez.

A rendezvény célja az volt, hogy kapcsolatot teremtsen az egészségügyi közbeszerzők (például központi beszerző szervek, kórházak stb.) és innovatív francia és európai beszállítók között, továbbá információkat gyűjtsön az egyes európai országok különböző beszerzési gyakorlatairól.

Kik vettek részt a rendezvényen?

A résztvevők között képviselték magukat induló innovatív vállalkozások, kkv-k, középpiaci vállalkozások, valamint az egészségügyi ágazat összes szakágazatában innovatív megoldásokat kínáló francia és európai beszállítók. E szakágazatok közé tartoztak a következők: gyógyszerészet, patológia, orvosi biológiai technológia, betegmenedzment, orvostechonikai eszközök, biotechnológia, e-egészségügyi és digitális támogatás, szálláshely-szolgáltatás, infrastrukturális és műszaki szolgáltatások, energetika és fenntartható fejlődés, valamint telekommunikációs és informatikai szolgáltatások.

Jelentés a 2017. évi EHPPA-napokról:

<http://www.ehppa.com/Ressources/FCK/files/EHPPA%20Days%202017%20-%20Web%20REPORT.pdf>

Hasonló kezdeményezések:

<https://beneluxa.org/>

<https://www.euractiv.com/section/health-consumers/news/southern-eu-states-present-unified-front-in-drug-talks/>

PÉLDA

EGYÜTTMŰKÖDÉS STRUKTURÁLT INNOVÁCIÓORIENTÁLT FELLÉPÉS KERETÉBEN:

A Norvég Nemzeti Beszállítófejlesztési Program

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A közbeszerzők által egyedileg végrehajtott innovatív közbeszerzési folyamatok sok esetben jó megoldásokat eredményeznek, azonban megrekednek a kísérleti vagy prototípuskészítési szakaszt követően, mivel az egyedi vásárló nem támaszt elégséges keresletet.

Mit tettek másképpen?

A Norvég Nemzeti Beszállítófejlesztési Program módszeresen arra törekszik, hogy a hasonló érdekű (például egy adott éghajlati vagy egészségügyi vonatkozású szakpolitikai célt kitűző), illetve igényű közbeszerzők számára a kezdetektől fogva lehetővé tegye az együttműködést annak érdekében, hogy a piactól együttesen kényszerítsék ki a közös céljuk elérését szolgáló megoldást. A közös projektek biztosítják a potenciális beszállítók számára a kiszámítható és egyértelmű feltételeket, valamint – ami létfontosságú – a kereskedelmi hasznosításhoz és a sorozatgyártáshoz szükséges mennyiséget.

Milyen eredmény született?

Az egyik közös projekt keretében a fejlesztési program az ország legnagyobb olyan közbeszerzőivel működött együtt, amelyek építési – új iskolák, óvodák, egyetemek, kórházak, kormányzati épületek kivitelezésére irányuló – projekteket indítanak és felügyelnek. Közös kihívást jelentett számukra, hogy fenntarthatóbb kivitelezési folyamatokat dolgozzanak ki, és ezáltal hozzájáruljanak a Párizsi Megállapodás keretében Norvégia által vállalt kötelezettségek teljesítéséhez. A fejlesztési program támogatásával azt a közös igényt fogalmazták meg a piaccal szemben, hogy az építési területek a gépek, berendezések tekintetében legyenek kibocsátásmentesek. Közvetítették a következő öt évre szóló összesített építési költségvetésüket, hogy a potenciális beszállítókkal érzékeltessék a piac lehetséges méretét. A technológiai fejlesztés, amelyet csak ekkora piacméret tett lehetővé, folyamatban van.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://innovativeanskaffelser.no/about>

2.6. A kockázatkerülés leküzdése innovációs ösztönzők létrehozásával

Fontos felismerni azt, hogy az innovációs közbeszerzés lebonyolítása kockázattal jár, például a termék vagy szolgáltatás leszállítása elmaradhat, vagy a leszállított megoldás nincs feltétlenül összhangban a várt eredményekkel stb. Miután közpénzt kezelnek, a közbeszerzők gyakran szkeptikusak saját közbeszerzési eljárásaik többletkockázatait illetően. Ezenfelül, mivel nem érintő őket a gazdasági szereplőkre nehezedő piaci nyomás, számukra nehezebben igazolható az innovatív megoldások közbeszerzéséből származó kockázat. Az innovációs közbeszerzési projektek megtervezésekor éppen ezért érdemes figyelmet fordítani ezekre a szempontokra. A kockázatkerülés leküzdéséhez a közbeszerzők motivációját kell befolyásolni pénzügyi és nem pénzügyi ösztönzőkkel.

Nem pénzügyi, magatartási ösztönző például a helyes gyakorlat jutalmazása (pl. nemzeti innovációs közbeszerzési díj formájában), az innovációs közbeszerzés célkitűzéséként szerepeltetése a közbeszerzési tisztségviselők, vezetők éves karriercéljai között (pl. fő teljesítménymutató meghatározásával), valamint a jobb promóciós lehetőségek biztosítása azoknak a közbeszerzőknek, amelyek sikeresen hajtanak végre a közszolgáltatások gyorsabb korszerűsítését eredményező innovációs közbeszerzéseket. További lehetőség annak a hatásnak a középpontba állítása, amelyet az innovációs közbeszerzés a közbeszerzők körzetére gyakorolhat.

INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉSI DÍJAK

A német innovációs közbeszerzési kompetenciaközpont, a KOINNO a német közbeszerzők példaértékű innovációs közbeszerzéseit „Az innováció előnyt teremt” díjjal jutalmazza, amelyet minden évben a Német Szövetségi Gazdasági és Energiaügyi Minisztérium védnöksége alatt ítélnék oda.

Hasonlóképpen a Procura+ Európai Fenntartható Közbeszerzési Hálózat éves díjjal jutalmazza a fenntartható, valamint az innovatív közbeszerzéseket. Honlapjukon megtalálható valamennyi jutalmazott projekt rövid leírása, amely ismerteti az innovatív megközelítés legfontosabb elemeit.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://www.koinno-bmwi.de/koinno/innovationspreis>

<http://www.procuraplus.org/awards>

A finanszírozás gyakran kulcsfontosságú döntési tényező az innovációs közbeszerzés megkezdésében, különösen az innováció tekintetében magas ambíciószint esetén. A közbeszerzési keret innovációs célú felhasználásáról szóló döntés indokolásakor fontos, hogy a közbeszerzők üzleti szempontból egyértelműen bizonyítsák, hogy az innovatív megoldás várt hasznai (pl. minőség- vagy hatékonyságjavulás, csökkenő életciklusköltség stb.) meghaladják a szükséges beruházási költségeket. Az új technológiák potenciális előnyeivel kapcsolatos bizonyítékok tehát lényegesek ahhoz, hogy a közbeszerző üzleti indokokkal támaszthassa alá a beruházási döntését. Az innovatív megoldások tanúsításával a közbeszerzők megbizonyosodhatnak arról, hogy az új technológiák bevaltják az ígéreteket.

Emellett számos olyan finanszírozási forma létezik, amely pénzügyi ösztönzőket nyújt a közbeszerzőknek az innovációs közbeszerzésben való részvételre. Speciális finanszírozással fedezhető az innovációs közbeszerzés számos többletköltsége, például a közbeszerzés előkészítésével és lebonyolításával, az előzetes piaci konzultációval, a tárgyalásokkal, a kutatás-fejlesztéssel (például prototípuskészítéssel, teszteléssel, tanúsítással), a speciális műszaki vagy jogi szakértelem igénybevételével, az igazgatási eljárások módosításával stb. összefüggő költségek. A kulturális váltással és a szokások megváltozásával járó immateriális költségeket is ellentételezheti.

NEMZETI ÉS REGIONÁLIS INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉST TÁMOGATÓ PROGRAMOK

Tizennégy uniós tagállam hozott létre nemzeti vagy regionális programot az innovációs közbeszerzések támogatására. Ezek jellemzően az innovációs közbeszerzések előkészítéséhez és/vagy végrehajtásához biztosítanak forrásokat a közbeszerzők számára az innovatív megoldásokkal összefüggő egyes kockázatok ellensúlyozása céljából. Például Finnország innovációs közbeszerzési programja eddig több mint 70 innovációs közbeszerzést támogatott. Olaszországban Lombardia tartomány politikai célkitűzésként beemelte a tartományi jogba a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést és az innovatív megoldások közbeszerzését, továbbá forrásokat különített el arra, hogy a régió közbeszerzési rendszeres felhívások keretében megfogalmazhassák innovációs igényeiket, amelyek alapján az új közbeszerzéseket megindítják.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-initiatives-around-europe>

<http://www.regione.lombardia.it/wps/portal/istituzionale/HP/DettaglioRedazionale/servizi-e-informazioni/impresericerca-e-innovazione-per-le-impres/appalti-pre-commerciali>

UNIÓS FINANSZÍROZÁSI RENDSZEREK

Az EU különböző finanszírozási programok keretében támogatja az innovációs közbeszerzést.

Az EU kutatásra és innovációra irányuló fő programja, a **Horizont 2020** rendszeresen finanszíroz koordinációs és támogatási fellépésekre vonatkozó pályázati felhívásokat (a jövőbeni innovációs közbeszerzéseket előkészítő koordinációs és hálózatépítési tevékenységek finanszírozására), kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzési fellépésekre vonatkozó pályázati felhívásokat (az innovatív megoldásokkal összefüggő kutatás-fejlesztés és tesztelés közbeszerzési költségeinek társfinanszírozására), valamint az innovatív megoldások közbeszerzésére vonatkozó pályázati felhívásokat (az innovatív megoldások beszerzésével és bevezetésével összefüggő közbeszerzési költségek társfinanszírozására).

Az eddig finanszírozott összes innovációs közbeszerzés áttekintése a következő címen található:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-funded-projects>

További információk a Horizont 2020 program keretében az innovációs közbeszerzéshez nyújtott támogatásról:

http://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/cross-cutting-issues/innovation-procurement_en.htm

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-procurement>

Az EU kkv-kat támogató programja, a COSME (<https://ec.europa.eu/easme/en/cosme>) kkv-k részvételével megvalósított innovatív programokat finanszíroz.

Az uniós tagállamok és régiók az innovációs közbeszerzéseket, ezen belül a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzéseket intelligens szakosodási stratégiáikkal összefüggésben az európai strukturális és beruházási alapokból is társfinanszírozhatják. Az innovációs közbeszerzés az európai strukturális és beruházási alapokkal összefüggésben, a Horizont 2020 keretében nyújtott finanszírozással együtt történő felhasználásáról szóló útmutató a következő címen érhető el:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf

Példák az európai strukturális és beruházási alapokból finanszírozott innovációs közbeszerzési projektekre: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/good_practices/GP_fiche_30.pdf

PÉLDA

LITVÁNIA EURÓPAI STRUKTURÁLIS ÉS BERUHÁZÁSI ALAPJA INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉST TÁMOGATÓ PROGRAMOT FINANSZÍROZOTT

Litvániában a kormány kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést támogató programja keretében 2016 óta rendszeresen megjelenő pályázati felhívások nyomán eddig 21 kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés valósult meg, 13 pedig 2020-ban indul. A támogatási programot európai strukturális és beruházási alapok társfinanszírozzák. A rendszeresen kiírt pályázati felhívásokra a litván közbeszerzők friss elképzeléseket fogalmazhatnak meg új, kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzési projektekre vonatkozóan.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://www.interregeurope.eu/ecoris3/news/news-article/1607/the-start-of-pre-commercial-procurement-in-lithuania>

A kockázatkezelési mechanizmusok, például a kölcsönök, biztosítási vagy garanciaprogramok lehetősége is megvizsgálható. A közbeszerzők számára az innovációval járó kockázatok ellensúlyozására irányuló biztosítási és garancia-mechanizmusokat valójában már vizsgálták, különösen a megoldás bevezetésének meghiúsulása esetén keletkező esetleges károk fedezése céljából. Ez a rendszer segít csökkenteni a beszerző által viselt kockázatot, amely befolyásolná a bizalmi légkör kialakítását az érdekeltek körében.

PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE A KOCKÁZAT CSÖKKENTÉSÉHEZ

Az Európai Beruházási Bank (EBB) és az Európai Beruházási Alap (EBA) a **Horizont 2020** kockázatfinanszírozáshoz jutásra vonatkozó munkaprogramjának támogatásával kétféle pénzügyi eszközt nyújt azzal a céllal, hogy a közbeszerzők és a vállalkozások (különösen az induló innovatív vállalkozások és a kkv-k) számára egyaránt csökkentse az innovációs közbeszerzésekkel járó kockázatot.

Az „**InnovFin nagy projektek/tudomány**” keretében az EBB önálló közbeszerzőknek vagy közbeszerzői csoportoknak nyújt hitelt innovatív megoldások kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzéséhez és közbeszerzéséhez. A beszerzők így leküzdhetik a csak később megtérülő újításokba való előzetes beruházással járó pénzügyi nehézségeket.

Sőt, a hiteltörlesztési időtartam megállapítható úgy, hogy a közbeszerző csak azután kezdi meg a hiteltörlesztést, hogy az újítás már tényleges minőségi javulást és költségcsökkenést eredményez a számára. A hitel emellett az együttműködésen alapuló közbeszerzés indításához szükséges pénzügyi források összehangolásával járó nehézségeket is enyhítheti, mivel a hitel lehetőséget kínál arra, hogy a csoport összes tagja együttesen azonnal elindítsa a beszerzést, ugyanakkor egyedi ütemezéssel törlessze a rá eső részt.

Az „**Innovfin innovátoroknak**” révén az EBB és az EBA segíthet az innovatív megoldások kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzésében és közbeszerzésében részt vevő vállalkozásoknak abban, hogy könnyebben jussanak hitelhez, garanciához, viszontgaranciához, valamint hibrid, mezzanine és tőkefinanszírozáshoz, mivel így az innovációs közbeszerzés során bővíthetik üzleti tevékenységüket a megoldások szélesebb körű kereskedelmi hasznosítása érdekében.

Részletek a következő címen olvashatók:

Innovfin nagy projektek/tudomány:

<https://www.eib.org/en/products/blending/innovfin/products/science.htm>

Innovfin innovátoroknak: <https://www.eib.org/en/products/blending/innovfin/index.htm>

3. AZ INNOVÁTOROK ÉRDEKLŐDÉSÉNEK FELKELTÉSE

Az innovátorok – különösen a csúcstechnológiával foglalkozó induló vállalkozások és innovatív kkv-k – érdeklődésének felkeltése az innovációs közbeszerzés egyik fő kihívása. Egyes ágazatokban e vállalkozások erősen támaszkodnak arra, hogy a közbeszerzők felhasználják innovatív megoldásaikat ⁽²¹⁾, a közbeszerzőknek pedig szükségük van az innovációs potenciálra a legfejlettebb technológiájú közszolgáltatások nyújtásához. Ugyanakkor az induló vállalkozások és a kkv-k gyakran nem rendelkeznek a közbeszerzők által elvárt nagy kapacitással és igazolható korábbi teljesítésekkel.

A közbeszerzők alapvetően két lehetőséget mérlegelhetnek: A közbeszerzési eljárás módosítását az innovátorok igényei szerint (3.1.), vagy innovációközvetítőik igénybevételét (3.3.).

3.1. A közbeszerzés megnyitása a kisebb innovátorok előtt is

Az EUMSZ elveinek értelmében valamennyi innovációs közbeszerzésnek a közbeszerzési értékhatár felett és az alatt egyaránt nyitottnak kell lennie mérettől függetlenül minden gazdasági szereplő számára. Mindazonáltal az innovatív kisvállalkozások érdeklődését inkább az innovációs közbeszerzések keltik fel, mint a széles körben elérhető termékekre vonatkozó általános közbeszerzések. 2014-ben az uniós közbeszerzési szabályok lehetővé tették a közbeszerzők számára az olyan eljárások kialakítását, amelyek egyaránt megfelelőek a nagyvállalatok és a kisebb innovatív vállalkozások számára.

3.1.1. Piaci kapcsolatok kialakítása

Ahhoz, hogy az innovátorok ajánlatot tegyenek, első lépésként mindössze kapcsolatba kell lépni velük. Ezzel a rendkívül egyszerű megközelítéssel egyszerre két probléma is orvosolható: a közbeszerzési szerződések ismeretének hiánya a vállalkozások körében, valamint a bizalmatlanság. A gazdasági szereplők való közvetlen egyeztetés útján mindkét problémára megoldást lehet találni. Az értékesítési előadáshoz hasonlóan a közvetlen egyeztetéssel akár meg is győzhetők az egyébként kételkedő vállalkozások arról, hogy kössenek üzletet közbeszerzőkkel.

⁽²¹⁾ Egyes ágazatokban (útépítés, forgalomirányítás, hulladékgyártás stb.) a magánszektor támasztotta kereslet elenyésző. Ezen ágazatok megoldásai számára sok esetben a közbeszerzési piacok jelentik az egyetlen, illetve fő értékesítési lehetőséget.

Az előzetesen azonosított vállalkozások megkereshetők e-mailben vagy telefonon. Szakkiállításokon is megszólíthatók kapcsolatépítés és tájékoztatók osztása útján. A kommunikáció folytatható a lényegre szorítkozva és csekély erőbefektetéssel (például közbeszerzési hirdetményre mutató internetes hivatkozás küldése bizonyos vállalkozásoknak vagy iparszövetségek) vagy gondosan eltervezett módon (például a közbeszerzési dokumentumok bemutatása szakkiállításon, webinárium vagy a közösségi médiában folytatott kampány). Azokban az országokban, ahol csekély a közbeszerzésbe vetett bizalom, azért is fontosak ezek a kapcsolatok, mert emberközelivé teszik az eljárást, és növelik a vállalatok bizalmát az iránt, hogy a szerződés odaítélése tisztességes versenyfeltételeken alapul.

Azonban a hátrányos megkülönböztetés és az egyenlőtlen bánásmód elkerüléséhez a közbeszerzőknek korlátozottak a lehetőségeik az információk beszállítókkal való megosztására. A nyílt, tényleges verseny biztosítása érdekében egyik lehetséges beszállító sem kaphat kizárólagos vagy elsőbbségi hozzáférést a dokumentumokhoz és az információkhoz. A közbeszerzőknek emellett megfelelően dokumentálniuk kell a vállalkozásokkal folytatott szóbeli kommunikációjukat ⁽²²⁾.

PÉLDA

A KÖZBESZERZÉS ELŐREHATÓ MEGKÖZELÍTÉSE:

Életmentő telemedicina az európai kórházak intenzív osztályain

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Holland, spanyol, belga és finn kórházak nagymértékben átjárható telemedicina-platform fejlesztését tűzték ki az olyan intenzív osztályos betegek távvizsgálata és távellátása céljából, akiknél fokozott a vérmérgezés okozta halál kockázata.

Mit tettek másképpen?

Amint lehetőségük nyílt, a kórházak beharangozták a várható közbeszerzést: előzetes tájékoztatót tettek közzé a TED-ben, valamint online kérdőívvel kiegészített személyes találkozók formájában lefolytatott előzetes piaci konzultáció útján információkat gyűjtöttek a lehetséges ajánlattevőktől. E megközelítéssel a közbeszerzők átfogó képet alkothattak az aktuális helyzetről. A konzultáció megerősítette, hogy a közbeszerzés előirányzott költségvetése tartható, továbbá feltárta a kezelést igénylő további információkat is.

A közbeszerzést először a THALEA ⁽²³⁾ honlapon keresztül, valamint más egészségügyi, informatikai és innovációs közbeszerzési honlapokon, fórumokon és hírlevelekben közzétett bejegyzésekben harangozták be. A beszerzők emellett egészségügyi és informatikai szakkiállításokon is felhívták a figyelmet az előzetes tájékoztatóra és az eljárás megindító hirdetményekre. Célzott levelekben tájékoztatták az iparszövetségeket, a kereskedelmi kamarákat, a „Horizont 2020” keretprogram egészségügyi és informatikai ágazatért felelős nemzeti kapcsolattartó pontjait, valamint a tudvalevőleg ezen a területen tevékenykedő vállalkozásokat. A közösségi médián keresztül még hangsúlyosabbá tették a figyelemfelkeltést, különösen azért, hogy a kkv-kat is elérjék, például a Start-up Europe, az uniós kkv-támogatás eszköz, az uniós digitális egységes piac és az EU_Health Twitter-fiókján keresztül.

Milyen eredmény született?

A kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésre nemcsak nagyvállalatoktól, hanem kisebb innovátoroktól, köztük induló innovatív vállalkozásoktól is érkeztek ajánlatok. A közbeszerzés eredményeként két induló innovatív vállalkozás és egy nagyvállalat sikeresen állított elő új algoritmusokat és továbbfejlesztett kockázateszlelési megoldásokat. E megoldások gyorsabb diagnózist tesznek lehetővé, továbbá lényegesen javítják az intenzív osztályok hatékonyságát. Mindennek eredményeképpen 25 %-kal csökkent a szepszis mortalitása. Ezenkívül a kórházi tartózkodás időtartama is lerövidült 20–50 %-kal.

A kórházak a következő közbeszerzés alkalmával kibővítették a közbeszerzők körét annak érdekében, hogy az ilyen jellegű innovatív megoldásokat szélesebb körben vezessék be Európában. E beszerzéshez kapcsolódóan új nyílt piaci konzultációt indítottak a várható újabb, innovátoroknak szóló ajánlati felhívás beharangozása és a technika aktuális állásával kapcsolatos naprakész információk beszerzése céljából.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://www.thalea-pcp.eu/market-consultation>

⁽²²⁾ További részletekért lásd az előzetes piaci konzultációról szóló 4.1.2. szakaszt.

⁽²³⁾ A THALEA távorvoslási rendszer, amely a kórházak korai figyelmeztetéssel kapcsolatos igényeit elégíti ki innovatív információs és kommunikációs technológiai segítségével, személyre szabott betegellátási program keretében, a társbetegséggel rendelkező európai betegek életének megmentése érdekében. A THALEA-t az Európai Unió finanszírozta a hetedik keretprogram alapján (FP7-ICT-611855).

<http://www.thalea-pcp.eu/thalea-2-ppi-overview>

<http://ted.europa.eu/TED/notice/udl?uri=TED:NOTICE:69348-2018:TEXT:HU:HTML>

3.1.2. Az adminisztratív terhek csökkentése

Az adminisztratív terhek gyakran visszatartják a kkv-kat és az induló vállalkozásokat a közbeszerzési eljárásokban való részvételtől. Tagállamtól és ajánlatkérő szervtől függően ajánlatukhoz mellékelniük kell a jogállásuk, valamint a gazdasági és pénzügyi kapacitásuk igazolását a kizárási és kiválasztási feltételek ellenőrzéséhez.

A naprakészre tett uniós szabályok egyszerűsítették ezeket az előírásokat. Jelenleg az ajánlattevőknek elegendő önbevallást benyújtaniuk arról, hogy valamennyi igazgatási előfeltételt teljesítenek. Emellett az önbevallást alátámasztó igazolásokat csak a legjobb ajánlatot tevőnek kell benyújtania. Üzletileg észszerűbb az igazolásokat közvetlenül a szerződéskötést megelőzően, nem pedig az eljárás elején összeállítani.

Az önbevallás elektronikus változatával, az egységes európai közbeszerzési dokumentummal (ESPD) ⁽²⁴⁾ az eljárás tovább egyszerűsödik. Az ESPD lehetővé teszi az adatok újrafelhasználását, így az ajánlattevők gyorsabban tehetnek ajánlatot. Ez jelentős egyszerűsítés mind a közbeszerzők, mind az ajánlattevők számára.

A legtöbb tagállamban működnek ESPD-szolgáltatások ⁽²⁵⁾. Az ESPD az önbevallás azon lehetséges elemeiből előre elkészített lista, amelyeket a közbeszerzési eljárásokban való részvételhez előírhatnak. A közbeszerzők minden eljáráshoz kiválasztják a vonatkozó előírásokat, amelyekre az ajánlattevőknek reagálniuk kell.

Az integráltabb e-közbeszerzési és e-kormányzati rendszerben ⁽²⁶⁾ célszerű elektronikus kapcsolatokat létesíteni az ESPD és a vonatkozó igazolásokat előállító, állami tulajdonú elektronikus nyilvántartások között az egyszeri adatszolgáltatás elvének megvalósítása érdekében. Az elv értelmében a közbeszerzők közvetlenül hozzáférhetnek a szükséges bizonyítékokhoz. Ez mentesíti az ajánlattevőket a tagállami rendszerekben már szereplő információk benyújtása alól. A valamennyi európai országra kiterjedő eCertis ⁽²⁷⁾ bizonyítékazonosító szolgáltatással együtt ez határokon átnyúló jelleggel is megvalósítható.

AZ EGYSÉGES EURÓPAI KÖZBESZERZÉSI DOKUMENTUMRA (ESPD) ÉPÜLŐ SZOLGÁLTATÁSOK

Finnország megmutatja egyszerűsítési potenciálját

Jelenleg Európa-szerte nyújtanak ESPD-szolgáltatásokat. Ezek között vannak olyanok, amelyek alapvető funkciókat kínálnak, például igazolják a kizárási feltételek (adó- és társadalombiztosítási tartozás stb.) teljesülését. Egyre több szolgáltatás biztosít azonban kapcsolatot az ESPD és a nemzeti adatbázisok, valamint egyéb értéknövelt szolgáltatások között. Idetartozik a vállalati profilok tárolása, amely csökkenti a hatóságok és a beszállítók adminisztratív terheit.

Finnországban az ESPD-szolgáltatás megvalósítása során a központi e-pályázati szolgáltatást nyolc nemzeti adatbázissal kapcsolták össze. A hatóságok ezáltal közvetlenül hozzáférnek a beszállítók által szolgáltatott információkhoz, amelyeket a rendszer a további felhasználás megkönnyítése érdekében vállalati profilban tárol. Ezenkívül a vezető beszállító felkérheti a konzorciumi tagokat és az alvállalkozókat, hogy az ESPD-t közvetlenül az e-pályázati platformról töltsék ki. Ez jelentős mértékben megkönnyíti a kkv-k részvételét a nagyobb közbeszerzési projektekben.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ec.europa.eu/tools/esp/>

www.hanki-palvelu.fi

3.1.3. A kiválasztási szempontok módosítása

A közbeszerzők gyakran előírják, hogy a gazdasági szereplők bizonyítsák, hogy rendelkeznek a szerződés teljesítéséhez szükséges pénzügyi, illetve gazdasági kapacitással. Ez rendszerint részét képezi a kellő gondosságon alapuló megközelítésnek, amely annak a kockázatát hivatott csökkenteni, hogy a szerződés időtartama alatt felszámolási eljárás induljon a vállalkozó ellen, ami érintené a közszolgáltatáshoz kapcsolódó szállításokat. A közbeszerzők általában az éves pénzügyi kimutatásról és az árbevételről kérnek tájékoztatás e célból.

⁽²⁴⁾ <https://ec.europa.eu/tools/esp/>

⁽²⁵⁾ Az ESPD-szolgáltatók jegyzéke elérhető a következő internetcímen: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/41981?locale=hu>

⁽²⁶⁾ A közbeszerzési irányelvek értelmében 2018 októberétől kötelező elektronikus úton benyújtani az ajánlatokat.

⁽²⁷⁾ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/ecertis>

Az említett kapacitás meglétének bizonyítása érdekében esetenként fontos pénzügyi követelményeket írtak elő a gazdasági szereplőknek. Például az előírt minimális árbevétel szintet gyakran a szóban forgó szerződés értékének többszöröse. Ennek előírása nem feltétlenül biztosítja a szerződés megfelelő teljesítését. Emellett kizárja az összes olyan potenciális ajánlattevőt, amely kisebb árbevétellel működik, ugyanakkor rendelkezhet a szükséges kapacitással, és ami még fontosabb, jobb megoldást is kínálhat.

Az új szabályok szerint a közbeszerzők csak akkor írhatnak elő a szerződés becsült értékének kétszeresét meghaladó árbevételt, ha ezt sajátos körülmények indokolják ⁽²⁸⁾. Ez a szabály megkönnyíti az induló innovatív vállalkozások és az innovatív kkv-k részvételét, amelyek nagyobb eséllyel alakultak a közelmúltban, és rendelkeznek alacsonyabb árbevétellel.

PÉLDA

LEHETŐSÉGEK TEREMTÉSE A KKV-K SZÁMÁRA:

Drónok és személyi védőfelszerelés erdőtüzoltáshoz Bulgáriában és Szerbiában

Miért volt szükség innovatív megoldás mérlegelésére?

Kula (Bulgária) és Boljevac (Szerbia) város speciális járműveket, megfigyelési célú drónokat, valamint egyedi személyi védőfelszerelést kívánt vásárolni erdőtüzoltáshoz. Mivel e területen az innovatív kkv-k magas színvonalú megoldásokat tudnak nyújtani, a közbeszerzők lehetővé kívánták tenni a részvételüket a közbeszerzésben.

Mit tettek másképpen?

Mindkét város hasonló pályázati felhívást tett közzé. A pénzügyi kapacitásra vonatkozó szempont szerint az elvárt minimális árbevétel az ajánlat értékével egyezett meg. Az egyes ajánlattevők előző három lezárt évre számított átlagos árbevételének meg kellett haladnia az ajánlat értékét.

Mivel a közbeszerzők a szerződést – és ennek megfelelően a teljes szerződési értéket – több részre (jármű, drón, védőfelszerelés) osztották, a pénzügyi kapacitásra vonatkozó előírás teljesíthető volt a kkv-k számára.

Milyen eredmény született?

E megközelítés lehetővé tette a kkv-k számára, hogy elnyerjék az innovatív eszközökről szóló szerződéseket.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://obshtina-kula.com/bg/?p=1915>

<https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:222939-2017:TEXT:HU:HTML&src=0> (Kula esetében)

<http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:433112-2017:TEXT:HU:HTML&src=0&ticket=ST-28215527-OcEvhL2HhcgUNWcpu88X7fxW924VOOHEzNzxKwit9AEmKozNQ9Ffi8e7wyLKlONjYUxOTNYeuacOZtTzn5lzVzXG-PHslUMVSYXC6iO06UxAkYy-4J10I8LIWSzTszVd8YtfzXCOSHCMGZ8cHeoDwhWflqLC>

<http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:99979-2018:TEXT:HU:HTML&src=0> (Boljevac esetében)

(Bulgária és Szerbia határokön átnyúló Interreg-IPA programjának társfinanszírozásában)

A szóban forgó közbeszerzési szerződés teljesítéséhez szükséges technikai alkalmasságuk bizonyításához a gazdasági szereplőknek gyakran be kell nyújtaniuk a korábban megvalósított építési beruházások, teljesített szállítások vagy nyújtott szolgáltatások listáját. A listát gyakran a megfelelő elvégzésére vonatkozó igazolásokról vagy más adatokról kell kísérmük. E követelmény teljesítése nehézséget okoz induló innovatív vállalkozások számára, amelyeket nem sokkal korábban alapítottak, és még nem volt elég idejük referenciákat gyűjteni. E megközelítés tehát meggátolhatja, hogy bizonyos közbeszerzési eljárásokban részt vegyenek, holott az induló innovatív vállalkozások alkalmasak lehetnek a szerződés teljesítésére, sőt, akár innovatívabb technikai megoldást is kínálhatnak.

A közbeszerzőknek lehetőségük van más bizonyítékot kérni a gazdasági szereplőktől ennek alátámasztására ⁽²⁹⁾. A gazdasági szereplő a szerződéstől függetlenül megadhatja a szolgáltatónak, a szerződő félnek, illetve a vállalkozás vezetőinek iskolai végzettségét és szakképzettségét, vagy megjelölheti azokat az ellátásilánc-irányítási és ellenőrzési

⁽²⁸⁾ A 2014/24/EU irányelv 58. cikke (3) bekezdésének második franciabekezdése.

⁽²⁹⁾ Lásd a 2014/24/EU irányelv XII. mellékletének II. részét.

rendszereket, amelyeket a gazdasági szereplő a szerződés teljesítése során igénybe tud venni. Az induló innovatív vállalkozásoknak is lehetőségük nyílik versenyezni a szerződésért, ha olyan bizonyítékot írnak elő számukra, amelyek benyújtásához az ajánlattevőnek nem kell évek óta működnie.

3.1.4. Szerződésrészek alkalmazása

Az innovátorok érdeklődése a közbeszerzési szerződések részekre osztásával is felkelthető. Az egyes szerződésrészek mérete arányban állhat az induló vállalkozások és az innovatív kkv-k működési kapacitásával. A szerződésrészek alkalmazásával emellett csökkenthető a függés lehetősége még olyan esetekben is, amikor a beszállítók döntő többsége nagyvállalat. Ekkor a közbeszerző átjárhatóságra és/vagy nyílt szabványra vonatkozó követelményeket határozhat meg, amelyek alapján a szállítók által különböző szerződésrészek alapján előállított rendszerelemek összekapcsolhatók. Ezzel összefüggésben a beszállítóval kötött szerződésben rögzíteni kell a projektből származó új szellemi tulajdon-jogok jövőbeni hasznosítására vonatkozó szabályokat.

Az új uniós szabályok szerint a közbeszerzőknek minden közbeszerzési szerződésben mérlegelniük kell a szerződésrészek alkalmazását⁽³⁰⁾. A gyakorlatban két szempontot kell egyensúlyba hozniuk: egyrészt a szerződésrészek alkalmazásával a kisebb innovatív beszállítók részvételének megkönnyítését és a nyitottabb, átjárható megoldások előtérbe helyezését, másrészt az összes feladatot ellátó egyedüli vállalkozóval való szerződéskötés útján saját adminisztratív terheik csökkentését.

PÉLDA

LEHETŐSÉGEK A KKV-K SZÁMÁRA NAGYOBB PROJEKTEKBEN:

Időtálló forgalomirányítási központok Angliában és Hollandiában

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A holland és az angol közúti közlekedési hatóság (Rijkswaterstaat, illetve Highways England) nyílt, moduláris szoftverplatformra kívánta építeni következő generációs forgalomirányítási központját. Célkitűzésük az volt, hogy kizárják a függés lehetőségét, továbbá lehetőséget biztosítanak a kisebb innovatív vállalkozásoknak új, innovatív szolgáltatások nyújtására.

Mit tettek másképpen?

Célkitűzésük megvalósítása érdekében a közbeszerzők két közös, párhuzamosan lebonyolított közbeszerzési eljárást indítottak:

1. közbeszerzési eljárást, amely a hatóságok egyedi szoftverplatformjának új, nyílt interfészekkel ellátott platformra történő cseréjére irányult;
2. kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzési eljárást, amely az új, nyílt platformra épülő új, innovatív forgalomirányítási modulok fejlesztésére irányult. A szállítók közötti kellő intenzitású verseny, valamint a különböző modulok közötti átjárhatóság érdekében a közbeszerzők a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést modulonként szerződésrészekre osztották.

Milyen eredmény született?

Az első közbeszerzési eljárás nyomán egészséges verseny alakult ki a meglévő nagyobb beszállítók között az alapul szolgáló szoftverplatform nyíltá tételehez. A második kutatási-fejlesztési közbeszerzési eljárás nyomán több kkv lépett be erre a piacra, köztük olyan kkv-k is, amelyek tevékenysége korábban nem terjedt ki a forgalomirányításra.

Ennek eredményeként kitűnő új modulok jöttek létre a következő feladatok ellátására: i. fejlett elosztott hálózati irányítás, amely csökkenti a torlódásokat és a szén-dioxid-kibocsátást; ii. a közúti balesetek előre jelzése és megelőzése, amely javítja a közúti közlekedésbiztonságot; valamint iii. együttműködő, intelligens közlekedési rendszerek, amelyek megkönnyítik az intelligens autók és egyéb technológiai innovációk bevezetését.

Ezenkívül a nyílt, moduláris architektúrára épülő megközelítéssel elérhető költségmegtakarítás referenciaértékét 20 %-ban határozták meg.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://charmprogramme.com>

⁽³⁰⁾ A 2014/24/EU irányelv 46. cikke.

3.1.5. Szabványok, nyílt adatok, nyílt interfészek és nyílt forráskódú szoftverek alkalmazása

A piacok szabványok, nyílt adatok, nyílt interfészek, valamint nyílt forráskódú szoftverek alkalmazásával is nyílttá tehetők. Ezáltal a kisebb innovátorok is szerepet kaphatnak nagy projektekből, valamint önállóan is elnyerhetnek szerződéseket, így vállalkozásaik növekedhetnek. A szerződésekben ugyanakkor rögzíteni kell a korábban már meglévő szellemi tulajdon-jogokhoz az innovációs folyamat végrehajtása érdekében szükséges hozzáférés, valamint az innovációs folyamat során keletkezett új szellemi tulajdon-jogokhoz való hozzáférés szabályait.

PÉLDA

NYÍLT INNOVÁCIÓS FOLYAMAT BESZERZÉSE:

Intelligens hálózat „a fény városának”

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Eindhoven (Hollandia) a városi életminőség javítása mellett öregbíteni kívánta a fény városaként szerzett hírnevét is.

Mit tettek másképpen?

Konkrét termék vagy megoldás beszerzése helyett az önkormányzat nyílt innovációs folyamatot vásárolt. Az új megközelítés a város ambícióit 2030-ig megfogalmazó ütemterven alapult. Motivációját egy szolgáltató, a városi polgárok, több kutatóintézet, valamint az önkormányzat folyamatos együttműködése adta. Alapvetően a felhasználók „élő laboratóriumban” vettek részt az olyan változások megragadása és kezelése céljából, amelyeket a közbeszerző a folyamat kezdetén nem láthatott előre.

A beszerzési folyamat piaci konzultációból, három egymást követő fordulóban három előzetesen kiválasztott konzorcium között folytatott versenypárbeszédből, pályázati szakaszból, valamint a nyertes ajánlatot érvényesítő, a szerződés odaítélése előtti szakaszból állt. A kiválasztási szempontok között szerepelt az „innovatív erő” is, amely a nyílt innováció végrehajtásával kapcsolatos elképzeléseket, stratégiát és tapasztalatot foglalta magában. A kiválasztási folyamat az összességében legelőnyösebb ajánlat módszertanára épült.

Milyen eredmény született?

A kiválasztott beszállító a közterületi világítási rendszerek összekapcsolt, intelligens kialakítású, „nyílt” rendszerét hozta létre. A rendszer segítségével folyamatos innováció keretében különböző egyéb innovatív beszállítók, köztük induló vállalkozások és innovatív kkv-k többféle szolgáltatást nyújtanak, illetve nyújthatnak.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://www.jouwlichttop040.nl>

PÉLDA

LEHETŐSÉG AZ INDULÓ VÁLLALKOZÁSOKNAK A NÖVEKEDÉSRE:

A kulturális örökség megőrzése innovatív nyílt forrású digitális archívumokban

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Svéd, belga, ír, holland, német, spanyol, észt és görög nemzeti kulturális intézmények, audiovizuális archívumok, könyvtárak és helyi örökségvédelmi intézmények ugyanazzal a kihívással álltak szemben: javítaniuk kellett a kulturális tartalom hosszú távú megőrzésére használt digitális állományok minőségét annak érdekében, hogy az adattárolás minősége idővel ne romoljon.

Mit tettek másképpen?

Közösen kutatási-fejlesztési megoldásokat szereztek be több vállalkozástól olyan új, szabványosított, nyílt forrású eszközök létrehozásához, amelyekkel az archívumkezelők biztosíthatták azt, hogy minden állomány megfeleljen a hosszú távú megőrzésükhöz szükséges követelményeknek.

Milyen eredmény született?

A megbízott szállítók innovatív, többnyire induló kisvállalkozások voltak. A közbeszerzésben részt vevő hat vállalkozás közül három sikeresen fejlesztett olyan innovatív eszközöket, amelyek i. csökkentik a költségeket; ii. javítják a kulturális tartalom digitalizálásának, valamint hosszú távú megőrzésének pontosságát és általános minőségét.

A sikeres induló vállalkozások által kifejlesztett legkorszerűbb megoldások közül néhányat a világ más területein, többek között az Egyesült Államokban is használnak az örökségvédelmi intézmények.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://www.preforma-project.eu>

3.1.6. Kkv-barát kifizetési rendszerek meghatározása

Az induló vállalkozásoknak és az innovatív kkv-knak korai és rendszeres kifizetésekre van szükségük, mivel nem rendelkeznek olyan pénzügyi tartalékokkal, mint a nagyobb vállalkozások. A közbeszerzők különféle kifizetési rendszereket határozhatnak meg attól függően, hogy egy kkv közvetlen vállalkozó vagy alvállalkozó.

Közvetlen vállalkozó esetén az előlegfizetés döntően befolyásolhatja a kkv részvételi lehetőségeit.

Alvállalkozó esetén a tagállamok előírhatják, hogy a közbeszerzők közvetlenül az alvállalkozók részére teljesítsenek kifizetéseket. A rövidebb fizetési láncban az alvállalkozók, pl. induló vállalkozások és innovatív kkv-k hamarabb jutnak a pénzükhöz. Ezenkívül elkerülük a fővállalkozó hiányossága miatti késedelmes kifizetés kockázatát.

Ahol a közvetlen kifizetés nem a legcélravezetőbb megoldás, ott az alvállalkozók egyéb módszerekkel, például a fővállalkozók rövidebb fizetési határidő alkalmazására való ösztönzésével is támogathatók.

AZ INDULÓ VÁLLALKOZÁSOK FELPÖRGETÉSE IDŐBEN TELJESÍTETT KIFIZETÉSEKKEL*Előlegfizetés*

Párizs vezetése megfigyelte, hogy a kisebb közbenső kifizetéseket, valamint a közbeszerzés végén teljesített nagy összegű utolsó kifizetést alkalmazó szokásos kifizetési rendszer akadályozza a kkv-k részvételét. Annak érdekében, hogy lehetővé tegye az induló vállalkozások és innovatív kkv-k részvételét a közbeszerzési eljárásokban, 2017-ben 5 %-ról 20 %-ra növelte az előlegfizetés mértékét.

Részletek a következő címen olvashatók:

https://www.paris.fr/professionnels/l-entreprise-au-quotidien/achats-et-marches-publics-3526#la-politique-fournisseur_1

A késedelmes kifizetés visszaszorítása

A közbeszerzési szerződésekről szóló spanyol kódex szerint az ajánlatkérő szerv a pénzügyi kapacitás értékelési szempontjai között felsorolhatja az alvállalkozókkal szemben alkalmazott átlagos fizetési határidőt. 2016-ban Madrid a hulladékiszállítási szerződésben az alvállalkozókkal szembeni fizetési kötelezettségek nemteljesítésére vonatkozó, akár a tartozás 50 %-át is elérő szankciót szerepeltetett.

Részletek a következő címen olvashatók:

https://www.boe.es/legislacion/codigos/codigo.php?id=031_Codigo_de_Contratos_del_Sector_Publico&modo=1

3.2. Az innováció ökoszisztéma-alapú megközelítésének kialakítása**Mi az ökoszisztéma az innovációban?**

Az innovációs ökoszisztéma üzleti szereplőkből, induló innovatív vállalkozásokból, a tudományos élet képviselőiből, technikai és támogató szolgáltatókból és az innovációt előmozdító személyekből áll. Mindegyikük fontos szerepet tölt be a tágabb ökoszisztémán belüli értékteremtésben azáltal, hogy az új ötleteket pénzügyi befektetés igénybevétele útján megvalósítják. Az innovációs ökoszisztéma létrehozta az információk és erőforrások folyamatos áramlását az ötletek valóra váltásához. Ezen ökoszisztémák révén az innovátorok és a vállalkozók gyorsabban kifejleszthetik és bevezethetik megoldásaikat való életbeli problémákra, mint ilyen ökoszisztémák nélkül tehetnék. E folyamatnak köszönhetően új területeken jön létre szaktudás, diverzifikáltabbá válik a gazdaság, és a számukra megfelelő helyen találhatják meg ügyfeleiket a vállalkozások.

Mi az innováció ökoszisztéma-alapú megközelítés?

Az ökoszisztéma-alapú megközelítés céljai közé tartozik a legfontosabb innovátorok – induló innovatív vállalkozások, innovátorok és tudományos dolgozók – azonosítása, kapcsolat kialakítása velük, és bevonásuk az innovációs képességek fejlesztésébe.

Hogyan érint mindez a közbeszerzőket?

Az innovációs ökoszisztéma jobb rálátást ad a közbeszerzőknek több kérdésre: Honnan jönnek majd a következő generációs ötletek és koncepciók? Mennyire érdekesek az innovatív fejlesztések? Az innovációs fejlesztés mely szakaszban lényeges közreműködni? Milyen értéket teremthet az innovatív megoldás a már létező megoldások hoz képest? Az ökoszisztéma mely feltörekvő szereplőire érdemes figyelni a beszállítói piaci információk alapján?

A közbeszerzőknek kapcsolatokat kell kialakítaniuk az innovációs ökoszisztémákkal: klaszterekkel, üzleti inkubátorházakkal, innovációs ügynökségekkel és élő laboratóriumokkal (helyi, regionális, nemzeti vagy akár európai szinten), és meg kell tanulniuk együttműködni velük. Szintén bevált módszer az adott ökoszisztéma szereplőinek megismerése az úgynevezett hackathonok ⁽³¹⁾ szervezése.

E tevékenységek révén a közbeszerzők pontosabb azonosíthatják az innovátorokat, továbbá értékes közös alkotási együttműködést kezdeményezhetnek, felmérhetik, hogy elkészült-e egy-egy új termék, és megállapíthatják az innovatív technológiák alkalmazásának költségeit.

PÉLDA

A FRANCIA KÖZLEKEDÉSI MINISZTERIUM ÁLTAL SZERVEZETT MŰHELYTALÁLKOZÓ KÖZBESZERZŐKKEL ÉS A MOBILITÁSI ÁGAZAT INNOVÁCIÓS ÖKOSZISZTÉMÁJÁNAK SZEREPLŐIVEL (2020. JANUÁR)

A Közlekedési Minisztérium élő laboratóriumában tartott képzési műhelytalálkozót több, különböző méretű helyi önkormányzat (több mint harmincezer lakosú településektől a kétmilliónál is több lakossal rendelkező nagyvárosokig), a mobilitási infrastruktúrát (például tömegközlekedést) működtető nagyvállalatok és az induló innovatív vállalkozások képviselőinek, valamint közlekedési szakértők részvételével. Mivel élő laboratóriumában zajlott a műhelytalálkozó, a beszerzők kapcsolatba léphettek a mobilitási ágazatban zajló innovációban érintett szereplőkkel.

A rendezvény annak megszervezésére irányult, hogy az összes résztvevő együtt dolgozzon először a telekocsi-alkalmazás beszerzéséhez szükséges műszaki leírás módosításán, majd olyan innovatív műszaki leírás összeállításán, amely lehetővé tenné, hogy innovatív vállalkozások ajánlatot tegyenek.

Ez a műhelytalálkozó tanulságos volt mind a vállalkozásoknak, amelyek alaposabban megismerhették a közbeszerzés jogi keretét, mind a közbeszerzőknek, akik átgondolhatták, hogyan tehetik a projekteket nyitottabbá az innovációra. A beszerzők például eredménytablát állítottak össze az innovatív megoldástól elvárt eredmények megállapítása céljából. A beszerzők emellett azt is javasolták, hogy a műszaki leírás rövid összefoglaló videót is tartalmazhatna, amely ismerteti az ajánlati felhívás főbb pontjait.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://www.francemobilites.fr/>

<https://www.liberte.paris/>

3.3. Innovációközvetítők igénybevétele

Egyrészt az innovatív megoldásokat kínáló induló vállalkozások és az innovatív kkv-k, másrészt a közbeszerzők közötti kapcsolatok gyakran gyengék, és nem alakulnak ki automatikusan. Az innovációközvetítők segíthetik e kapcsolatok kiépítését, illetve megerősítését.

Innovációközvetítő bármely olyan intézmény lehet, amelynek megvan a kapacitása és szándéka ahhoz, hogy a kialakulóban lévő innovációt keresletoldali igénnyel társítsa. A közvetítő lehet a teljes innovációs életciklus része, valamint az innovációs közbeszerzés mozgatója. Tevékenyen közreműködhet abban, hogy az innováció potenciális szállítójától eljuttassa azok elképzeléseit a potenciálisan innovációs közbeszerzőkhöz – önkormányzatokhoz, kórházakhoz, polgári védelmi hatóságokhoz, vagy egyéb releváns közbeszerzőkhöz. És megfordítva: megfogalmazhatja az érintett ágazat számára a közbeszerzők igényeit. Az innovációközvetítők emellett megkönnyíthetik az innovatív elképzelések előkészítését konkrét közbeszerzési eljárásokhoz.

⁽³¹⁾ A „hackathon” kifejezés a „hack” és a „marathon” szó összevonásával jött létre. A „hack” a játékos, kísérletező, kreatív problémamegoldásra, a „marathon” pedig a rendezvény időtartamára utal. A hackathon a szoftver- és hardverfejlesztés területéről ered, de immár más ágazatokban is sikeresen alkalmazzák innovatív megoldások fejlesztésére. A hackathonok jellemzően 24–48 órák, és meghatározott témakörrel vagy kihívással foglalkoznak. A résztvevők kis csoportokban dolgoznak olyan egyedi környezetben, amely kreatív gondolkodásra készíti, és ahol meglepően innovatív, új koncepciók, ötletek és prototípusok születnek. A hackathon eredményeként innovatív termék, szolgáltatás vagy üzleti modell prototípusa készül.

Feladataik a következőket foglalhatják magukban:

- tanácsadás a közbeszerzők részére azon igényeik meghatározásával kapcsolatban, amelyek esetlegesen innovációs közbeszerzés útján elégíthetők ki,
- az innovációs közbeszerzésben érdekelt közbeszerzők hálózatba szervezése az ismeretek és helyes gyakorlatok megosztása, valamint a piaci kommunikáció (pl. piaci konzultáció, jövőbeni innovációs közbeszerzésre vonatkozó kötelezettségvállalás) céljából,
- olyan ígéretes innovatív megoldások azonosítása, amelyek társíthatók a közbeszerzők igényeivel. Az ilyen megoldások jellemzően a diszruptív, semmint a fokozatos innovációk esetében hordoznak kereskedelmi hasznosítási és növekedési potenciált.

Üzleti modelljüktől függően megkönnyíthetik továbbá a finanszírozáshoz jutást, emellett segíthetik a szellemi tulajdonjogok kezelését is.

Az innovációközvetítők nem értékesíthetnek kérésre ajánlatokat a közbeszerzőknek, ugyanakkor nem is helyettesítik ez utóbbiakat. Továbbra is a közbeszerzők felelősek azért, hogy a teljes eljárás – a piaccal a közbeszerzést megelőzően történő kapcsolatfelvétel, valamint magának a közbeszerzésnek a lebonyolítása ⁽³²⁾ – nyílt, átlátható és megkülönböztetésmentes legyen.

PÉLDA

INNOVÁCIÓKÖZVETÍTÉS EURÓPÁBAN

TekesMatch (Finnország)

Finnországban nemrégben fejlesztették ki a TekesMatch szemantikai megfeleltető szoftvert, amely néhány perc alatt megfelelteti egymásnak a befektetőket és az innovátorokat. Az innovatív eszköz bevezetését megelőzően ehhez a feladathoz három hétre volt szükség. A TekesMatch tervpályázat és hackathon segítségével született meg. A befektetések ilyen típusú szoftverrel való megkönnyítése hatalmas növekedési lehetőségeket nyit az induló vállalkozások előtt.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://www.aalto.fi/en/current/news/2017-03-06/>

<https://www.twobirds.com/en/news/press-releases/2017/finland/tekematch>

Kapcsolatteremtési platform (Ausztria)

Az Osztrák Közbeszerzési Innovációs Kompetenciaközpont (IÖB-Servicestelle) küldetése a közbeszerzők és a beszállítók összekötése. E küldetés könnyebb megvalósítása érdekében az IÖB-Servicestelle elindította digitális platformját, amelyet a közbeszerzők egyre nagyobb mértékben használnak rendszeres piackutatási tevékenységük részeként.

A platform információkat – többek között elérhetőségeket – kínál a különféle innovatív termékek és szolgáltatások széles körére vonatkozóan, amelyek független szakértők általi értékelést követően felhasználhatók a közzszektorban. A platform arra is lehetőséget nyújt a közbeszerzőknek, hogy aktuális kihívásaik közzétételével piaci konzultációt folytassanak az új ötletekről, elképzelésekről.

2018-ban több mint száz innovatív megoldás szerepelt a platformon olyan termékkategóriákban, mint az információtechnológia, az energetika, a mobilitás, a létesítménygazdálkodás és az egészségügy, lehetővé téve a beszállítók és a közbeszerzők közötti kapcsolatfelvételt. Azóta több mint egy tucat közbeszerző tette közzé azokat a kihívásokat, amelyekkel többek között az automatizáció, a marketing és PR, az érzékelőtechnológia, létesítménygazdálkodás területén szembesülnek. Ezek a közbeszerzők több mint 230 különböző ötletet kaptak a platformon keresztül a piacról.

Részletek a következő címen olvashatók:

www.innovationspartnerschaft.at

Innovációközvetítőkkal kapcsolatos európai kísérleti projekt ⁽³³⁾

A projekt olyan innovációs közbeszerzési közvetítő modelljének létrehozására irányul, amely az innovatív áruk és szolgáltatások beszerzésének megkönnyítése érdekében összehozza az ajánlatkérő szervezetet, az innovációszállítókat (kiemelten kkv-k és induló innovatív vállalkozások), a befektetőket és a kutatókat.

⁽³²⁾ Még akkor is, ha az eljárás egy részének végrehajtásával innovációközvetítőt bíznak meg.

⁽³³⁾ Meglévő közvetítők listája:

— <https://www.agid.gov.it/>

— <https://www.gate21.dk/>

— <http://procurementtransformationinstitute.com/>

2018-ban pályázati felhívás jelent meg az innovációs közbeszerzési bróker létrehozásának vizsgálata céljából. Hét szervezetből (két innovációs ügynökség, egy hálózat, egy közbeszerzési szaktanácsadó és egy ajánlatkérő szerv) álló konzorcium jött létre. A konzorcium keretében öt innovatív közbeszerzési hálózatot vizsgáltak öt tagállamban (Spanyolország, Dánia, Írország, Németország és Ausztria). Ennek alapján megállapítható, milyen jellegű szervezet és módszer a legalkalmasabb az innovációközvetítői rendszer megvalósításához.

A kétéves projekt 2020 augusztusában ért véget. Eredményeképpen nemcsak az innovációbrókerek üzleti modellje készült el és valósult meg, hanem üzleti lehetőségek is létrejöttek a kkv-k számára az érintett tagállamok közbeszerzőivel. Összesen nyolc innovatív beszerzési projekt indul majd el, főként a fenntartható innováció témakörében.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://innovation-procurement.org/innobrokers/>

4. AZ INNOVÁCIÓ BEVONZÁSA

Miután a lehetőségek megnyiták a legkülönbébb potenciális innovátorok előtt, a közbeszerzők arra összpontosíthatnak, hogy az egyes közbeszerzési eljárásokat vonzóvá tegyék az innováció számára.

Számos eszköz bármely közbeszerzési eljárásban, így a széles körben alkalmazott nyílt és meghívásos eljárásokban (4.1.) is felhasználható. Az innovációnak kifejezetten kedvezhetnek az olyan alternatív közbeszerzési eljárások, mint a tárgyalásos versenyeljárás, a verseny párbeszéd, a tervpályázat, az innovációs partnerség, vagy a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés (4.2.).

Az eljárás megválasztása és a műszaki leírás kidolgozása a közbeszerzők feladata. Az innováció sikere végső soron az ő döntéseiktől függ. Az alábbiakban nem univerzális recept olvasható. Inkább olyan rugalmas eszköztár, amely az uniós szabályok által lehetővé tett új megközelítéseket ihlet.

4.1. Innovációbarát eszközök minden eljárástípushoz

Ez a szakasz olyan lehetőségeket mutat be, amelyek minden közbeszerzési projektben felhasználhatók. A közbeszerzési eljárás innovációbarát előkészítése és megszervezése során már viszonylag kis befektetés is elegendő ahhoz, hogy a közbeszerző és a beszállítói piac egyaránt előnyhöz jusson.

4.1.1. Igényfelmérés

A műszaki leírás összeállítása előtt a közbeszerzőknek kiterjedt igényfelmérést kell végezniük a megoldandó probléma meghatározásához. E lépés feleslegesnek tűnhet, mivel a közbeszerzési eljárás célja általában nyilvánvaló. Valójában ez az a döntő pillanat, amely megalapozhatja az innováció felhasználását. Ahelyett, hogy elavult eszközei cseréjekor ismét ugyanolyanokat vásárolna, vagy megújítaná lejárt szolgáltatási szerződéseit, a közbeszerző funkcionális elemzést végez a szervezet és annak partnerei, felhasználói igényeiről, amelynek segítségével meghatározza a problémákat és fejlesztendő területeket. Az elemzés alapján megállapítható, hogy az eddig használt eszközök és szolgáltatások továbbra is a legmegfelelőbbek-e.

PÉLDA

A KÖZSZOLGÁLTATÁSOKAT HASZNÁLÓK MEGHALLGATÁSA:

Tallinn intelligens kikötője

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A növekvő forgalom jelentette kihívás leküzdésére az észtországi Tallinn kikötői hatósága új elektronikus rendszert kívánt beszerezni a személy- és teherszállító járművek beléptetéséhez.

Mit tettek másképpen?

Az igények meghatározása céljából a közbeszerző negyven interjú készített utasokkal, hatot járművezetőkkel, négyet a kompjuzemeltetők képviselőivel, kettőt rakodási szolgáltatókkal, négyet pedig a kikötő alkalmazottjaival.

Milyen eredmény született?

A felhasználói igények értékelése alapján a közbeszerző olyan innovatív megoldást szerezhetett be, amely a személy- és tehergépjárművek teljes utazási folyamatára kiterjed az előzetes online regisztrációtól a beléptetésig, emellett teljesen automatizált forgalomirányítást biztosít, amely a járműveket a hajókra irányítja.

Részletek itt olvashatók:

<http://www.portof tallinn.com/smart-port>

PÉLDA

A TÉNYLEGES IGÉNYEK FELMÉRÉSE AZ ISMÉTELT VÁSÁRLÁS HELYETT:

Málta áttérése a felhőalapú számítástechnikára

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Egy adattároló eszköz élettartamának lejártakor a közbeszerzők jellemzően hasonló adatszerver beszerzésére írnak ki közbeszerzési pályázatot. Ez nem feltétlenül a legjobb megoldás az aktuális igények kezelésére, amelyek a korábbiaktól eltérhetnek.

Mit tettek másképpen?

A máltai kormány a felhőalapú infrastruktúrára való áttéréssel optimalizálja a kormányzati adattárolást. A közbeszerzők az adattárolási igényeiket kapacitás, biztonság, a különböző felhasználói kategóriákra (pl. helyszíni / távoli) vonatkozó hozzáférési feltételek, mobilitás stb. szempontjából mérik fel. Ezenkívül mérlegelhetnek alternatív megoldásokat, pl. más közigazgatási szervekkel közösen használt adatközpontot, vagy felhőalapú szolgáltatásokat is. A hardver- és karbantartási költségek megtakarítása mellett a felhőalapú adattárolás javítja az adatok hordozhatóságát, így megkönnyíti az alkalmazottak mobilitását is.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://procurement.mita.gov.mt/open-calls/t04717-on-premise-private-cloud-enabling-infrastructure-and-software>

(Az európai strukturális alapok társfinanszírozásában megvalósuló projekt)

Az igények meghatározásakor kellő mértékben el kell távolodni a jelenlegi megoldástól ahhoz, hogy az értékelés a lehető tárgyilagosabb lehessen. A módosítások bevezetésével, illetve a meglévő megoldás teljes cseréjével kapcsolatban fontos a nyitott gondolkodásmód. Egyes esetekben mélyreható szervezeti változtatások szükségesek, különösen akkor, ha a munkafolyamatokat automatizálták. A gyakorlatban az igényfelmérés alapján szükségessé válhat a meglévő partnerrel fennálló szerződéstől eltérő szerződéstípus megfontolása, például az árubeszerzésre irányuló szerződés helyett az új technológiákra vagy folyamatokra vonatkozóan célszerű lehet szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződést, vagy vegyes (árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló) szerződést kötni.

A közbeszerzők a piacot is megvizsgálhatják, hogy lehetővé tegyék új tendenciák kialakulását, és kiaknázzák az előttük még ismeretlen technológiai előnyöket⁽³⁴⁾. Új, innovatív megoldásokat fedezhetnek fel közszolgáltatások nyújtásához, a szolgáltatási színvonal növeléséhez vagy a funkciók bővítéséhez új technológiák használata révén. A közbeszerzők tehát a piac beható ismerete alapján alakíthatják az igényeiket, egyúttal arra is lehetőségük nyílik, hogy innovatív megoldásokat építsenek be a közbeszerzési eljárásba.

A nagyobb tárgyilagosság érdekében az igényfelmérést közszolgáltatási szerződés alapján szakosodott külső szervezetek, vagy a megfelelő szakértelemmel rendelkező potenciális beszállítók is elvégezhetik. A preferenciális elbánás elkerülése érdekében minden kicserélt információt közzé kell tenni, vagy a többi potenciális ajánlattevővel is közölni kell⁽³⁵⁾. A közszolgáltatás optimalizált költségének és megnövelt hatékonyságának ellensúlyoznia kell az információszolgáltatás költségét.

⁽³⁴⁾ Lásd az előzetes piaci konzultációról szóló 4.1.2. szakaszt.

⁽³⁵⁾ A 2014/24/EU irányelv 41. cikke és a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 94., 2014.3.28., 243. o.) 59. cikke.

4.1.2. Előzetes piaci konzultáció

Az előzetes piaci konzultáció legfőbb célja ennélfogva az aktuális helyzet felmérése a közbeszerzési eljárás megindítása előtt. Az újítások beszerzését megfelelően elő kell készítenie a közbeszerzőnek. Az érintett piac alaposabb kiismerése céljából a közbeszerzők előzetes piaci konzultáció keretében egyeztethetnek a lehetséges beszállítókkal. A konzultációt információgyűjtésre is használhatják, különösen akkor, ha az árszerkezetről és a piaci képességekről kívánnak tájékozódni. Megfelelő innovatív megoldások már létezhetnek, vagy esetleg előállíthatók a meglévő megoldások módosításával, ötvözésével. A piac ezenkívül képes lehet arra is, hogy időben innovatív megoldást dolgozzon ki, ha erre lehetőség nyílik.

A megfelelő előzetes piaci konzultáció segíthet annak a közbeszerzési szabályok alkalmazásában visszatérő problémának a leküzdésében, hogy egyáltalán nem vagy alig folytatnak előzetes piackutatást, aminek következtében irreális vagy elavult műszaki leírást fogadnak el.

Az előzetes piaci konzultáció különféle formákat ölthet. Bizonyos esetekben a közbeszerzők már behatóan ismerik és átlátják a piacot, és csak kisebb kérdésekben van szükségük pontosításra vagy naprakész információkra, míg más esetekben kiterjedt kutatásra lehet szükség a közbeszerzési eljárás megindításához szükséges ismeretek megszerzéséhez. Ezért nincs egyenmegtalálás az előzetes piaci konzultáció terén.

A 2014/24/EU irányelv 40. cikke rögzíti, hogy tanácsot lehet kérni független szakértőktől, hatóságoktól vagy piaci résztvevőktől, feltéve, hogy a tanácsadás nem jár a verseny torzulásával, illetve nem vezet a megkülönböztetésmentesség és az átláthatóság elvének megsértéséhez.

Feltétlenül gondoskodni kell arról, hogy a piaci konzultáció során kapott információk más szereplők számára is hozzáférhetőek legyenek, és elegendő idő álljon rendelkezésre az ajánlatok benyújtására. A közbeszerzők felelősek azért, hogy az összes ajánlattevő egyenlő bánásmódban részesüljön a közbeszerzési eljárások során, tehát az ajánlattevők a piaci konzultáció eredményeképpen nem tehetnek szert tisztességtelen előnyre, illetve nem szenvedhetnek méltánytalan hátrányt.

Előzetes piaci konzultáció révén a közbeszerzők:

- kreatív ötletekhez juthatnak a piacról,
- meghatározhatják a probléma megoldásának feltételeit,
- lehetőséget teremthetnek arra, hogy piaci szereplők együttműködjenek egymással és a közbeszerzőkkel,
- felmérhetik, hogy szervezetük vállalni tudja-e az innovációval járó kockázatot.

Megfelelő végrehajtás esetén a közbeszerzők a piaci konzultációs eljárással visszajelzést kaphatnak a piaci szereplőktől a javasolt projektről, többek között megvizsgálhatják a hozzá kapcsolódó esetleges lehetőségeket, kockázatokat és megoldásokat. Mindezek alapján végső soron a lehető legjobb szerződési feltételeket határozhatják meg.

A piaci konzultációs eljárás megfelelő lefolytatásához az alábbi néhány lépést követni kell:

1. lépés: Kutatás a konzultáció kereteit meghatározó dokumentum elkészítéséhez, amelynek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a piaci konzultációs eljárás céljai,
- az eljárás várható jellemzői, például az áru/szolgáltatás kategóriája, nyitott-e az eljárás innovatív megoldásra, határon átnyúló közös közbeszerzés lehetősége stb.,
- információk a mindenkori piacról, így a piacvezetőkről, az új belépőkről, alternatívákról stb.,
- információk arról, hogyan tevékenykednek más (közszférabeli és magánszektorbeli) beszerzők ezen a piacon,
- a beszerzési projektet korlátozó különféle tényezők (ütemezés, meglévő berendezések, belső folyamatok és költségek, költségvetési korlátok stb.),
- a közbeszerzési projekt szempontjából döntő fontosságú belső érdekcsoportok (közbeszerzők, technikai szakértők, végfelhasználók stb.).

A keretmeghatározó dokumentum alapján a közbeszerzők megállapíthatják, milyen jellegű előzetes piaci konzultáció a legmegfelelőbb, és nagy vonalakban melyek a későbbi meghallgatások/megbeszélések során megvitatandó fő témakörök. A beszerzőknek el kell dönteniük, milyen jellegű piaci konzultáció lesz hasznos, például online kérdőív, beszerzői „bemutató” rendezvény (csoportos vagy egyéni találkozó), online/személyes találkozó, hackathon, kihívások stb.

2. lépés: A piaci konzultáció előkészítése

- A beszerzők a beszállító megkérdezése céljából tájékoztatáskérést tehetnek közzé e-közbeszerzési platformokon, a beszerzők honlapján, szakosodott honlapokon, vagy külön fórumokon keresztül keresik meg a potenciális beszállítókat. Mindezekkel a kezdeményezésekkel bővíülhet azoknak a szereplőknek a köre, akiknek lehetőséget kapnak innovatív ötleteik, illetve megoldásaik ismertetésére a műszaki leírás kidolgozása előtt.

Erre a célra használható az előzetes tájékoztató, amely hasznos eszköz a konzultáció hivatalos megismertetésére.

3. lépés: A meghallgatások/találkozók előkészítése és lebonyolítása

- A meghallgatásokra/találkozókra való felkészülés az eljárás elmaradhatatlan lépése és a siker egyik kulcsa: a beszerzőknek a lehető legtöbb információt kell gyűjteniük az igény megfogalmazásához és a projekt kialakításához. Az előkészítés keretében készíthetnek meghallgatási táblázatot, amellyel irányíthatják a beszélgetéseket, és összevethetik a beszállítók által adott válaszokat (a kérdőívsablon a III. mellékletben található). A meghallgatási táblázat a találkozó előtt megküldhető a beszállítóknak.
- A beszállítók felkérhetők arra, hogy e-mailben, online kérdőív kitöltésével, telefonon vagy személyes találkozó keretében válaszolják meg a kérdéseket (a beszállítói felkérés sablonja a II. mellékletben található). A beszerzőknek biztosítaniuk kell, hogy az összes beszállító azonos szintű tájékoztatást kapjon.
- Személyes találkozó esetén a beszállítóknak gondoskodniuk kell arról, hogy legalább két személy legyen jelen, és részletes jegyzőkönyv készüljön.

4. lépés: Az eredmények felhasználása

- Tanácsos megfelelő nyilvántartást vezetni a piaci konzultációról. A találkozók során a beszerzőknek érdemes feljegyzéseket készíteniük minden fontos kérdésről, megoldásról és – ami mindennél fontosabb – az általuk a beszállítóknak adott tájékoztatásról. A beszerzők úgy követhetik nyomon a lehető leghatékonyabban az elhangzottakat, hogy a találkozók után jelentést készítenek mindegyik megbeszélésről.
- Fontos, hogy a piaci konzultáció befejeztével összefoglaló jelentés készüljön, amely egyértelműen rögzíti a leghasznosabb információkat, és segítséget nyújt a végleges beszerzési stratégia kialakításához (a közbeszerzési eljárás kiválasztása, a kiválasztási szempontok megállapítása, a keresett megoldás teljesítményével kapcsolatos szempontok stb.).
- Végül, de nem utolsósorban a beszerzőknek minden megfelelő intézkedést meg kell hozniuk, amely szükséges annak biztosításához, hogy az előzetes piaci konzultációba bevont gazdasági szereplők részvétele ne torzítsa a versenyt.

PÉLDA

VÁROS ÉS PIAC KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS A KIBOCSÁTÁSMENTES ÉPÍTÉSI TERÜLETEKÉRT:

Innovatív megközelítés nem közúti önjáró munkagépek beszerzése iránt Koppenhágában

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Koppenhága az ambiciózus éghajlat-politikai céljaival összhangban minimálisra kívánta csökkenteni az építőipari eredetű szén-dioxid-kibocsátást. Az építési területek az ott használt nehéz munkagépek által keltett zaj-, por- és gázkibocsátás miatt hírhedten zavaróak a városközpontokban.

Mit tettek másképpen?

Koppenhága feltáró jellegű egyeztetéseket folytatott annak vizsgálata céljából, hogy készen áll-e a piac a nem fosszilis üzemanyagot használó, kibocsátásmentes munkagépekre. A város a piaci szereplőktől kapott visszajelzések alapján alakította ki a fenntarthatóbb építőipari munkagépekre való áttérésre vonatkozó stratégiai közbeszerzési és kísérleti terveit. Koppenhága a kibocsátásmentes építési területekkel kapcsolatos együttműködési fórumot hozott létre érdekelt bevonásával a teljes értékláncból, és kísérletképpen több kis méretű elektromos munkagép használatára vonatkozó minimumkövetelményeket foglalt a pályázatokba.

Milyen eredmény született?

Koppenhága a kísérletezés és közbeszerzési megközelítésének finomítása révén egyre közelebb kerül az építési területek kibocsátásmentességéhez. A város hosszú távú „bizalmi partnerségeket” hozott létre a beszállítókkal, hogy ellensúlyozza az innovatív munkagépekbe való induló beruházásaikat. Koppenhága emellett az Európai Bizottság által finanszírozott „Nagy beszerzők” kezdeményezés munkacsoportjában más ambiciózus városokkal is együttműködik a kibocsátásmentes építési területekkel kapcsolatos közbeszerzés témakörében.

PÉLDA

VÁROS ÉS PIAC KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS A KIBOCSÁTÁSMENTES TERMÉKSZÁLLÍTÁSÉRT ÉS SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁSÉRT:

A termékszállítás és a szolgáltatásnyújtás módjának megváltoztatása Oslóban

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Oslo arra törekszik, hogy 2030-ra 95 %-kal csökkentse a szén-dioxid-kibocsátást. Vizsgálatokból kiderült, hogy a város forgalmi és kipufogógáz-kibocsátásának jelentős része a városi önkormányzat számára termékeket szállító vagy szolgáltatásokat (például vízvezeték-szerelés, ablaktisztítás, karbantartás és hulladékártalmatlanítás) nyújtáshoz járművekből származik.

Mit tettek másképpen?

A városvezetés 2018–2019-ben a piaci szereplők megszólítását célzó tevékenységekből álló programot hajtott végre a városban működő szolgáltatók bevonásával. A program részét képezte a meglévő beszállítók egyenkénti meghallgatása, beszállítói kérdőív kitöltése és a párbeszédet célzó közös rendezvény. Mindezek a kibocsátásmentes szállítási/ szolgáltatási lehetőségek rövid és középtávú megvalósításához vezető lehetséges útvonalak megismerésére irányultak. Nagyon kedvező volt a fogadtatás: a piaci szereplők egyértelműen kifejezték, hogy érdeklődnek a kibocsátásmentes szállítás/szolgáltatásnyújtás iránt, és képesek is elindulni ebbe az irányba, amennyiben egyértelmű és állandó igény mutatkozik erre az ügyfelek – köztük a városvezetés – részéről.

A kapott válaszok alapján több kísérleti közbeszerzést hajtottak végre, az értékelési szakasz során előnyben részesítve a kibocsátásmentes járművek használatát a szolgáltatásnyújtáshoz. Az eredmények a vártnál is jobbak voltak.

Milyen eredmény született?

Oslo a kibocsátásmentes szállításról és szolgáltatásnyújtásról már közbeszerzési iránymutatást is közzétett, amely a város által indított összes közbeszerzési eljárásban használható. Az iránymutatás a felhasznált járművekre vonatkozó minimumkövetelmények mellett olyan, kibocsátásmentes járművek használatára vonatkozó odaítélési szempontokat is tartalmaz, amelyek lehetővé teszik ilyen járművek szolgálatba állítását a szerződés időtartama alatt. Ezt az iránymutatást rendszeresen naprakészé teszik.

2020-ban első alkalommal jelentek meg olyan építési területek Koppenhágában, Helsinkiben és Trondheimben, amelyek teljesen mentesek voltak a fosszilis üzemanyagoktól. Amszterdam, Brüsszel, Budapest és Bécs jelenleg keresi a megfelelő kísérleti területet az első, fosszilis üzemanyagoktól, illetve kibocsátástól mentes építési területek számára. Ha az említett városokat is eléri ez a kezdeményezés, segíthet a gazdasági szereplőknek abban, hogy innovatív megoldásokat fejlesszenek ki az egyik legfontosabb ipari ökoszisztémában (építőipar), ahol a közbeszerzők beruházóként nélkülözhetetlen szerepet töltenek be.

Részletek a következő címen olvashatók:

http://www.buyzet.eu/wp-content/uploads/2019/05/POLIS_BUYZET-Handbook_EN_web.pdf

PÉLDA

FENNTARTHATÓ ÓVODA ÉPÍTÉSE:

Együttműködés a piaci szereplőkkel az ökocímke követelményeinek teljesítése érdekében

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A finnországi Hyvinkää önkormányzata ötvözni kívánta a települési stratégiájában foglalt környezetvédelmi célokat a nemzeti kisgyermekkorai nevelési és gondozási törvényben megfogalmazott, a gyermekek számára egészséges és biztonságos tanulási környezet biztosítására irányuló kiemelt törekvéssel. Ezzel összefüggésben az önkormányzat úgy döntött, hogy eléri, hogy új óvodája elsőként kapjon ökocímkét.

Mit tettek másképpen?

A megállapított követelmények innovatív jellegét elismerve az önkormányzat úgy döntött, hogy a lehetőségek megismerése céljából már kezdetben a piaci szereplőkhez fordul. Tájékoztatáskérést tett közzé a finn nemzeti közbeszerzési portálon, majd részletesebb kérdőívet állított össze, és egyenként meghallgatta a kérdőívre válaszoló beszállítókat.

Milyen eredmény született?

A piaci szereplők megszólítása révén kiderült, hogy képesek ökocímkével rendelkező óvoda kivitelezésére. Emellett elegendő idő állt rendelkezésükre színvonalas ajánlat kidolgozására. Az ökocímke követelményeit a kiírási feltételek tartalmazták. Végül öt megfelelő ajánlat érkezett, amely a vártnál jóval csekélyebb költségeket tartalmazott. Ennek eredményeképpen a település elnyerte a 2017. évi Procura+ fenntartható közbeszerzési díjat.

Részletek a következő címen olvashatók:

https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue75_Case_Study_150_Hyvinkaa.pdf
<https://procuraplus.org/dev/awards/awards-2017/>

PÉLDA

AZ EURÓPAI INNOVÁCIÓS TANÁCS COVID19-JÁRVÁNNYAL KAPCSOLATOS ELEKTRONIKUS IGÉNYMEGFOGALMAZÁSI RENDEZVÉNYE BESZERZŐK RÉSZVÉTELÉVEL:

Közös megoldások keresése (beszerzés az európai innovációs ökoszisztémában)

Az Európai Innovációs Tanács (EIC) több mint ötven közszférabeli és magánszektorbeli beszerzőt, öt európai vállalatot és több mint húsz, az EIC által támogatott kkv-t hozott össze az első, beszerzők bevonásával tartott, teljesen online igénymegfogalmazási rendezvény keretében, amelynek központi témáját a Covid19-járvánnyal kapcsolatos megoldások adták.

A közszférabeli és magánszektorbeli beszerzőknek, valamint a kkv-knak egyaránt lehetőségük nyílt megfogalmazni, majd a délután folyamán tartott külön egyéni beszélgetések alkalmával alaposabban is kifejezni igényeiket és a hozzájuk kapcsolódó megoldásokat.

Két beszélgetést tartottak, ahol a kkv-k bemutathatták orvostechikai eszközökkel és új, innovatív biotechnológiai alkalmazásokkal kapcsolatos megoldásaikat. A résztvevők mindegyik végén kiválaszhatták a legjobb ötletet.

A rendezvény rávilágított a kkv-k és a beszerzők közötti szinergiák fontosságára.

<https://ec.europa.eu/easme/en/news/eic-epitching-procurers-covid19-finding-common-solutions-together>

4.1.3. Opcionális mezők használata hirdetménymintákban

A közbeszerzőknek 2023. október 25-től új, naprakésszé tett hirdetménymintákat ⁽³⁶⁾ kell kitölteniük, amelyekkel tájékoztatást adhatnak az innovációs közbeszerzés alkalmazásáról. A naprakésszé tett hirdetményminták opcionális mezőt is tartalmaz, ahol a közbeszerzők jelezhetik, hogy innovatív áruk, építési beruházás vagy szolgáltatások képezik-e a közbeszerzési eljárás tárgyát. A közbeszerzők e lehetőséggel élve hozzájárulhatnak az innovációs közbeszerzés országokban és az egész Európai Unióban történő alkalmazásával kapcsolatos pontosabb adatok gyűjtéséhez és elemzéséhez.

Az e-hirdetmények körültekintő bevezetése befektetés. Elegendő időt és erőforrást igényel, de a megtakarított idő tekintetében jelentős lesz a megtérülése az összes bevezető és felhasználó számára. A korábbi hirdetménymintákkal szemben az e-hirdetmények célja az, hogy azokat nagy mértékben az e-közbeszerzési rendszerek töltsék ki automatikusan, ami jelentősen csökkenti az adminisztratív terheket.

Az e-hirdetményeket érdemes a nemzeti igényekhez igazítani. A folyamatról és a lehetőségekről alaposabb tájékoztatást nyújt az e-hirdetményekre vonatkozó szakpolitika végrehajtásáról szóló kézikönyv ⁽³⁷⁾.

4.1.4. Műszaki leírás

Megfelelő piaci konzultáció útján a közbeszerzők jobban megismerik a meglévő megoldásokat – azok paramétereit, speciális jellemzőit és mérhető mutatóit. Ezáltal jobb műszaki leírásokat állathatnak össze, ami lehetővé teszi azt, hogy a leghatékonyabb és leginnovatívabb, köztük az új megoldások részt vehessenek a versenyben, és általuk a közbeszerző a legnagyobb előnyhöz jusson. A közbeszerzők a műszaki leírásokat deskriptív és funkcionális követelmények formájában is összeállíthatják. Mindkét módszernek megvannak a maga előnyei, azonban a funkcionális követelmények lényegesen innovációbarátabbak.

4.1.4.1. Deskriptív követelmények

Viszonylag csekély a valószínűsége annak, hogy a deskriptív műszaki leírás hatására a piac innovatív megoldással áll elő. Legfeljebb az aktuális piaci képességeket fogja tükrözni. Az aktuális piaci kínálaton túlmutató deskriptív műszaki leírás esetén a közbeszerző kockáztatja, hogy nem kap választ.

A deskriptív műszaki leírás nem feltétlenül elég kiterjedt ahhoz, hogy lehetővé tegye a tisztességes versenyt az eltérő technológiákon, folyamatokon vagy alkalmazásokon alapuló megoldások között. Magas annak a kockázata, hogy egy konkrét megoldás részesül előnyben. Ez az esetleges felülvizsgálati kérelmek miatt veszélyeztetheti a közbeszerzési eljárást. A közbeszerzőknek már csak emiatt is érdeke, hogy a technika aktuális állásáról megfelelő előzetes piaci konzultáció útján a leírás összeállítása előtt meggyőződjenek.

⁽³⁶⁾ A Bizottság (EU) 2019/1780 végrehajtási rendelete (2019. szeptember 23.) a közbeszerzési hirdetmények közzétételére használandó hirdetményminták (e-hirdetmények) létrehozásáról és az (EU) 2015/1986 végrehajtási rendelet hatályon kívül helyezéséről.

⁽³⁷⁾ Lásd: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/digital/efforms_hu

A deskriptív műszaki leírást alkalmazó közbeszerző részletesen előírja az elvárt megoldást, és teljes felelősséget visel annak minőségéért és teljesítményéért. Egyes gazdasági szereplők olyan megoldással pályázhatnak, amely jelentősen meghaladja a deskriptív műszaki leírásban meghatározott követelményeket. Ez azonban nem valószínű: az olcsóbb és kevésbé innovatív, viszont a minimális követelményeket teljesítő megoldásnak jobbak az esélyei a sikerre. A minőség és az ár arányára épülő versenyben így beszűkül az innováció mozgásteré.

A deskriptív műszaki leírások ezért olyan esetben a legcélravezetőbbek, amikor az ajánlatkérő szerv tökéletesen ismeri a piaci potenciált. A várt eredmény elérését még ilyenkor is elősegítheti az, ha a teljesítés egy részét illetően meghagyják az innováció lehetőségét.

PÉLDA

A DESKRIPTÍV MŰSZAKI LEÍRÁSOK SIKERES ALKALMAZÁSA:

A bilbaói Guggenheim Múzeum kivitelezése

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A bilbaói Guggenheim Múzeum Európa legmeghatározóbb épületei közé tartozik. Tervezője, Frank Ghery részletes műszaki leírása előírta az épület pontos alakját és méretét, valamint a felhasználandó anyagokat. A kivitelezés legnehezebb részét az ívelt titántető alakja és színe jelentette, amelyet úgy kellett megépíteni, hogy ellenálljon a nap és a szél hatásának.

Mit tettek másképpen?

Az építészeti bravúr végrehajtása, továbbá a leírásnak és a határidőnek, valamint az egyéb korlátozásoknak egyaránt megfelelő teljesítés érdekében a vállalkozók a gyártási és kivitelezési folyamat során innovációt alkalmaztak. Űrtechnikai alkalmazásra készült fejlett szoftver segítségével végezték el a titánpanelek méretezéséhez, valamint vágásához és hajtásához szükséges számításokat.

Milyen eredmény született?

A tervezési, gyártási és kivitelezési folyamatok digitalizálása, valamint a szupervékony titánpanelek alkalmazása forradalmasította az építőipar világát. Segítségével a titántető vágását és leszállítását végző vállalkozás világraszóló elismertségre is sikerre tett szert.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://www.guggenheim-bilbao.eus/en/the-building/the-construction>

http://www.gastdoz.arch.ethz.ch/pmeyer/Infos/Pollalis/case_Guggenheim.pdf

4.1.4.2. Funkcionális követelmények

A funkcionális követelmények formájában összeállított műszaki leírás a jobb eredmények elérésének felelősségét a piacra hárítja. A közbeszerző minimális követelmények meghatározásával elkerüli a kirívóan gyenge teljesítményű pályázatot, ugyanakkor nem írja elő túlzottan szigorúan az elvárt eredmény elérésének módját. A gazdasági szereplők nyitottságot és rugalmasságot élveznek az optimális teljesítmény elérésében.

Továbbra is kihívást jelent azonban a helyes funkcionális követelmények és azok értékelési szempontjainak meghatározása, amely a piaci potenciál és a leginkább megfelelő technológiák beható ismeretében leküzdhető. Az ilyen ismeretek elengedhetetlenek az ambiciózus, de reális követelmények meghatározásához; összegyűjtésük előzetes piaci konzultáció keretében lehetséges.

Létrehozható olyan platform, amelyen a közbeszerzők és a gazdasági szereplők megoszthatják, észrevételezhetik és értékelhetik a funkcionális műszaki leírásokkal, valamint az odaitélési szempontokkal kapcsolatos tapasztalataikat⁽³⁸⁾. Bár az adatbázis nem nyújt jogi szempontból „golyóálló” információkat, számos felhasználó jelezte érdeklődését egy ilyen ötletforrás iránt.

PÉLDA

HANGSÚLYVÁLTÁS A KÖZBESZERZÉSBEN:

Az olasz nemzeti közbeszerző testület funkcionális megközelítése

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A célkitűzés a siker esélyének növelése olyan közbeszerzési követelményekkel, amelyek a megvalósítandó célra, és nem a megvalósítás módjára épülnek.

⁽³⁸⁾ Hasonló internetes oldal már létezik, amelyen a zöld közbeszerzésre vonatkozó szempontok találhatóak meg: http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Mit tettek másképpen?

Az olasz nemzeti központi beszerző szerv, a CONSIP az innovációt funkcionálisan közelíti meg. Fűtő-, illetve hűtőrendszerek beszerzése helyett „hőmérsékletet” vásárol ügyfelei számára. A kiírási feltételek szerint a beszállítóknak előre meghatározott komforthelyzetet, energiamegtakarítást és szén-dioxid-kibocsátás-csökkentést kell garantálniuk. A feltételek előírják az épületen belül elérendő hőmérsékletet; az elektronikus mérőeszközök felszerelését a beltéri hőmérséklet folyamatos figyelemmel kísérése céljából; a fűtési és villamos energia optimális felhasználási szintjének értékelését; minden épületre vonatkozóan energetikai audit elvégzését. A szerződés teljesítésre vonatkozó rendelkezést tartalmaz, amely előírja az energiamegtakarítás minimális mértékét.

Milyen eredmény született?

A keretszerződés alapján megtakarított energiamennyiség az előírt minimum tizenhatszorosa.

Részletek a következő címen olvashatók:

http://www.sppregions.eu/fileadmin/user_upload/Resources/POBS_Best_Practice_Report.pdf

<http://www.consip.it/media/news-e-comunicati/consip-vince-il-premio-european-energy-service-award>

4.1.5. Változatok

A közbeszerzők megengedhetik a „változatot” tartalmazó ajánlatok benyújtását: a műszaki leírásnak megfelelő ajánlathoz egy vagy több alternatív megoldás mellékelhető, amelyek általában alternatív technológiára vagy folyamatra épülnek. A beszállítók a hagyományos, „biztonságos” megoldás mellett innovatívabb megoldásra is javaslatot tehetnek. Ez felkeltheti a közbeszerzők figyelmét a költség, minőség vagy rugalmasság tekintetében a vártnál jobb eredmények miatt. A közbeszerzők előírhatják kizárólag változatok benyújtását is (ezeknek szintén teljesíteniük kell a minimális követelményeket).

Ez megkönnyítheti az olyan induló vállalkozások és innovatív kkv-k részvételét, amelyek csak egy innovatív megoldást nyújtanak.

Ha a közbeszerzők engedélyezik vagy előírják a változatok benyújtását, a közbeszerzési dokumentációban fel kell tüntetniük a változatok által teljesítendő minimális követelményeket, ideértve azok bemutatási módját is. Fontos egyérműen jelezni, hogy egy ajánlattevő a változatokat önállóan is benyújthatja, vagy csak változatnak nem minősülő ajánlat kiegészítéseként.

A változatok alkalmazása az egyik legegyszerűbb és legbiztonságosabb módszer az innováció élénkítésére a közbeszerzésben. A közbeszerzőknek mindössze engedélyezniük kell a változatok benyújtását. Ha az innovatívabb változatok nem is valósíthatók meg, a gazdasági szereplő még jó eséllyel elnyerheti a szerződést az óvatosabb ajánlattal.

A változatok olyan funkcionális követelményekkel és odaítélési szempontokkal együttesen alkalmazhatók a leghatékonyabban, amelyek lehetővé teszik, hogy a beszerzők teljesítmény, hatékonyság, költséghatékonyság, sokoldalúság vagy tartósság tekintetében összehasonlítsák a különböző megoldásokat. E paraméterek hiányában a változatok összehasonlítása körülményes.

PÉLDA

KOCKÁZATCSÖKKENTŐ VÁLTOZATOK:

A francia települések fokozatos áttérése a megújuló energiaforrásokra

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Új energiaszolgáltatót keresve Bourg-en-Bresse helyi hatóságai anélkül kívánták lehetővé tenni az innovációt, hogy többletköltséget vagy jelentős kockázatot kelljen vállalniuk.

Mit tettek másképpen?

A kiírási feltételek alapján a beszállítók a fosszilis tüzelőanyagra épülő hagyományos megoldástól eltérő változatokat is javasolhattak. Ettől függetlenül a fosszilis tüzelőanyagra is tehettek ajánlatot.

Milyen eredmény született?

A változatoknak köszönhetően az egyik beszállító 3 % garantált származású biogázt tartalmazó ajánlatot nyújtott be, amely alig jelentett többletköltséget.

Részletek a következő címen olvashatók:

http://primes-eu.net/media/12194495/1-case-study-bba-natural-gaz-1_vulc-4.pdf

4.1.6. Odaítélési szempontok

A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat az egyetlen olyan odaítélési szempont, amelyet az irányelv említ. A gazdaságilag (minőség és ár tekintetében egyaránt) legelőnyösebb ajánlat odaítélési szempontjainak intelligens meghatározása fontos potenciállal bír az innovációs közbeszerzés számára.

A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat szempontjai az alábbiakat foglalják magukban:

4.1.6.1. Ár

Ha a nemzeti jog megengedi, a közbeszerzők úgy dönhetnek, hogy kizárólag az ár szempontját veszik figyelembe (a tagállamok a nemzeti jogba történő átültetéskor kötelezővé tehetik az egyéb szempontokat) ⁽³⁹⁾. Ebben az esetben az ár kizárólag az áruk, szolgáltatások vagy építési beruházások beszerzési értékére vonatkozik (a fizetési módoktól függetlenül). Nem foglalja magában a használat, karbantartás, újrahasznosítás vagy ártalmatlanítás összefüggő egyéb költségeket. Az ár egyedüli odaítélési szempontként való alkalmazásakor igen csekély az innováció élenkítésének az esélye, kivéve akkor, ha az árat mint odaítélési szempontot funkcionális követelményekkel és/vagy változatokkal együttesen alkalmazzák.

4.1.6.2. Költség

A közbeszerzők a költséget is figyelembe vehetik. Ez jellemzően a közbeszerzési szerződés tárgyának előállítása, megszerzése, használata, felhasználása, karbantartása, összekapcsolása, újrahasznosítása és/vagy ártalmatlanítása pénzben kifejezett értékét foglalja magában. Kiszámításához a közbeszerzőknek elérhető és tárgyilagos életciklusköltség-számítási módszertant kell alkalmazniuk.

A megfelelő költség-számítási módszertan értelmezhető numerikus értékeket rendel a közbeszerző igazolt érdekeihez, például gépjárműflotta esetében az üzemanyag- és karbantartási költségekhez. Az egyes költségelemekhez rendelt értékek a közbeszerző jellegétől és konkrét igényeitől függően változnak; pl. a városi környezetben üzemeltetett postai járművek esetében a szempontokat eltérő módon szükséges értékelni az autópályán, valamint a vidéken közlekedő távolsági kézbesítő járművekhez képest, amelyeknél kevesebb lehetőség van a feltöltésre és szervizelésre.

A költség odaítélési szempontként való használatával élenkíthető az innováció. Egy innovatív jármű jobb eredményeket nyújthat a fogyasztás, a zöld energia vagy a karbantartási időszakok tekintetében annak ellenére is, hogy eredeti vételára magasabb az általános járművékéénél. Ezáltal a közbeszerző optimalizálhatja életciklusköltségét: nemcsak az eredeti kiadása térül meg, de az innovatív megoldással a teljes életciklusra vetített összköltség is alacsonyabb lehet. Ezzel egyidejűleg a gazdasági szereplők a költség-szempont alapján elismert jobb teljesítménynek köszönhetően olyan innovatív termékeket értékesíthetnek, amelyeknek máskülönben nem lenne helyük a piacon.

PÉLDA**JOBB EREDMÉNYEK BIZTOSÍTÁSA ÉLETCIKLUSKÖLTSÉG-SZÁMÍTÁSI MÓDSZERTANNAL:**

Zöldebb járművek a szlovén közszolgáltatásokban

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Szlovénia közbeszerzési ügynöksége 130 közigazgatási szerv számára vásárol járműveket. A zöld közbeszerzésre vonatkozó cselekvési terv értelmében köteles „ökologizálni” a beszerzéseit.

Mit tettek másképpen?

A járművek beszerzésekor az ügynökség azok életciklusköltségét a tiszta járművekről szóló uniós irányelvben a CO₂-kibocsátás élettartamra vetített költségére vonatkozóan meghatározott kötelező közös számítási módszertan alapján számítja ki.

Például: Egy 155 g/km CO₂-kibocsátású személygépkocsi CO₂-kibocsátásának teljes élettartamra megállapított üzemeltetési költsége: 200 000 km × 0,155 kg/km × 0,04 EUR/kg = 31 000,04 EUR élettartamra megállapított származtatott CO₂-költségek.

Ez az érték hozzáadható a vételárhoz és az egyéb üzemeltetési költségekhez. A szerződést a valamennyi paraméter (ár, költség, CO₂-kibocsátás társadalmi értéke) együttes figyelembevétele alapján a jármű legjobb összértékét tartalmazó ajánlat nyeri el.

⁽³⁹⁾ A 2014/24/EU irányelv 67. és 68. cikke ismerteti, hogyan alkalmazhatók a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat szempontjai a gyakorlatban. A 67. cikk (2) bekezdésének utolsó franciabekezdése szerint: „A tagállamok előírhatják, hogy az ajánlatkérő szervek odaítélési szempontként nem használhatják kizárólag az árat vagy kizárólag a költségeket, illetve ezek használatát meghatározott típusú ajánlatkérő szervekre vagy szerződésre korlátozhatják”.

Milyen eredmény született?

Azáltal, hogy az odaítélési szempontok keretében életciklusköltség-számítást alkalmaz és a maximális CO₂-kibocsátásra vonatkozó követelményeket fogalmaz meg, a szlovén közbeszerzési ügynökség alacsonyabb CO₂-kibocsátású járművekről szóló ajánlatokhoz jut. Ez járművenként 3-45 g/km kibocsátáscsökkentést eredményezett.

Részletek a következő címen olvashatók:

https://ec.europa.eu/transport/themes/urban/vehicles/directive_en

http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue17_Case_Study40_Slovenia_vehicles.pdf

4.1.6.3. Minőség

A legjobb ár-minőség arány fogalmával az uniós szabályok a közbeszerzési szerződés tárgyának ára és a közbeszerző számára kiemelten fontos szempontok közötti kapcsolatot határozza meg. A minőségi szempontok kiterjedhetnek a termékek, szolgáltatások és építési beruházások minőségi, környezetvédelmi, társadalmi és innovatív vonatkozásaira. A közbeszerzők nagy szabadságot élveznek e szempontok megfogalmazásában, valamint konkrét igényeknek megfelelő súlyozásában.

PÉLDA**A MINŐSÉG MEGKÖVETELÉSE A KIVÁLASZTÁSI FOLYAMATBAN:**

Környezet- és felhasználóbarátabb nyomtatók az Európai Bizottság számára

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Az Európai Bizottság arra törekszik, hogy mérsékelje igazgatási tevékenysége hatását a természeti környezetre, emellett jobb munkakörnyezetet biztosítson munkatársai, köztük a különleges igényű alkalmazottak számára.

Mit tettek másképpen?

Kizárólag olyan irodai nyomtató vehető figyelembe, amely teljes körűen megfelel az Energy Star 2.0 program, valamint a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv követelményeinek. A nyomtatóknak ezenkívül alkalmasnak kell lenniük a 100 %-ban újrahasznosított papír használatára.

Életciklusköltség-számítást alkalmaznak annak érdekében, hogy az egyes nyomtatók teljes életciklusán keresztül, egészen azok hulladékként történő ártalmatlanításáig érvényesüljenek a környezetvédelmi szempontok, és csökkenthető legyen az energiafelhasználás.

Az ajánlatok ezenkívül többletpontokat szerezhettek az értékelés során olyan kiegészítő elemekért, mint a csökkentett zajszint, az újrafelhasznált patronok, vagy a kerekesszékes felhasználók igényeinek is megfelelő ergonómia.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ted.europa.eu/TED/notice/udl?uri=TED:NOTICE:287253-2016:TEXT:HU:HTML>

A legjobb ár-minőség arány körültekintően megválasztott követelményeivel igazolható az olyan termékek, szolgáltatások vagy folyamatok előnyben részesítése, amelyek innovatív jellemzőiknek köszönhetően jobban megfelelnek a közbeszerző szellemiségének és igényeinek.

PÉLDA**HOLISZTIKUS SZEMLELET MEGVALÓSÍTÁSA A KÖZBESZERZÉSI FOLYAMATBAN**

Inkontinenciapelenkák beszerzése Dániában

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A közbeszerző azért döntött a holisztikus szemléletű pályázat mellett, mert egyértelmű volt számára, hogy az inkontinencia kezelésében a fő költségelemet nem a pelenka (vagyis a termék ára), hanem a kezelés egyéb járulékos költségei jelentik. Például a gondozók számára a pelenka kicseréléséhez szükséges idő és az ebből fakadó költségek, a nem megfelelő pelenka használata stb.

Mit tettek másképpen?

A következő odaítélési szempontokat alkalmazták:

- Gazdaságosság 40 %
  - Termékár 30 %
  - Összköltség 70 %
- Minőség 25 %
- Oktatás/tanácsadás 20 %
- Gazdasági következmények: 15 %

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ted.europa.eu/TED/notice/udl?uri=TED:NOTICE:069650-2015:TEXT:HU:HTML>

4.1.7. Szellemijajdon-jogok kezelése

A tagállamoknak és a közbeszerzőknek ajánlott stratégiai megközelítést alkalmazni a szellemijajdon-jogokkal tekintetben a közbeszerzés során.

Az innovatív árukra vagy szolgáltatásokra irányuló közbeszerzés – különösen kutatási-fejlesztési szolgáltatások, vizsgálatok vagy szoftverek beszerzése esetén – új szellemijajdon-jogok (például szabadalmak, szerzői jogok, mintaoltalmi jogok, védjegyek) keletkezéséhez vezethet. Azokban a közbeszerzési eljárásokban, amelyek nem kifejezetten innovatív termékek vagy szolgáltatások beszerzésére irányulnak, a vállalkozó a szerződés teljesítése során is javasolható újítást. Ezért fontos minden közbeszerzési eljárás esetén egyértelmű szellemijajdon-jogi rendelkezéseket meghatározni a pályázati dokumentációban ⁽⁴⁰⁾.

A közbeszerzőknek gondoskodniuk kell arról, hogy az általuk lebonyolított közbeszerzés során a szellemijajdon-jogokra vonatkozó európai ⁽⁴¹⁾ és nemzeti ⁽⁴²⁾ jogi keret, például a szoftverek, adatbázisok stb. jogszerű felhasználóit minimálisan megillető használati jogokra vonatkozó rendelkezések figyelembevételével állapítsák meg a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok jogosultját. Az említett, szellemijajdon-jogokra vonatkozó jogi keret sérelme nélkül, az uniós közbeszerzési irányelvek és állami támogatási szabályai választási lehetőséget biztosítanak abban, hogy a pályázati dokumentáció kötelezi-e az eljárásban részt vevő gazdasági szereplőt a szellemijajdon-jogok a közbeszerzőre való átruházására ⁽⁴³⁾. Alapvetően két lehetőség áll a közbeszerzők rendelkezésére a projektből eredő szellemijajdon-jogok jogosultjának megállapításához, de ezeknek számos változata létezik:

- a közbeszerző előírja a szellemijajdon-jogok átruházását, vagy
- a közbeszerző nem írja elő azok átruházását, tehát a szellemijajdon-jogok továbbra is a vállalkozót illetik meg.

Mivel ezek a jogok értékesek, és hatással lehetnek a közbeszerzés vonzerejére az innovátorok körében, fontos, hogy a közbeszerzők előzetesen, már a pályázati dokumentációban egyértelműen megállapítsák a közbeszerzési szerződéshez fűződő szellemijajdon-jogok jogosultját, figyelembe véve a felmerülő különféle érdekeket, különösen a közérdeket és a szakpolitikai célkitűzéseket ⁽⁴⁴⁾.

Mivel a közbeszerző teljes mértékben fedezi a költségeket, ezért gyakran úgy ítéli meg, hogy az eredmények teljes körére jogosult. Az eredményekhez fűződő szellemijajdon-jogok közbeszerzőkre való átruházása azonban elfojthatják az innovációt. Megakadályozhatja a vállalkozókat abban, hogy az újításukat más környezetben vagy más ügyfélnél újra felhasználják, illetve módosítsák vagy továbbfejlesszék, ami gyengébb minőséget és magasabb költségeket jelenthet a közbeszerzők számára. Sok esetben a beszállítóknak a közbeszerzőkhöz képest jobb lehetőségeik vannak a közbeszerzésből fakadó újítások kereskedelmi hasznosítására, a szellemi tulajdon megfelelő védelmének biztosítására, valamint a szellemijajdon-jogok bírósági eljárásban történő védelmére. A vállalkozások ezért kifogásolják azt, hogy a világ többi részéhez képest az európai közbeszerzők elfojtják az innovációt azáltal, hogy indokolatlanul maguknak tartják fenn a szellemijajdon-jogokat ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁰⁾ Az „Útmutató szabványalapú IKT-rendszerek beszerzéséhez – Néhány bevált gyakorlat” című bizottsági szolgálati munkadokumentum (SWD(2013) 224 final) hasznos iránymutatást nyújt a szellemijajdon-jogokról az IKT-alapú újítások beszerzésével összefüggésben, valamint mintákat kínál szellemijajdon-jogi rendelkezésekre.

⁽⁴¹⁾ Lásd különösen az uniós szerzői jogi szabályozást. Tizenhárom irányelvből és két rendeletből áll, amely harmonizálja a szerzők, az előadóművészek, producerek és műsorszolgáltatók alapvető jogait. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation>

⁽⁴²⁾ Lásd a 10. mutató „szellemijajdon-jogi rendszer” almutatóját a „Nemzeti innovációs közbeszerzési szakpolitikai keretek összehasonlító teljesítményértékelése Európában” című, SMART 2016/0040 sz. tanulmányban: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/benchmarking-national-innovation-procurement-policy-frameworks-across-europe>

⁽⁴³⁾ A 2014/24/EU irányelv 42. cikke és a 2014/25/EU irányelv 60. cikke szerint „[a] műszaki leírás meghatározhatja továbbá, hogy szükség lesz-e a szellemijajdon-jogok átruházására”.

⁽⁴⁴⁾ A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszeréről szóló közlemény (COM (2014) 3282) 33. bekezdésének b) pontja, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01))

⁽⁴⁵⁾ Nyilvános konzultáció a szellemijajdon-jog és az üzleti titok tiszteletben tartásáról az európai közbeszerzésekben, 2016, https://ec.europa.eu/growth/content/consultation-respect-intellectual-property-public-procurement-procedures_hu

A SZELLEMITULAJDON-JOGOK KEZELÉSE A KÖZBESZERZÉSEK SORÁN AZ EGYES ORSZÁGOKBAN

Európa fő kereskedelmi partnereit a közbeszerzésekhez fűződő szellemi tulajdon-jogokat alapesetben a részt vevő gazdasági szereplőkre ruházzák, kivéve akkor, ha ennek ellenkezőjéhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik. A legtöbb uniós tagállamban a közbeszerzés jogi kerete nem rendelkezik a szellemi tulajdon-jogok jogosultjának megállapításáról, és a közbeszerzőre hagyja, hogy a közbeszerzési dokumentumokban megállapítja, kit illetnek meg a szellemi tulajdon-jogok. Mivel ez a feladat nem mindig egyszerű az egyes beszerzők számára, tizenegy európai ország nemzeti szakpolitikát fogadott el a szellemi tulajdon-jogok jogosultjának közbeszerzési eljárásokban való megállapításáról. Ennek értelmében a szellemi tulajdon-jogok jogosultjai elvileg a vállalkozók. Belgium és Spanyolország (közbeszerzési jogszabály alapján), Finnország, Franciaország és Svájc (a kormányzati szerződésekre vonatkozó általános feltételek alapján), valamint Észtország, Írország, Luxemburg, Magyarország és Szlovén Köztársaság (hivatalos iránymutatások útján) tartozik ezen országok közé.

Részletek a következő címen olvashatók:

A szellemi tulajdon-jogok vállalkozásoknak való átengedése közbeszerzési eljárásokban – módszerek a világban:

http://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection.cfm?item_id=56812

További információk arról, hogyan állapítják meg a szellemi tulajdon-jogok jogosultját a közbeszerzések során az egyes országokban:

lásd a 10. mutatót a SMART 2016/0040. tanulmányban szereplő országprofilokban

A közbeszerzőnek tehát mérlegelniük kell annak lehetőségét, hogy a szellemi tulajdon-jogok a beszállítóknál maradjanak, kivéve, ha kiemelkedően fontos közérdek merül fel. Ez akkor fordulhat elő, ha nem engedhető meg a beszállítónak, hogy a közbeszerzési szerződés eredményeit felhasználja (például biztonsági vagy adatvédelmi okokból), ha a beszállító nem tudja felhasználni a közbeszerzési szerződés eredményeit (például kifejezetten a közbeszerzők számára tervezett marketingkampányok vagy logók esetében), vagy ha a közbeszerzőnek nyilvánosan hozzáférhetővé kell tennie minden eredményt (például bizonyos szakpolitikai jelentések/tanulmányok, nyílt hozzáférésű adatokkal kapcsolatos célok esetében). A szellemi tulajdon-jogok beszállítóknak való átengedése adott esetben vonzóbbá teheti a közbeszerzést az innovátorok számára.

A közbeszerzők akkor is védhetik – és védeniük is kell – méltányos érdekeiket és a közérdeket, ha a szellemi tulajdon-jogok a beszállítóknál maradnak. Ennélfogva szükség lehet arra, hogy a közbeszerzők megtartsák az alábbi jogokat, amit a szerződésnek tükröznie kell ⁽⁴⁶⁾:

- megfelelő használati és módosítási jogok: jogdíjfizetési kötelezettség nélküli jog az innovatív megoldások használatára és módosítására. A használat és a módosítás lehetővé tétele érdekében a közbeszerzőknek betekintéssel kell rendelkezniük a dokumentációba, és arra a jogra is szükségük lehet, hogy (korlátozott körben) megosszák másokkal (például olyan közigazgatási szervekkel, amelyeknek össze kell kapcsolódniuk a beszerző megoldásával),
- engedélyezéshez fűződő feltételes jog: a közbeszerzőknek jogot kell biztosítani annak előírására, hogy a beszállítók tisztességes és észszerű piaci feltételek mellett engedélyezzék bizonyos harmadik feleknek a megoldás üzemeltetését/módosítását a beszerző nevében. Ha a beszállító ezt megtadja, a közbeszerzőnek jogosultnak kell lennie arra, hogy a közérdekek védelme érdekében maga adjon engedélyt harmadik személyeknek,
- megfelelő közzétételi jogok: ugyan tanácsos a szellemi tulajdon-jogokat a közbeszerzőnek átengedni, ha az összes eredményt nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni (például bizonyos szakpolitikai jelentésekhez/tanulmányokhoz fűződő szerzői jog esetén), más esetekben viszont, amikor a szellemi tulajdon-jog a beszállítót illeti meg, biztosítani kell a származtatott adatokba (például bizonyos közadatok, amelyek számot tartanak a nyilvánosság érdeklődésére, vagy amelyeket a közbeszerző önként kíván nyilvánosságra hozni, hogy lehetővé tegye további felhasználásukat harmadik felek számára, például más innovatív megoldások céljából) való betekintéshez és azok közzétételéhez fűződő jogokat.

Következésképpen a szellemi tulajdon-jogok beszállítók részére történő átengedése elősegítheti az innovatív megoldások kereskedelmi hasznosítását a közbeszerzők méltányos érdekeinek méltányos védelme és a közszektor közbeszerzési költségeinek csökkentése mellett. A tagállamok ezért mérlegelhetik azt, hogy a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokat a fenti feltételekkel átengedik-e a beszállítók részére, és gondoskodhatnak arról, hogy a vállalkozások innovációs ösztönzői ne torzuljanak, és a piachoz való hozzáférés továbbra is nyitott maradjon.

A szellemi tulajdon-jogokról további információk, köztük általános szempontok és a közbeszerzés tárgyának fajtái az I. mellékletben található. A szellemi tulajdon-jogok és az állami támogatás egymáshoz fűződő viszonyával az 5. fejezet foglalkozik.

⁽⁴⁶⁾ Részletesebb iránymutatás a szellemi tulajdon-jogokról szóló I. mellékletben található.

PÉLDA

A DUBLINI VÁROSI TANÁCS KERESKEDELMI HASZNOSÍTÁST MEGELŐZŐ KÖZBESZERZÉSI PROJEKTJE:

Árvízkezelés a víznyelők ellenőrzésével

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Az elmúlt években gyakrabban előforduló szélsőséges időjárási események miatt hullott esőmennyiség gyakran túlterhelte Dublin meglévő vízvezető rendszerét, amit tovább súlyosbított a vízvezetők és a víznyelők eltömődése. Mindez oda vezetett, hogy Dublin belvárosában utakat és ingatlanokat öntött el a víz. Az akkori árvízkezelési rendszer helyi ismeretekre és múltbeli adatokra támaszkodott, a városi tanács azonban felismerte, hogy előnyös lehet, ha valós idejű adatok állnak rendelkezésre a kibontakozó árvízhelyzet kezeléséhez. Ezek az adatok a terület hosszabb távú árvízkezelésének tervezésében is segíthetnek.

Az elvégzett piacelemzésből kiderült, hogy ugyan rendelkezésre áll néhány lehetséges technológiai megoldás, de egyik sem volt költségkímélő vagy méretezhető, holott mindkét szempont a dublini városi tanács fő célkitűzései közé tartozott.

Mit tettek másképpen?

Az Enterprise Ireland az ír vállalkozások világszertei fejlődéséért és terjeszkedéséért felelős kormányzati szervezet. Feladatuk kapta, hogy támogassa a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést a kisvállalkozási innovációs kutatási programján keresztül⁽⁴⁷⁾. A dublini városi tanács e program keretében víznyelő-ellenőrzési megoldásra vonatkozó innovációs közbeszerzési eljárást folytatott le, amelynek alapján finanszírozást kínált a költségkímélő, méretezhető és életképes eredmény fejlesztésének különböző szakaszaiban közreműködő vállalkozások számára. Annak előmozdítása érdekében, hogy a vállalkozások a közbeszerzési eljárás után is folytassák a fejlesztést, a dublini városi tanács átengedte nekik a szellemi tulajdon-jogokat, ugyanakkor megtartott bizonyos használati jogokat, és kiegészítő rendelkezésben rögzítette, hogy a jogok kérésre visszazállnak a városi tanácsra, ha a vállalkozások három éven belül nem kezdik meg a kereskedelmi hasznosításukat.

Milyen eredmény született?

A közbeszerzési eljárás során a városi tanács megvalósíthatósági tanulmányokat, prototípusok készítését, valamint a megoldások valós környezetben való tesztelését finanszírozta. A dublini városi tanács megoldások kipróbálása és tesztelése céljából hat vállalkozással kezdett együttműködésbe, majd versenyalapú eljárás útján szűkítette ezt a kört, és immár két vállalkozással dolgozik olyan kis energiaigényű, költségkímélő készülékek közös tervezésén, amelyek képesek a víznyelőkben uralkodó zord körülmények között figyelmeztető jelzéseket küldeni.

A városi tanács jelenleg ötven aktív helyszín adatait ellenőrzi, és bízik abban, hogy méretezhető, költségkímélő megoldást szerezhet be az eljárás végén. Az egyik vállalkozás már más városoknak is értékesíti a megoldását és annak változatait.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:158589-2017:TEXT:HU:HTML> (az eljárást megindító hirdetmény)

<https://smartcitiesireland.org/projects/gully-monitoring/>

PÉLDA

UNIÓS BLOKKLÁNC KERESKEDELMI HASZNOSÍTÁST MEGELŐZŐ KÖZBESZERZÉSE

Új, határon átnyúló szolgáltatások az uniós polgárok, vállalkozások és közigazgatási szervek számára

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Az Európai Bizottság az uniós tagállamokkal, Norvégiával és Liechtensteinnel együttműködve az európai blokkláncszolgáltatási infrastruktúra létrehozásán dolgozik. További újításokra van szükség a blokkláncok terén, hogy a legszigorúbb biztonsági és adatvédelmi előírásoknak megfelelő, nagy forgalmú, uniós szintű, határon átnyúló közszolgáltatásokat lehessen nyújtani a környezeti hatások mérséklése mellett.

⁽⁴⁷⁾ Az ír kisvállalkozási innovációs kutatási program a neve ellenére nem korlátozódik a kisvállalkozásokra. Mérettől függetlenül bármilyen vállalkozás részt vehet benne.

Mit tettek másképpen?

Az Európai Bizottság meghirdette az uniós blokklánc kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést, hogy beindítsa új, innovatív megoldások fejlesztését és tesztelését. Mivel az uniós európai blokkláncszolgáltatási infrastruktúra céljai közé tartozik, hogy elősegítse az új üzleti lehetőségek megteremtését, és olyan új területeket hozzon létre, ahol európai vállalkozások vezető szerepet tölthetnek be, a közbeszerzéshez külön rendelkezések születtek, amelyek megerősítik a vállalkozások előtt a szellemi tulajdon-jogaik védelmére és megoldásai Európán belüli hasznosítására nyitva álló lehetőségeket, valamint az Unió stratégiai autonómiáját, rezilienciáját és biztonsági érdekeit is.

Milyen eredmény született?

Az iránymutatás fenti ajánlásai közül a következőket ültették át gyakorlatba: a vállalkozók szellemi tulajdon-jogokat szerezhetnek, ha egyúttal megfelelő használati és módosítási jogokat, az engedélyezéshez fűződő feltételes jogot és megfelelő közzétételi jogokat biztosítanak az Európai Bizottság és az európai blokkláncszolgáltatási infrastruktúra országai számára. Az ajánlatkérő arra biztatja a vállalkozókat, hogy működjenek közre az eredmények szabványosításában és közzétételében. Az Európai Unió a stratégiai autonómiára és biztonságára tekintettel jogosult kifogást emelni a szellemi tulajdon-jogok harmadik országokra való átruházása vagy engedélyezése ellen. A közbeszerzésben részt vevők köre az EGT-országokban létrehozott és onnan ellenőrzött gazdasági szereplőkre korlátozódik. A teljesítés helyére vonatkozó feltételekkel gondoskodnak arról, hogy a szerződés szerinti munka 70 %-át és a biztonsági összetevőkkel kapcsolatos munka 100 %-át Európában végezzék el. Az Európai Unió a stratégiai autonómiájával és biztonsági érdekeivel összhangban jogosult előírni, hogy a közbeszerzés során a vállalkozók munkájának eredményeként keletkező szellemi tulajdon-jogok szálljanak a beszerzőre, ha a vállalkozók a közbeszerzéstől számított négy éven belül nem kezdik meg az eredmények nagy léptékű kereskedelmi hasznosítását Európában, vagy a vállalkozók nem tesznek eleget a teljesítés és ellenőrzés helyére vonatkozó követelményeknek, vagy a vállalkozó felvásárlása vagy összefonódása hátrányosan érintené az eredményekhez való hozzáférést vagy azok kereskedelmi hasznosítását. Az ellátási láncon belüli reziliencia és versenyképesség fokozása érdekében több forrásból zajlik a beszerzés: külön költségvetés áll rendelkezésre kutatási-fejlesztési beszerzésre egyszerre hét beszállítótól az első, tervezési szakaszban, négy beszállítótól a prototípuskészítési szakaszban és három beszállítótól a termékfejlesztési és -tesztelési szakaszban.

A piaci szereplők komoly érdeklődést mutattak a beszerzés során alkalmazott megközelítés iránt. Több mint ötszázan vettek részt az előzetes piaci konzultáció különböző szakaszaiban, 268-an pedig elérhetőségeiket is megadták az uniós blokklánc kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzéséhez kapcsolódó online közösségi térben, jelezve, hogy szívesen lépnének partnerségre más érdekeltekkel az uniós blokklánc kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésében.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-blockchain-pre-commercial-procurement>

4.1.8. A szerződés teljesítése

Az eddigiekben ismertetett eszközök kizárólag akkor működőképesek, ha a vonatkozó innovációbarát szempontok a szerződéses feltételekben is megjelennek. Ha a közbeszerzési szerződést minőségi vagy teljesítményre vonatkozó szempontok alapján ítélik oda, de az szerződéses szankciók (pl. árindexálás vagy lejárat előtt felmondás) útján nem érvényesíthető, a közbeszerző elszalaszthatja az innovatív megoldás lehetőségét. Ez különféle jogorvoslati igényeket is eredményezhet.

A szerződés teljesítésére vonatkozó rendelkezéseknek legalább az alábbi elemeket tartalmazniuk kell:

- a szerződés teljesítésére vonatkozó szempontok, mérhető minőségi és teljesítménycélokra vonatkozó mutatók ⁽⁴⁸⁾,
- kilépési záradék a vártnál gyengébb teljesítmény esetére, valamint arra az esetre, ha a piacon az éppen fejlesztés alatt álló megoldásnál megfelelőbb jelenik meg (a beszállító számára tisztességes feltételekkel),
- szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezések a feltételek változékonysága, valamint a szerződés teljesítése során megállapított további nagy innovációs potenciál miatt ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁸⁾ Az eredményalapú szerződésteljesítési szakaszra vonatkozó fő teljesítménymutatókat tartalmazó pályázati dokumentáció holisztikus szemléletű összeállítására példa a Stop and Go projekt európai mintaleírása:

http://stopandgoproject.eu/wp-content/uploads/2017/04/WP2_STOPandGO_D2.2_Update_European_Specification_Template_v1.2.pdf

⁽⁴⁹⁾ A 2014/24/EU irányelv 72. cikke (1) bekezdésének a) pontja és a 2014/25/EU irányelv 89. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

A szerződés teljesítésére vonatkozó rendelkezések emellett tartalmazhatnak értékelemzési rendelkezéseket is⁽⁵⁰⁾. Ez utóbbiak arra ösztönzik a beszállítókat, hogy ne csupán a teljesítményre vonatkozó követelményeket teljesítő megoldásokat állítsanak elő, hanem a megvalósítási szakaszban is folyamatosan javítsák a beszállított megoldások minőségét és költséghatékonyágát. E rendelkezések előírhatják a megoldások minőségének javításáért járó bónusz kifizetését a beszállító részére, továbbá a beszállítóknak juttathatják a szerződés végrehajtása során az általuk a közbeszerző javára realizált költségmegtakarítás egy részét. Az értékelemzéssel kapcsolatban további információk az Innovációs Közbeszerzés Európai Támogatása kezdeményezés eszköztárának 3. moduljában találhatóak (<http://eafip.eu/toolkit>).

PÉLDA

A MINŐSÉG MEGKÖVETELÉSE A SZERZŐDÉS TELJESÍTÉSÉBEN:

A vízminőség folyamatos javítása Limburg tartományban

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

Limburg vízszolgáltatója olcsóbb és megbízhatóbb információtechnológiai rendszert kívánt beszerezni a hálózatán keresztüli vízelosztás kezeléséhez.

Mit tettek másképpen?

Mivel a szoftver a szerződéskötést követően is folyamatosan fejlődő terület, a közbeszerző értékelemzési rendelkezésekkel ösztönözte a beszállítókat arra, hogy a szerződés végrehajtása során javítsák a minőséget és csökkentsék a költségeket.

Milyen eredmény született?

A megközelítés jobb minőségű és alacsonyabb költségű rendszert eredményezett: a szerverek száma ötvenről négyre csökkent, ennek megfelelően mérséklődött a karbantartási költség, továbbá az állásidőt 0,005 %-ra szorították le.

Részletek a következő címen olvashatók:

<http://eafip.eu/wp-content/uploads/2015/06/ParijsLV7.pdf>

<https://www.croonwolterendros.nl/nl/industrie/actueel/revolutie-procesautomatisering-waterketen-helder-proces-voor-schoon-water>

4.2. Konkrét innovációbarát közbeszerzési eljárások

4.2.1. Az azonnal felhasználható innovációk kiigazítása – Tárgyalásos eljárások

Az uniós szabályok egyik újítása, hogy lehetővé teszik a tárgyalásos eljárás alkalmazását az olyan azonnal elérhető, de kiigazítást igénylő megoldásra (többek között ipari mintára vagy innovatív megoldásra) vonatkozó közbeszerzési szerződéseknél, amelyek különösen összetettek, vagy amelyeknél a műszaki leírás nem készíthető el kellő pontossággal⁽⁵¹⁾. Ilyen körülmények között az uniós szabályok alapján a közbeszerzők két eljárás: a tárgyalásos eljárás⁽⁵²⁾ és a verseny-párbeszéd közül választhatnak⁽⁵³⁾.

A tárgyalásos eljárás alkalmazásának esete és a versenypárbeszéd alkalmazásának esete közötti fő különbség abban rejlik, hogy a közbeszerző számára mennyire ismertek a projekt részletei. Az előbbi esetben a közbeszerző pontosabb elképzeléssel rendelkezik a közbeszerzési szerződés jellegéről és tárgyáról, míg az utóbbi esetben több kérdés vár eldöntésre a beszerzési oldalon.

A TÁRGYALÁSOS ELJÁRÁS ÉS A VERSENYPÁRBESZÉD ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A tárgyalásos eljárás megfelelőbb akkor, amikor például a közbeszerző tudja, hogy folyómeder alatti kétirányú alagút saját költségvetéséből finanszírozott megépítése szükséges építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés keretében. A tárgyalások az építési beruházás műszaki vonatkozásaira, többek között az ár és a minőség szempontjaira összpontosítanak.

⁽⁵⁰⁾ Az eredményközpontú kifizetési rendszerekkel és az értékelemzéssel kapcsolatban további információk a következő címen elérhető példákban találhatóak:

— www.senat.fr/rap/r16-668/r16-6685.html
 — <http://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=47450>
 — <https://innovation.cms.gov/initiatives/cjr>

⁽⁵¹⁾ A 2014/24/EU irányelv 26. cikke (4) bekezdésének a) pontja.

⁽⁵²⁾ Korábban a hirdetésnyilvánosságot követően induló tárgyalásos eljárás csak pontosan körülhatárolt esetekben volt alkalmazható, különösen más eljárások eredménytelenségét követően.

⁽⁵³⁾ Az irányelvek jelentős mértékben egyszerűsítették a versenypárbeszédet.

Ezzel szemben a közbeszerző versenypárbeszéd útján határozhatja meg, hogy hidat vagy egy- illetve kétirányú, a folyómedren vagy az alatt elhelyezett alagutat célszerű építeni, a kivitelezés építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés vagy építési koncesszió keretében történjen, a finanszírozást pedig saját forrásból vagy külső forrás bevonásával oldják meg.

4.2.1.1. Tárgyalásos eljárás

A tárgyalásos eljárás nagyobb rugalmasságot biztosít a közbeszerzőknek a szerződések odaítélésében olyan esetekben, amikor a piacon nem állnak rendelkezésre kész megoldások. Alkalmazható továbbá akkor is, amikor viszonylag nyílt, átlátható és dokumentált tárgyalás útján a közbeszerzők megvitathatják a meglévő elemek módosítását, vagy egy olyan innovatív megoldás kifejlesztésének feltételeit, amely megfelel a műszaki leírásban foglalt igényeknek.

Az eljárással szemben elvárás, hogy közelebb hozza a közbeszerzőket az ágazati szereplőkhöz. Közvetlen párbeszédet indít a kifejlesztendő megoldások konkrét jellemzőiről.

Ahhoz, hogy az ilyen eljárás keretében sikeres innováció valósulhasson meg, funkcionális vagy teljesítményre vonatkozó követelmények, valamint megfelelő minőségi és egyéb mérhető mutatókon alapuló, a későbbi prototípuskészítési szakaszra is kiterjedő odaítélési szempontok szükségesek.

4.2.1.2. Versenypárbeszéd

A versenypárbeszéd kétfordulós eljárás, amelynek során a közbeszerző ismertetőben vagy hirdetményben közli az igényeit, rögzíti a minimális követelményeket a részvételre jelentkezők számára, továbbá a legjobb ár-minőség arány alapján meghatározza a szerződés odaítélésének szempontjait.

A részvételre jelentkezők kiválasztására vonatkozó szempontok ellenőrzését követően a közbeszerző megindítja a versenypárbeszédet a minimális követelményeket teljesítő résztvevőkkel. A tárgyalásokra a részvételre jelentkezőkkel egyedileg, az egyes megoldások bizalmosságának biztosításával kerül sor. Ehhez a közbeszerző munkatársai részéről nagy fokú szakértelemre, valamint elegendő idő biztosítására van szükség. A részcelok meghatározása elősegíti a tárgyalások előrehaladásának értékelését, valamint az előválogatott jelöltek listájának összeállítását.

Az eljárás innovációs potenciálja abban rejlik, hogy a résztvevők a megoldások széles körére tehetnek javaslatot. A zárt és részletes tárgyalás során a részvételre jelentkezőknek elegendő idő áll a rendelkezésükre ahhoz, hogy minden releváns információt beszerezzenek az egyedi innovatív megoldás kidolgozásához. Az innovatív jelleg megmutatkozhat a műszaki, pénzügyi vagy igazgatási vonatkozásokban, vagy a közbeszerző működési folyamatának teljes átalakításában.

Ha a közbeszerző megítélése szerint a versenypárbeszéd elérte az optimális szakaszt, a fennmaradó résztvevőket felkéri végleges ajánlatuk benyújtására. A szerződés odaítélése a legjobb ár-minőség arány alapján történik. Az előzetes ajánlati felhívásnak körültekintően meghatározott minőségi szempontokat kell tartalmaznia, amelyek tárgyilagosan mérhetőek, így összehasonlíthatók.

A versenypárbeszédéről lásd:

- Koppenhága példáját a 2.1. szakaszban,
- Eindhoven példáját a 3.1.5. szakaszban.

4.2.2. Tervpályázat

Tervpályázatot hagyományosan a városrendezés, az építészet, a magas- és mélyépítés, valamint az adatfeldolgozás területét érintő munkák megtervezése során alkalmaznak. Az uniós szabályok szerint azonban ez az eljárás más típusú projektek, például a pénzügyi konstrukciók esetében is megfelelő. Tervpályázat kiírható pénzjutalommal járó díj vagy szolgáltatási szerződés odaítélése céljából, amelyre a pályázatot követően hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás útján kerül sor.

A tervpályázat keretében a közbeszerző nagy mozgásteret biztosít a résztvevőknek arra, hogy javaslatot tegyenek a versenyfelhívásban megfogalmazott igényeket a legjobban kielégítő megoldásra. Ebben rejlik az innovációs potenciál. A tervjavaslatokat a résztvevőktől független tagok alkotta önálló bírálóbizottság bírálja el. A bírálóbizottsági tagok legalább egyharmadának rendelkeznie kell azokkal a képesítésekkel, amelyeket a résztvevőktől elvárnak. A bírálóbizottság pontosító kérdéseket tehet fel a résztvevőknek, majd a döntését a versenyfelhívásban rögzített szempontok alapján hozza meg.

A tervpályázatnak egy sajátos előnye is van. Az eljárás keretében a bírálóbizottság szakszerű és független módon értékelhet olyan szempontokat, mint a felhasználóbarát jelleg, az alkalmasság, az ergonómia, valamint az ajánlat művészi, reputációs vagy innovatív jellege. E szempontok mérése, összehasonlítása és értékelése nehezebb lehet más eljárástípusoknál, ahol a körülményesebb a tárgyilagos és mérhető mutatók megállapítása és rangsorolása.

Az eljárásban a kihívást a legtárgyilagosabb és legátláthatóbb értékelési módszer biztosítása jelenti. Ennek érdekében körültekintő megoldás lehet a különböző – tárgyilagosan mérhető beszerzési és teljesítési költségekre, hatékonyságra, minőségre vonatkozó – szempontok vegyes, arányos és indokolt összeállításban történő alkalmazása.

Az innovatív ötletek beszerzésére irányuló tervpályázat példája a TekesMatch projektje (lásd az innovációközvetítőkről szóló 3.2. pontban).

4.2.3. Az innováció ösztönzése kutatási-fejlesztési közbeszerzéssel

Előfordulhat, hogy a közbeszerzőnek kutatási-fejlesztési szolgáltatásokat kell beszereznie az egyedi innovatív megoldás kidolgozásához. Erre szükség lehet akkor, ha a piac nem kínál megfelelő megoldást, vagy ha az igények nem elégíthetők ki a meglévő megoldások módosításával. Az eljárástól függően a kutatási-fejlesztési folyamat eredménye elősegíti a műszaki leírás összeállítását a következő lépéshez, az innovatív megoldás gyakorlati bevezetésére irányuló közbeszerzéshez.

A kutatáshoz és fejlesztéshez kapcsolódó alapvető áruk vagy szolgáltatások közbeszerzése speciális feladat, amelyet szakértelemmel rendelkező intézmények végeznek. Emellett általános lehetőség a közbeszerzők számára. Segítheti őket az áttörést jelentő megoldások piacra juttatásában, valamint egy másik területről származó innovatív megoldás saját célú átvételében. A kutatási-fejlesztési szolgáltatások közbeszerzése magától értetődően bizonyos mértékű szakmai és pénzügyi kapacitást, tapasztalatot, valamint az ilyen típusú innovatív projektekkel járó kockázatokkal szembeni ellenálló képességet igényel.

Mindazonáltal, ha az eljárás körültekintően megtervezett és sikeres, akkor a közbeszerzők számára felsorolt nehézségeket, valamint a fejlesztés többletköltségeit ellensúlyozhatja a jobb költséghatékonyság, a jobb minőség, vagy az innovatív megoldás társadalmi haszna. Ez a helyzet például a fogyatékosokkal élők számára akadálymentességet biztosító intézkedéseknél (amelyek kellően indokolt esetektől eltekintve kötelezőek, ha a közbeszerzés tárgyát természetes személyek általi használatra szánják). A piac szempontjából ugyancsak előnyös a folyamatbeindító vevő megjelenése a kutatás-fejlesztési eredményekre épülő innovatív megoldások közbeszerzése esetén. Ez megteremtheti a további bevezetések potenciálját, valamint üzleti lehetőségeket nyithat.

Az állami támogatási szabályok betartatása érdekében a közbeszerzőknek kiemelt figyelmet kell fordítaniuk ezen iránymutatás 5. fejezetére, amely többek között azokat a feltételeket ismerteti, amelyek teljesülése esetén a Bizottság megállapítja, hogy a kutatási-fejlesztési szolgáltatások közbeszerzése nem tartalmaz állami támogatást.

Az alábbi szakaszok a kutatás-fejlesztés közbeszerzésével járó speciális közbeszerzési eljárások főbb jellemzőit mutatják be. Sok esetben a kutatási-fejlesztési szakasz finanszírozásához nemzeti vagy uniós szinten elkülönített források állnak rendelkezésre. Ez a dokumentum nem foglalkozik ezzel.

4.2.3.1. A kutatás-fejlesztési szolgáltatások közbeszerzése, valamint a szellemi és egyéb tulajdonjogok megosztása

Az uniós szabályok szerint⁽⁵⁴⁾, ha a közbeszerző saját részre tartja fenn a kutatás-fejlesztésből származó előnyöket (ideértve a szellemi és egyéb tulajdonjogok teljes körét), akkor a kutatás-fejlesztési szolgáltatások beszerzése a közbeszerzési irányelvek hatálya alá tartozik. Ha a közbeszerző nem kizárólagosan hasznosítja a kutatás-fejlesztési szolgáltatásokból származó előnyöket, a beszerzés mentesül a közbeszerzési irányelvek alkalmazása alól⁽⁵⁵⁾. A műszaki leírásban, valamint az azt követően elkészített szerződésben ezért kiemelten foglalkozni kell a kutatás-fejlesztési szolgáltatásokból származó szellemi tulajdonjogok megosztásával.

Ha a közbeszerző fenntartja a szellemi tulajdon-jogokat, akkor jogosult a kutatásból származó innovatív megoldás bevezetésére vonatkozó döntést hozni. Ebben az esetben a további közbeszerzési eljárások műszaki leírása felhasználhatja a kutatási-fejlesztési szerződés eredményeit. További lehetőség, hogy az innováció további élénkítése céljából a közbeszerző valamennyi érdekelt félnek díjmentesen engedélyezi az új szellemi tulajdon-jogok hasznosítását. Az engedély feltételei között kiköthető, hogy az adott szellemi tulajdon-jogokra épülő további innovációkat díjmentesen elérhetővé kell tenni más érdeklődő felek számára.

Ha a közbeszerző úgy dönt, hogy a kutatás-fejlesztési szerződésből eredő új szellemi tulajdon-jogokat átengedi a beszállítónak, a műszaki leírásnak ki kell térnie a szellemi tulajdon-jogok jogosultjának e megállapítására, különös tekintettel a beszállítónak átengedett jogok piaci értékére, hogy elkerülhető legyen az esetleges versenytorzulás. A közbeszerző például rendelkezhet az érintett jogoknak a megoldás bevezetéséhez való használatáról, illetve előírhatja a beszállítónak, hogy bizonyos körülmények között tisztességes (nyílt, átlátható, megkülönböztetésmentes) és észszerű piaci feltételekkel engedélyezze harmadik feleknek a jogok hasznosítását.

⁽⁵⁴⁾ A koncessziós szerződésekről szóló, 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 94., 2014.3.28., 1. o.) 25. cikke, a 2014/24/EU irányelv 14. cikke és a 2014/25/EU irányelv 32. cikke.

⁽⁵⁵⁾ Lásd alább a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésről szóló 4.2.3.2. szakaszt, a COM(2007) 799 végleges közleményt és a SEC(2007) 1668 bizottsági szolgálati munkadokumentumot.

4.2.3.2. Kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés

A kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés a kutatás-fejlesztési szolgáltatások előnyös feltételekkel, több gazdasági szereplőtől történő beszerzésére irányul.

A kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés 2007 óta alkalmazható megközelítés. A gyakorlatban a kutatási-fejlesztési szolgáltatások közbeszerzési irányelvek alkalmazása alóli mentességét egy konkrét esetben⁽⁵⁶⁾ valósítja meg: amikor a közbeszerző nem kizárólagosan hasznosítja a kutatás-fejlesztési szolgáltatási szerződésből származó előnyöket, hanem azokon a gazdasági szereplőkkel piaci feltételek alapján osztozik⁽⁵⁷⁾.

E megközelítés alapján a közbeszerző a szerződésből eredő új szellemi tulajdon-jogokat átengedi a közreműködő gazdasági szereplőknek, azonban fenntartja:

- i. a kutatás-fejlesztési eredmények saját célú hasznosításának jogát; valamint
- ii. a hasznosítás harmadik feleknek tisztességes és méltányos piaci feltételekkel történő engedélyezéséhez (vagy a gazdasági szereplők engedélyezésre kötelezéséhez) fűződő jogot.

Ez a megoldás kölcsönös előnyökkel járhat. A gazdasági szereplők más közbeszerzőknél, valamint más piacokon kereskedelmileg hasznosíthatják a megoldásokat. A közbeszerzők amellet, hogy a megoldást a bevezetésre irányuló későbbi közbeszerzések során is felhasználhatják, és engedélyezhetik a hasznosítását, elkerülhetik a szellemi tulajdon-jogokkal járó költséges nyilvántartásba vételi és/vagy fenntartási folyamatot. A kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésekben nyert bizonyítékok alapján az ára átlagosan 50 %-kal volt alacsonyabb, és több mint négyszer több, magasabb színvonalú ajánlat érkezett⁽⁵⁸⁾.

A kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésre irányuló szerződés tárgya egy vagy több kutatás-fejlesztési kategóriába (alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés) tartozhat. A szerződésnek korlátozott időtartamra kell szólnia és magában foglalhatja a prototípusok vagy az első termékek vagy szolgáltatások korlátozott mennyiségének teszt sorozat formájában történő fejlesztését. Kereskedelmi mennyiségű termék vagy szolgáltatás megvásárlása nem képezheti ugyanazon szerződés tárgyát. A szerződés azonban kiterjedhet a prototípusok és/vagy a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés keretében kifejlesztett végleges termékek vagy szolgáltatások korlátozott mennyiségének a beszerzésére, amennyiben a szolgáltatások értéke meghaladja a szerződésben foglalt termékek értékét⁽⁵⁹⁾.

A meghatározásból következik, hogy a kutatás-fejlesztési szolgáltatásokról szóló szerződéseket olyan területeken alkalmazták, ahol a meglévő megoldások nem felelnek meg a közbeszerző igényeinek.

A közbeszerző számos előnyre tehet szert. Hozzájuthat a későbbi közbeszerzések során felhasználható elemekhez, emellett több gazdasági szereplő vesz részt a versenyben, amelyek kiválasztása fokozatosan, az előzetesen meghatározott rész célokkal kapcsolatban nyújtott teljesítményük, valamint a következő szakaszra tett ajánlatuk alapján történik. Végzetül a közbeszerző bármikor lezárhatja a projektet, ha annak eredményei nem felelnek meg az elvárásoknak.

Az eljárás a gazdasági szereplők számára is vonzó lehet. Lehetőséget ad egy olyan igényt kiszolgáló megoldás kidolgozására, amelyet a piac jelenleg nem lát el megfelelően. Siker esetén érdekes piacot nyithat a hasonló közbeszerzők körében, amelyek szintén érzékelik a piacon azonnal rendelkezésre álló megoldások hiányát.

A közbeszerző a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés tapasztalatait a későbbi közbeszerzések pályázati dokumentációjában is felhasználhatja. Ezt minden esetben megkülönböztetésmentesen kell tennie úgy, hogy bármely gazdasági szereplő pályázhasson. A közbeszerző ugyanakkor nem tehet közzé olyan részleteket, amelyek i. akadályoznák a jogalkalmazást; ii. kózzérdekbe ütköznének; iii. sérténék a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésben részt vevő szolgáltatók jogos üzleti érdekeit⁽⁶⁰⁾; vagy iv. torzíthatják a versenyt a részt vevő kutatás-fejlesztési szolgáltatók vagy a piac egyéb szereplői között.

⁽⁵⁶⁾ A 2014/23/EU irányelv 25. cikke, a 2014/24/EU irányelv 14. cikke, a 2014/25/EU irányelv 32. cikke és a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról szóló, 2009. július 13-i 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 216., 2009.8.20., 76. o.) 13. cikkének f)–j) pontja.

⁽⁵⁷⁾ A kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés kutatási-fejlesztési szolgáltatások beszerzésére irányuló, különleges megközelítés (versenyalapú fejlesztés szakaszokban), amelynek keretében a közbeszerző nem tartja meg az eredményeket kizárólagos saját használatra, hanem a kutatás-fejlesztés kockázatait és előnyeit is megosztja a szolgáltatókkal. Ha a közbeszerzők úgy szervezik meg a kockázat- és előnymegosztást, valamint a teljes közbeszerzési eljárást, hogy azzal biztosítják a lehető legnagyobb versenyt, az egyenlő bánásmódot és az átláthatóságot, akkor megtalálhatják a piacon fellelhető legjobb megoldásokat, és elkerülhetik az állami támogatást bizonyos feltételek mellett. Lásd „A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszer” című bizottsági közlemény (COM(2014) 3282; K+F+I-keret) 2.3. szakaszát: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01))

⁽⁵⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/impacts-eu-funded-pre-commercial-procurements>

⁽⁵⁹⁾ Ezzel a lehetőséggel éltek például a 3.1.1. szakaszban említett THALEA projektben, amelynél a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés részeként a projektet követő négy évre jogot szereztek a kifejlesztett megoldások használatára.

⁽⁶⁰⁾ Például egyedi megoldásuk azon sajátosságait, amelyek kereskedelmileg bizalmasak, vagy amelyeket szellemi tulajdon-jogok védenek.

A kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzéssel a piacra jutási idő szintén lerövidíthető. A közbeszerzési eljárás speciális körülményei között a gazdasági szereplőknek meghatározott ideig lehetőségük van innovatív megoldások fejlesztésére és tesztelésére. Ez a közbeszerzők és a beszállítók számára egyaránt előnyös: a közbeszerzők szorosabb kapcsolatba kerülnek a piaci szereplőkkel, míg a beszállítók valós körülmények között, hamarabb jutnak visszajelzéshez a vásárlóktól innovációs potenciáljukról.

Ez kifejezetten azoknak az innovatív induló és növekvő vállalkozásoknak, valamint kkv-knak áll az érdekében, amelyek hajlandók elfogadni az első potenciális vásárló referenciáját.

Az eljáráshoz való hozzáférés ugyancsak egyszerűsödött. Mivel az eljárás nem az innovatív megoldások kereskedelmi mennyiségű beszerzésére irányul, az ajánlattevőknek csak a kutatás-fejlesztésre vonatkozó szakképesítés és pénzügyi kapacitás követelményeit kell teljesíteniük, nem pedig a megoldások kereskedelmi léptékű bevezetésének követelményeit.

Az Unió bilaterális vagy multilaterális szinten fennálló nemzetközi kötelezettségvállalásai általában nem terjednek ki ezekre a szolgáltatásokra. Ha a K+F-szolgáltatások külön szerzik be és a K+F-ből származó szellemi tulajdonjogokat továbbra is beszállítók tulajdonolják – mint például a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzések esetében – a harmadik országbeli gazdasági szereplőknek nincs biztos hozzáférésük. Az ilyen szolgáltatások a teljesítés helyére vonatkozó feltételek tárgyát képezhetik ⁽⁶¹⁾.

AZ UNIÓ ÁLTAL FINANSZÍROZOTT KERESKEDELMI HASZNOSÍTÁST MEGELŐZŐ KÖZBESZERZÉSEKRŐL KÉSZÍTETT FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

A TELJES KÉP

Az Unió által finanszírozott, kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés keretében fejlesztett megoldások felét egy éven belül vezették be, ami:

- elősegítette az induló vállalkozások és innovatív kkv-k piacra jutását (a szerződések 73,5 %-át kkv-k, illetve induló vállalkozások nyerték el),
- élénkítette a határokon átnyúló terjeszkedést (a szerződések 33,1 %-át határokon átnyúló jelleggel ítélték oda),
- erősítette az európai versenyképességet (a vállalkozók 99,5 %-a kutatás-fejlesztési tevékenységének 100 %-át Európában végzi),
- a részt vevő vállalkozások általi kereskedelmi hasznosítás sikerességi aránya a kétszeresére nőtt (egy éven belül: 50 % termelt bevételt, 24 % jutott tőkebefektetéshez, 18 % nagyvállalattal lépett partnerségre, 12 % összefonódásban vagy felvásárlásban vett részt, 3 % pedig már első nyilvános részvénykibocsátást hajtott végre).

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/results-eu-funded-pre-commercial-procurements>

EGYEDI TAPASZTALATOK

Az induló vállalkozások számos olyan előnyt jelöltek meg, amelyek a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzésben való részvételből származnak: a piacra jutási idő lerövidítését, az első vásárlók gyorsabb elérését, akik innovatív megoldásaikat képviselik a szélesebb piacon, a nemzetközi növekedési lehetőségeket, valamint az akár négyszeres ütemű üzleti növekedést.

A vállalkozások és a közbeszerzők tapasztalatairól szóló beszámoló a következő címen érhető el:

<http://eafip.eu/resources/videos>

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/pre-commercial-procurement-showcases>

Az Unió által finanszírozott, kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzési projektek példáit lásd:

- a kkv-k számára nagyobb projektekben kínáló lehetőségek a 3.1.4. szakaszban,
- IMAILE, THALEA és nagy teljesítményű számítástechnikai projektek a 2.5.2. és a 3.1.1. szakaszban.

4.2.3.3. A kutatáshoz és fejlesztéshez kapcsolódó áruk közbeszerzése

A kutatáshoz és fejlesztéshez kapcsolódó áruk közbeszerzése a prototípusok vagy a kutatás-fejlesztést követően kifejlesztett első teljes értékű termékek vagy szolgáltatások beszerzését, tesztelését és értékelését foglalja magában, amelynek célja a végleges nagy mennyiségű vásárlást megelőzően a legjobb lehetőség kiválasztása. Ez bármely közbeszerzési eljárás útján elvégezhető.

⁽⁶¹⁾ Bizottsági iránymutatás a harmadik országbeli ajánlattevők és áruk uniós közbeszerzési piacon való részvételéről: https://ec.europa.eu/growth/content/new-guidance-participation-third-country-bidders-eu-procurement-market_en

Speciális kivételként ⁽⁶²⁾ a kutatáshoz és fejlesztéshez kapcsolódó áruk közbeszerzésekor hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazható. A beszerzett termékek vagy szolgáltatások kizárólag kutatási, kísérleti, vizsgálati vagy fejlesztési célból állíthatók elő, továbbá a szerződés nem terjedhet ki a piacképességet megalapozó, illetve a kutatási és fejlesztési költségek fedezését szolgáló mennyiségi termelésre. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazható olyan áruk korlátozott mennyiségű beszerzésére, amelyet kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés keretében fejlesztettek ki.

PÉLDA

KÖZBESZERZÉS A TECHNOLÓGIA ÉLVONALÁBAN:

Beszállítók és vállalkozók közötti kapcsolatok nagy tudományos projektekben a CERN-nél

Miért merült fel innovatív megoldás igénybevétele?

A nagyszabású tudományos projektek sikere a beszállítók és a vállalkozók hozzáértésén múlik. Az Európai Nukleáris Kutatási Szervezet (CERN) tapasztalatai e tekintetben sokatmondóak.

Mit tettek másképpen?

A CERN által szervezett közbeszerzésben kulcsfontosságú tényező, hogy a részecskegyorsítóinak korszerűsítése minden alkalommal még komolyabb kihívást jelentő követelmények és teljesítménybeli elvárások elé állítja a beszállítókat, akik így folyamatosan tágtíják a határaikat. Emellett esetenként túl kicsi a piac a rendkívül kifinomult és élvonalbeli termékek kis mennyiségben való előállításába történő beruházáshoz. Ennek következtében a CERN saját prototípusokat tervez, és szorosan együttműködik a beszállítóival.

Milyen eredmény született?

Az ilyen jellegű együttműködés kereskedelmileg is rendkívül kifizetődő a beszállítók számára. A nagy hadron-ütköztetővel kapcsolatos beszerzés és szerződéskötés vizsgálata bebizonyította, hogy a CERN beszállítói egyértelmű előnyökhöz jutnak: mintegy 38 %-uk új termékeket fejlesztett, 44 %-uk fejlesztette a technológiai ismeretszerzést, 60 %-uk pedig új ügyfeleket szerzett a CERN-nel kötött szerződéseinek köszönhetően.

A Milánói Egyetem jelenleg másik vizsgálatot folytat a nagy hadron-ütköztetővel és annak korszerűsítésével kapcsolatos költség-haszon elemzés céljából. Már az előzetes eredmények is arról tanúskodnak, hogy rendkívül pozitív összefüggés van a nagy hadron-ütköztetőt érintő beszerzések és beszállítók kutatási-fejlesztési tevékenységében, innovációs kapacitásában és gazdasági teljesítményében tapasztalható fejlődés között.

Részletek a következő címen olvashatók:

<https://home.cern/fr/resources>

4.2.3.4. Innovációs partnerség

Az innovációs partnerség ⁽⁶³⁾ a közbeszerzési eljárás 2014/24/EU irányelvvel ⁽⁶⁴⁾ bevezetett, viszonylag új típusa. Kizárólag olyan esetekben alkalmazható, amikor a piacon nem érhető el a közbeszerző igényeinek megfelelő megoldás.

Az innovációs partnerség fő jellemzője, hogy az innovációra a szerződés teljesítése keretében kerül sor. Az egyéb eljárások többségénél ⁽⁶⁵⁾ a közbeszerző számára ismert a vásárolt megoldás típusa: az innováció a szerződéskötést megelőző szakaszban történik, és általában a szerződés létrejöttékor, a megoldás pontos jellemzőinek megállapításakor lezárul ⁽⁶⁶⁾.

Az innovációs partnerség keretében a közbeszerző az innováció legjobb potenciális beszállítójával vagy beszállítóival köt szerződést. A beszállítókkal szemben elvárás, hogy hozzájárjanak a szerződés létrehozásához, továbbá biztosítsák a közbeszerző számára a valós körülményeknek megfelelő léptékű bevezetést. A közbeszerző igényeit kellő pontossággal kell meghatározni annak érdekében, hogy a potenciális ajánlattevők megérthessék a kihívás jellegét és nagyságrendjét, és elegendő információval rendelkezzenek a részvételükkel kapcsolatos döntéshez.

⁽⁶²⁾ A 2014/24/EU irányelv 32. cikke (3) bekezdésének a) pontja.

⁽⁶³⁾ A 2014/24/EU irányelv 31. cikke.

⁽⁶⁴⁾ 2014/25/EU irányelv 49. cikke.

⁽⁶⁵⁾ A kutatás-fejlesztési szolgáltatások beszerzésére irányuló eljárásokat, ezen belül a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést leszámítva.

⁽⁶⁶⁾ A 4.1.7. szakaszban leírtaknak megfelelően e jellemzők az értékelésre vonatkozó szerződéses rendelkezések alapján bővíthetők, az innovatív megoldás lényegi elemeit azonban nem érintik.

Az innovációs partnerség folyamata **három szakaszban** valósul meg:

- A **kiválasztási szakaszra** az eljárás legelején kerül sor. Az eljárást megindító felhívás közzététele után a legalkalmasabb partnerek közül készségeik és képességeik alapján egyet vagy többet kiválasztanak. Az innovációs partnerséget létrehozó szerződés(ek)ezt követően a legjobb ár-minőség arány alapján ítélik oda. Ez a szakasz hasonló a felhívással induló meghívásos eljáráshoz.
- A következő szakaszban egy vagy több partner a közbeszerzővel együttműködve kifejleszti az új megoldást. Ez a **kutatási-fejlesztési szakasz** több lépésre bontható, amelyekben az elképzelések értékelése, a prototípusok kifejlesztése, és/vagy a teljesítmény tesztelése történik. Az egyes lépések során a partnerek száma előre meghatározott szempontok alapján csökkenthető.
- A **kereskedelmi szakaszban** az egy vagy több partner előállítja a végleges eredményeket, de csak akkor, ha azok megfelelnek a közbeszerző és a partner(ek) által közösen megállapított teljesítményszinteknek és maximális költségeknek.

Annak ellenére, hogy az eljárás megnevezése „partnerség”, amelynek résztvevői „partnerek”, közbeszerzési eljárásról van szó, amely a vonatkozó uniós és WTO-szabályok, így különösen a közbeszerzés versenyjogi, átláthatósági és megkülönböztetésmentességi alapelveinek hatálya alá tartozik.

Az innovációs partnerséget kifejezetten úgy alakították ki, hogy a közbeszerzők partnerséget hozhassanak létre új, innovatív megoldás kifejlesztésére, majd beszerzésére. Ezért fontos, hogy az innovációs partnerség úgy épüljön fel, hogy képes legyen a szükséges piaci kereslet generálására, tehát a piac lezárása nélkül ösztönözze az innovatív megoldás kialakítását ⁽⁶⁷⁾.

E tekintetben a végleges termékek és szolgáltatások kereskedelmi mennyiségben történő beszerzésére vonatkozó külön közbeszerzési eljárás hiánya miatt is kiemelt figyelmet kell fordítani az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályokra (lásd alább az állami támogatásról szóló 5. szakaszt). Annak érdekében, hogy a közbeszerzők ne használják az innovációs partnerségeket a verseny akadályozására, korlátozására vagy torzítására ⁽⁶⁷⁾, a 2014/24/EU irányelv és különösen annak innovációs partnerségről szóló 31. cikke szabályokat ír elő annak biztosítására, hogy az innovációs partnerség nyitott, átlátható, megkülönböztetésmentes és versenyalapú legyen.

Innovációs partnerség folytatása esetén tehát fontos figyelembe venni az alábbi szempontokat:

- Az érintett piac kiismerése. A közbeszerzőknek:
  - az innovációs partnerség létrehozásának előfeltételeként olyan innovatív megoldás iránti igényt kell meghatározniuk, amely még nem áll rendelkezésre a piacon, valamint
  - meg kell győződniük arról, hogy megalapozottan feltételezhető, hogy igényeik kielégíthetőek anélkül, hogy innovatív megoldások keresésére irányuló szándékuk korlátozódna.

A közbeszerzők hasznos és lényeges információkhoz juthatnak az előzetes piaci konzultációk során végzett piac-kutatásokból, a sikertelen közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos tapasztalatokból, valamint a konferenciákon és kiállításokon vagy üzleti standardok felülvizsgálata során gyűjtött adatokból.

- Az eljárást megindító hirdetmény: az eljárást megindító, kötelező hirdetménynek részletes információkat kell tartalmaznia a keresett újításról. Így biztosítható, hogy a megoldást kifejleszteni, majd szállítani egyaránt képes szállító jelezhesse szándékát az innovációs partnerségben való részvételre.
- A kutatás-fejlesztés elvégzéséhez, valamint az innovatív megoldás valós körülményeknek megfelelő léptékű bevezetéséhez – korábbi teljesítései, referenciái, csoportösszetétele, technikai háttere, minőségbiztosítási rendszerei stb. alapján – a legmegfelelőbb kapacitást mutató partner(ek) kiválasztásának szempontjai.
- A partnerek száma: a több partnerrel létrehozott innovációs partnerségek előmozdíthatják a versenyt, és lehetővé teszik különböző megoldások vizsgálatát ⁽⁶⁷⁾.
- A kapott újításnak meg kell felelnie a közbeszerzők és a partnerek által előre megállapított teljesítményszinteknek és maximális költségeknek.
- Az árak értéke és a kifejlesztésükhöz szükséges beruházás közötti egyensúly, amelynek révén elkerülhető az eljárással való visszaélés. A megoldás további szállításának időtartama hozzá viszonyítva nem lehet aránytalan.

⁽⁶⁷⁾ Lásd a 2014/24/EU irányelv (49) preambulumbekzdését.

- Teljesítésre vonatkozó rendelkezések: a szerződés teljesítésére vonatkozó rendelkezések alapján a beszerző:
  - figyelemmel kísérheti a teljesítés minőségét olyan mutatók segítségével, amelyekkel mérhető a megfelelési szint,
  - felmondhatja a szerződést abban az esetben, ha a műszaki, működési vagy gazdasági célok nem teljesülnek,
  - felmondhatja a szerződést abban az esetben, ha piac alternatív megoldást kínál, és az innovációs partnerség feleslegessé válik,
  - gondoskodhat arról, hogy a szellemi tulajdon-jogok arányosak legyenek a közbeszerző tulajdonlásukhoz fűződő érdekeivel, figyelembe véve azt a lehetőséget, hogy a jövőben szükségessé válhat az innovatív megoldás átalkotása, módosítása, vagy üzemeltetésének más közbeszerző részére történő átadása (lásd a 4.1.7. szakaszt és az I. mellékletet),
  - biztosíthatja, hogy az innovációs partnerség felépítése (különösen az időtartama és az értéke) tükrözze az innováció mértékét a javasolt megoldásban.

INNOVÁCIÓS PARTNERSÉG A GYAKORLATBAN

Az innovációs partnerség 2014/24/EU irányelvvel történt bevezetése óta Uniószerint több tucat projektet hirdettek meg. A minisztériumoktól az állami ügynökségeken át a helyi hatóságokig különféle közigazgatási szervezetek alkalmazták ezt az eljárást. A partnerség tárgyát képező igények sokfélék, és különböző ágazatokat és iparágakat érintenek. A közbeszerzők által végzett piackutatás minden esetben kimutatta, hogy még nem létezik olyan megoldás, amely kielégítené az igényeket.

PÉLDÁK

1. ÜLŐHELYEK A HELSINKI OLIMPIAI STADIONBAN

<https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:98072-2018:TEXT:HU:HTML>

A projekt célja

Az olimpiai stadion és a környező építmények Finnország örökségi törvénye alapján örökségvédelem alatt állnak. A műemlékek országos bizottsága kimondta, hogy a fából készült padok a stadion építészeti szerkezetének fontos részét képezik, és az új terveknek meg kell felelniük az épületvédelem esztétikai követelményeinek.

A piac vizsgálatából kiderült, hogy nem áll rendelkezésre olyan megoldás, amely teljesíti az olimpiai stadion felújítására irányuló projekt követelményeit, amelyek az alábbiak voltak:

- az ülőhelyeknek a stadion építészeti szerkezetének szerves részét kell képezniük, és felújítás esetén gondosan helyre kell állítani őket, hogy a régi formára hasonlítsanak,
- a funkcionális terv alapján az ülőhelyek egy részének meg kell felelnie az anyagokra vonatkozó tűzvédelmi követelményeknek,
- a projekt nem eredményezhet jelentős karbantartási költségeket a festéssel, a tűzvédelemmel vagy a faillesztékek javításával összefüggésben,
- lehetővé kell tenni rögzítőelemek használatát a régi fapadoknál (innovatív kialakítás).

Az eljárás

Az eljárás az alábbi két minimumkövetelménnyel indult meg:

- forgó mechanizmussal ellátott ülések,
- külön eltávolítható ülések és háttámlák.

2017 júniusában jelent meg az eljárást megindító hirdetés, amelyet az építész tervein alapuló előzetes felhívás kísért. Ezt követte a részvételi szakasz, amely az ajánlattevők kiválasztásával ért véget. Ezután a kiválasztott részvételre jelentkezők tárgyalásra való felhívást kaptak. E szakasz zárásaként partnerség jött létre három vállalkozással, amely kiválasztása a következő szempontokon alapult: az ülés prototípusa, fejlesztési terv és költségbecslés. Az innovációs partnerség 2017. december elején indult, két fejlesztési szakaszból állt, és időközi célt is tartalmazott. Az egyes fejlesztési szakaszokat a következő szempontok alapján értékelték: ülések értékelése, anyagok/életciklus/karbantartás és ár. A szerződést 2018 decemberében írták alá.

2. INNOVATÍV, NAGYON NAGY SEBESSÉGŰ VONATSZERELVÉNYEK ÉS A HOZZÁJUK TARTOZÓ SEGÉDELEMEK BESZERZÉSE

<https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:234086-2015:TEXT:HU:HTML>

A projekt célja

Az SNCF francia vasúttársaság olyan vonatszerelvények tervezése gyártása és szállítása céljából indította a projektet, amelyek főként Franciaországban és más európai országokban legalább 320 km/h sebességgel képesek közlekedni optimális költség- és környezeti feltételek mellett.

Ez a projekt három szakaszból áll:

- i. kutatási-fejlesztési szakasz az innovatív, nagyon nagy sebességű vonatszerelvények részletes műszaki leírásának a megadott beszerzési áron való elkészítése érdekében;
- ii. az innovatív, nagyon nagy sebességű vonatszerelvények tervezésének és ipari megvalósításának szakasza;
- iii. gyártási szakasz és az előre megadott mennyiségű (50–200 darab) szerelvény, valamint a szerelvények üzemeltetéséhez és karbantartásához szükséges segédelemek szállítása.

Az eljárás

Piaci vizsgálatot végeztek annak bizonyítása céljából, hogy az igény nem elégíthető ki a piacon lévő megoldással. Ezzel a rendelkezésre álló nagy sebességű vasúti járművekre vonatkozó, átfogó referenciamutatóval megállapítható volt, hogy az elképzelt szerelvény még nem áll rendelkezésre a piacon, és valós igény mutatkozik innovatív szerelvény iránt.

Ezt követően meghatározták a teljesítmény- és maximális költségszinteket. A beszerzési szakasz csak akkor indulhatott meg, ha a kutatási-fejlesztési szakasz eredménye megfelelt az SNCF és a partner által közösen megállapított teljesítmény- és maximális költségszintnek. Ezeket a költség- és teljesítménycélokat a pályázati felhívás tartalmazta.

A partnerség nyertesének kiválasztásához tárgyalásokat folytattak a kiválasztott részvételre jelentkezőkkel. Az egyeztetések során a tervezési, fejlesztési és gyártási igényekre tekintettel az ajánlatban szükségessé vált módosításokra, valamint a projekt egyes szakaszaihoz kapcsolódó szellemi tulajdon-jogokra összpontosítottak.

3. ERHVERVSSTYRELSEN, ALBERTSLUND KOMMUNE, ESBJERG KOMMUNE, FREDERIKSSUND KOMMUNE (KÖZÖS KÖZBESZERZÉS – DÁNIAI HELYI HATÓSÁGOK)

<https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:209875-2016:TEXT:HU:HTML&src=0>

A projekt célja

Az innovációs partnerség a 65 évnél idősebbek kiszáradásának megelőzésére vagy visszaszorítására irányuló új, innovatív megoldások fejlesztésére irányult. A cél a 65 évnél idősebbek körében a leggyakrabban kiszáradás miatt szükségessé váló, elkerülhető kórházi kezelések számának csökkentése volt.

Az eljárás

Az innovációs partnerség létrehozására irányuló eljárás kezdeteként a Dán Vállalkozásfelügyeleti Hatóság két munkaértekezlet formájában alapos piaci párbeszédet folytatott vállalkozásokkal, szakértőkkel és felhasználókkal a részt vevő településeken.

Az innovációs partnerség elindulását megelőző előkészítési szakaszban a beszerzési potenciál és a piaci potenciál kiszámítására összpontosítottak az innovatív vállalkozások figyelmének felkeltése érdekében. Szakértői segítségre is szükség volt.

A tárgyalási szakaszban lehetőség nyílt értékelni az informatikai megoldások fejlesztéséhez használható különböző modelleket, és egyeztetni az innovációs partnerség fő szempontjairól: a forráskódról, a személyes adatokról stb.

Két innovációs partnerséget választottak ki. A fejlesztési (odaítélés utáni) szakaszban a két partner egyike nem tudott a szerződésben rögzített teljesítményszinteknek megfelelő prototípust szállítani. Ezért az a döntés született, hogy megszüntetik a partnerséget az érintett konzorciummal.

Összegzőképpen az alábbi tényezők játszanak kulcsfontosságú szerepet az innovációs partnerség sikerében:

- megfelelően lebonyolított értékelési szakasz annak megállapítása érdekében, hogy valóban szükség van-e kutatási-fejlesztési szakaszra, valamint a szellemi tulajdon-jogok iránti stratégiai megközelítés,
- felkészülés az általános tervezésre és a különböző szerződésteljesítési szakaszokra,
- multidiszciplináris projektcsapat összeállítása az érintett terület szakértőivel, valamint a szerződésteljesítés hosszú távú irányításának/ellenőrzésének kialakítása. A közbeszerzők így értékelhetik a partnerek közös eredményeit,
- együttműködésre épülő, rugalmas munkamódszer bevezetése a partnerekkel való egyeztetés és közös alkotás érdekében, valamint
- a partnerekkel való egyenlő bánásmód és az üzleti titoktartás tiszteletben tartása a partnerség végrehajtási szakaszában.

5. ÁLLAMI TÁMOGATÁS

Közbeszerzési szerződések odaítélésekor közpénzből fizetnek a gazdasági szereplőknek a beszerzett árukért, szolgáltatásokért vagy építési beruházásokért. A közigazgatási szerveknek ezért ügyelniük kell arra, hogy ezeknek az ügyleteknek a lebonyolításakor (az alkalmazott közbeszerzési eljárástól függetlenül) ne nyújtsanak olyan állami támogatást, amely az uniós állami támogatási szabályokba ütközne. Különösen azt kell feltétlenül megvizsgálni, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeképpen szerződést elnyerő vállalkozásnak fizetett ellentételezés meghaladja-e azt az összeget, amelyet piaci feltételek mellett kapna. Ez az iránymutatás ezért kiemel bizonyos szempontokat, amelyeknek az innovációs közbeszerzés során teljesülniük kell ahhoz, hogy a beszállító ne részesüljön állami támogatásban.

Főszabály szerint a közjogi szervek által végrehajtott gazdasági ügyletek nem biztosítanak előnyt a partnereik számára, ezért nem minősülnek támogatásnak, ha azokat szokásos piaci feltételek mellett bonyolítják le⁽⁶⁸⁾. Az állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény⁽⁶⁹⁾ szerint ez rendszerint akkor fordul elő, ha a közbeszerzési eljárás a vonatkozó uniós közbeszerzési irányelveknek megfelelően versenyalapú, átlátható, megkülönböztetésmentes és feltétel nélküli. A közbeszerzési eljárásnak lehetővé kell tennie, hogy a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat megfeleljen a piaci értéknek.

A bizottsági közlemény azonban említést tesz néhány sajátos körülményről, amelyek esetén a közbeszerzési eljárások nem teszik lehetővé a piaci ár megállapítását, például:

- hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások, amelyeknél a sajátok körülmények nem teszik lehetővé a piaci ár megállapítását,
- bizonyos esetekben, amikor csak egyetlen ajánlatot kap, az ajánlatkérő szervnek késznek kell lennie annak megindoklására, hogy a közbeszerzési eljárás eredménye a piaci árat tükrözi, azáltal, hogy⁽⁷⁰⁾:
- bizonyítja, hogy a kiírási feltételek objektív jellegűek, mert egyetlen vállalkozást sem részesítenek előnyben,
- vagy más módon meggyőződik arról, hogy az eljárás eredménye megfelel a piaci árnak.

Ezenkívül a kutatási-fejlesztési szolgáltatások közbeszerzését (ideértve a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést) illetően a Bizottság a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszerében az alábbi, együttesen teljesítendő egyedi feltételeket, amelyeket a közigazgatási szerveknek be kell tartaniuk, hogy elkerüljék az állami támogatást⁽⁷¹⁾:

- a kiválasztási eljárás versenyalapú, átlátható és megkülönböztetésmentes, és a pályázati eljárást megelőzően meghatározott, objektív kiválasztási és odaítélési feltételeken alapul,

⁽⁶⁸⁾ Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerint a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

⁽⁶⁹⁾ lásd az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény (C/2016/2946) 89. és azt követő pontjait: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2016.262.01.0001.01.HUN&toc=OJ:C:2016:262:TOC

⁽⁷⁰⁾ Ezek nem együttesen teljesítendő feltételek (lásd az említett, állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 93. pontját).

⁽⁷¹⁾ Ezeket a feltételeket „A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszere” című bizottsági közlemény 2.3. szakasza tartalmazza: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=OJ:C:2014:198:TOC>

- a felek összes jogát és kötelezettségét – ideértve a szellemi tulajdon-jogokat – ismertető, tervezett szerződéses megállapodást már a pályázati eljárást megelőzően az érdekelt pályázók rendelkezésére bocsátják,
- a közbeszerzés a részt vevő szolgáltatók egyike számára sem biztosít semmilyen preferenciális elbánást a kereskedelmi mennyiségű végtermékeknek vagy szolgáltatásnak a szállítását illetően ⁽⁷²⁾,
- és az alábbi feltételek egyike teljesül:
  - mindazon eredmények, amelyekkel nem járnak együtt szellemi tulajdon-jogok, széles körben terjeszthetők (például kiadványok, oktatás vagy szabványügyi szervek tevékenységéhez való hozzájárulás révén, lehetővé téve, hogy azokat más vállalkozás lemásolja),
továbbá valamennyi szellemi tulajdon-jog teljes egészében a közbeszerzőt illeti meg,
  - vagy az a szolgáltató, amelyet az eredményekből adódóan a szellemi tulajdon-jogok megilletnek, köteles díjmentesen korlátlan hozzáférést biztosítani a közbeszerző számára az ilyen eredményekhez, továbbá piaci feltételek szerint hozzáférést kell biztosítani a harmadik felek számára, például nem kizárólagos hasznosítási engedélyek útján.

Amennyiben a fenti feltételek nem teljesülnek, a közigazgatási szervek a közbeszerző és a vállalkozás között létrejött szerződésben foglalt feltételek egyedi értékelésére támaszkodhatnak, vagy kétség esetén bejelenthetik az intézkedést a Bizottságnak.

Állami támogatás felmerülése esetén a rendes állami támogatási szabályokat kell alkalmazni, tehát a támogatás az EUMSZ-szel összeegyeztethetőnek tekintendő, ha megfelel bizonyos feltételeknek ⁽⁷³⁾.

⁽⁷²⁾ Ez nem érinti azokat az eljárásokat, amelyek az egyedi vagy specializált termékek vagy szolgáltatások kifejlesztésére és azt követő értékesítésére egyaránt kiterjednek.

⁽⁷³⁾ A feltételeket, amelyek teljesülése esetén az EUMSZ-szel összeegyeztethetőnek tekintendő a K+F+I-tevékenységekhez nyújtott állami támogatás, a K+F+I-keret és az (EU) 2017/1084 rendelettel módosított, a Szerződés (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet határozza meg, lásd: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:02014R0651-20170710>
Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a mezőgazdasági ágazatban nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2013. december 18-i 1407/2013/EU bizottsági rendelet (HL L 352., 2013.12.24., 9. o.) rögzíti azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a támogatás csekély összegűnek minősül, és nem tartozik a bejelentési kötelezettség hatálya alá: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1407&from=HU>

I. MELLÉKLET

Szellemtulajdon-jogok

Ez a melléklet részletesen tárgyalja azokat a szellemtulajdon-joggal kapcsolatos kérdéseket, amelyek akkor merülhetnek fel a közbeszerzési gyakorlatban, ha a szellemtulajdon-jogok vállalkozónak való átengedését mérlegelik, mert az adott közbeszerzés innovációs közbeszerzésnek minősül, illetve úgy ítélik meg, hogy ez a jogi konstrukció alkalmas lehet az innováció támogatására.

Mindezt néhány további iránymutatás egészíti ki az alábbi témakörökben:

- mikor lehet helyénvaló, hogy az ajánlatkérő szerv átengedje a közbeszerzés létrejött tárgyához fűződő szellemtulajdon-jogokat a vállalkozónak, valamint
- ilyen esetekben hogyan érdemes ezt megfelelő szerződéses mechanizmusokba átültetni.

Az I. rész a szellemtulajdon-jogokkal kapcsolatos általános szempontokat részletezi, míg a II. rész a közbeszerzés tárgyának különböző fajtáit és azok szellemtulajdon-jogokhoz fűződő viszonyát vizsgálja.

I. rész – A szellemtulajdon-jogokkal kapcsolatos általános szempontok

A szerződés szellemtulajdon-jogi rendelkezéseinek megfogalmazásakor vagy egyeztetésekor a közigazgatási szervnek szem előtt kell tartania szakpolitikai céljait és érdekeit, amelyek rendszerint a következők: az igényei kielégítéséhez szükséges jogok megszerzése megfelelő áron, egyúttal elkerülve a későbbi függést (a vállalkozótól) vagy jogi követeléseket (harmadik személyek vagy a vállalkozó részéről).

A következő irányadó elvet érdemes követni: *Minden szükséges beszerzése, de csak mindazt, amire valóban szükség van – a jövőre nézve is.*

Érdemes a közbeszerzőnek tulajdonolnia a szellemtulajdon-jogokat?

Még ha el is tekint a szellemtulajdon-jogok tulajdonlásától, a közbeszerző akkor is megszerezheti mindazokat a jogokat, amelyek saját működési szabadságának védelméhez szükségesek, a szellemtulajdon-jog védelmével és fenntartásával, valamint az esetleges jogi követelések rendezésével kapcsolatos felelősséget és költségeket pedig átengedheti a vállalkozónak. Azonban nem feltétlenül ez a legmegfelelőbb megközelítés, ha a cél a szerződés eredményeinek díjmentes közzététele a nagyobb nyilvánosság számára (kivéve, ha a közbeszerző nyílt hasznosítási engedélyt szerez).

Ha a közbeszerző nem szerzi meg a szellemtulajdon-jogokat, a pályázati dokumentációban mindig egyértelműen meg kell határozni, a közbeszerző által megtartani kívánt jogokat, azok terjedelmét, területi és időbeli hatályát, valamint kedvezményezettjét/kedvezményezettjeit:

- a **terjedelmet** illetően ügyelnie kell arra, hogy kellően tág (használati, módosítási stb.) jogokat szerezzen, a közeljövőbeli igényeire is tekintettel; a szerződési jog számos joghatóságban úgy rendelkezik, hogy a pontos terjedelemmel kapcsolatos kétség estén a hasznosítási engedély értelmezésekor valószínűleg nem a hasznosításba vevő, hanem a hasznosítást engedélyező javát kell nézni,
- a **területi hatályt** illetően, ha van értelme, rendelkezni lehet úgy, hogy a vállalkozó az egész világra kiterjedően biztosítja ezeket a jogokat a közbeszerző számára,
- az **időbeli hatályt** illetően a közbeszerzőnek mérlegelnie kell, hogy elegendő-e határozott időtartamot megadni, vagy az időbeli hatálynak inkább egyeznie kell az érintett szellemtulajdon-jogok időbeli hatályával; a gyakorlatban az utóbbi azt jelenti, hogy a hasznosítási engedély visszavonhatatlan (amennyiben a közigazgatási szerv eleget tesz a feltételeinek),
- a **kedvezményezettet** illetően előfordulhat, hogy a hasznosítási engedélybe bele kell foglalni azt a lehetőséget, hogy az eredményeket más intézmények vagy szervek előre meghatározott köre számára rendelkezésre bocsássák; e körbe tartozhatnak például más közigazgatási szervek, amelyeknek össze kell kapcsolódnuk a közbeszerzővel (ez viszont a gyakorlatban az új termék vagy szolgáltatás számára kialakuló későbbi piac egy részének leválasztásához vezet).

A szellemi tulajdon-jogok tulajdonlásával kapcsolatos döntések befolyásolják az árat?

A szellemi tulajdon-jogok vállalkozónak való átengedése rendszerint a fizetendő ár csökkenését eredményezi, és több ajánlattevő érdeklődését felkeltheti az ajánlattétel iránt.

Nem minden esetben könnyű megállapítani, hogy ez a helyzet. Egyik lehetőségként arra lehet kérni az ajánlattevőket, hogy tegyenek két árajánlatot (az egyik a „tényleges ár” a hasznosítási engedélyért, a másik pedig a „feltételezett ár” a jogok átruházásáért). Másik megoldásként rögzíthető a szerződésben, hogy jogdíjat kell fizetni a közigazgatási szerv részére a termék vagy szolgáltatás piacon történő kereskedelmi hasznosításával összefüggésben. Különböző fizetési módok alkalmazhatók (egyösszegű átalány, arányos, egyszeri, ismétlődő stb.); ilyen jogdíjak előírása esetén ellenőrzési mechanizmusról is rendelkezni kell a szerződésben.

Milyen védelemmel rendelkezhet a közbeszerző, ha nem tulajdonolja a szellemi tulajdon-jogokat?

Tanácsos lehet olyan kiegészítő jogokat biztosítani a közbeszerzőnek, amelyek révén megelőzhető a beszállítótól való függés, és megóvható a későbbi hozzáférés a kellően versenyképes ellátási láncához ⁽¹⁾. E jogokat az alábbiakban ismertetjük:

- a közbeszerző fenntarthatja a jogot annak előírására, hogy a vállalkozó adjon (vagy amennyiben a vállalkozó ezt elmulasztja, maga a közbeszerző adhasson) engedélyt harmadik felek részére az eredményeknek a közbeszerző javára történő hasznosítására (tehát arra, hogy a közbeszerző számára nyújthassák az innovatív szolgáltatást vagy gyártassák az innovatív terméket) tisztességes, átlátható, méltányos, arányos és megkülönböztetésmentes feltételek mellett,
- ha a vállalkozó a közérdeket sértve visszaél az eredményekkel, vagy a szerződés teljesítése után kezdődő, előre meghatározott, méltányos határidőn belül nem kezdi meg az eredmények kereskedelmi hasznosítását, a közbeszerző fenntarthatja a jogot arra, hogy a vállalkozóval a hasznosítás elmulasztásának okairól folytatott egyeztetést követően arra kötelezze a vállalkozót, hogy a szerződésből fakadó eredmények tulajdonjogát (a szellemi tulajdon-jogokkal együtt) ruházza át a közbeszerzőre (visszavonhatósági záradék),
- ha a szerződésben meghatározott kedvezményezetteknel szélesebb körben kívánják felhasználni az eredményeket, vagy fontos a piacon lévő egyéb rendszerekkel való interoperabilitás vagy összekapcsolhatóság, a szerződésben rögzíteni kell a közbeszerző jogát, illetve a vállalkozó kötelezettségét arra, hogy közreműködjön a szabványosításban (a szerződés időtartama alatt/után), illetve összefoglalót tegyen közzé az eredményekről (mindig a vállalkozóval történt egyeztetés után, a szellemi tulajdon-jogok megfelelő védelmének fenntartása mellett).

Hogyan érdemes kezelni a már meglévő szellemi tulajdon-jogokat?

A szerződésben egyértelműen különbséget kell tenni a már létező (esetenként meglévő szellemi tulajdonként jelölt) anyagokra vonatkozó szellemi tulajdoni rendelkezések és a szerződés keretében újonnan létrejövő anyagokra (új szellemi tulajdon) alkalmazandó szellemi tulajdoni rendelkezések között. Ha az új és a meglévő szellemi tulajdon-jogokat egyaránt átengedik neki, a vállalkozó optimálisan kezelheti az összes meglévő és új jogot, és mindkettő tekintetében jobb csomagajánlatot kínálhat a közbeszerzőnek a hasznosítási jogokért. A beszállítótól való függés megelőzése érdekében az is fontos lehet, hogy a közbeszerző a szerződés odaítélése előtt a már meglévő szellemi tulajdon-jogaik bejelentésére és kérésre részletesebb tájékoztatás nyújtására kötelezze az ajánlattevőket.

Mi a helyzet a szerződés átruházása esetén?

Ha fontos a vállalkozó kiléte (a szerződés személyhez kötött), vagy a biztonságot vagy a stratégiai autonómiát érintő aggályok merülnek fel, a szerződés bizonyos mértékben korlátozhatja a vállalkozók lehetőségét a szerződés további átruházására vagy a szellemi tulajdon-jogok hasznosításának harmadik személy (például Unión kívüli harmadik fél) részére történő kizárólagos engedélyezésére. Tartalmazhat az átruházásnak vagy a hasznosítás kizárólagos engedélyezésének előzetes bejelentésére vonatkozó kötelezettséget, a közbeszerző vétőjogát vagy bizonyos mechanizmusokat, például az ellenőrzésben bekövetkező változással kapcsolatos rendelkezéseket.

Végezetül a tervezett szellemi tulajdoni mechanizmusok jogi érvényességének értékelése során figyelembe kell venni a versenyjogi szabályokat (különösen az állami támogatásra vonatkozóan, az 5. fejezetben leírtak szerint).

⁽¹⁾ Ezek a kiegészítő jogokat alapesetben magukban foglalják az Unió által finanszírozott, kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzések. További információk: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/gm/h2020-guide-ppc-procurement-docs_en.docx

II. rész – A közbeszerzés tárgyának fajtái és szellemi tulajdon-jogok

A közbeszerzés tárgyának többféle fajtája van, és befolyásolhatja a szellemi tulajdon-jogok iránti megközelítést.

Műszaki találmányok

A műszaki találmányokat különféle szellemi tulajdon-jogok védhetik, ezek lehetnek: lajstromozott szellemi tulajdon-jogok, például szabadalmak és használati minták, illetve nem lajstromozott szellemi tulajdon-jogok, például üzleti titkok.

Amennyiben az ajánlati felhívás tárgyából fakadóan műszaki találmány jön létre, az a kérdés is felmerül, hogy jobb-e, ha a közbeszerző szerzi meg a szellemi tulajdon-jogokat (védi a találmányt, és a hasznosítására törekszik), vagy inkább érdemes átengednie a jogokat (és ezzel együtt az esetleges védelmi kérdések és peres ügyek rendezését, valamint a hasznosítási/műszaki know-how-t) a vállalkozónak.

A válasz többek között közérdekekkel és biztonsági érdekekkel kapcsolatos szempontoktól függ. Az is befolyásolja, hogy a közbeszerző kizárólag használni kívánja a későbbi technológiát, vagy arra is aktívan törekszik majd, hogy technológiatranszfer-megállapodások útján hasznosítsa a piacon (például későbbi műszaki szabvány formájában). Az előbbi esetben nem feltétlenül kell a találmány tulajdonosának lennie. Szintén megfontolandó szempont, hogy a közbeszerző rendelkezik-e az indíttatással, a know-how-val, valamint a pénzügyi és jogi erőforrásokkal a műszaki találmányokhoz kapcsolódó szellemi tulajdon-jogok védelméhez. Sok esetben a beszállítóknak a közbeszerzőkhöz képest jobb lehetőségeik vannak a közbeszerzésből fakadó találmányok kereskedelmi hasznosítására, az iparjogvédelmi jogok megfelelő védelmének biztosítására, valamint a szellemi tulajdon-jogok bírósági eljárásban történő védelmére.

Ha a közbeszerző úgy dönt, hogy átengedi a szellemi tulajdon-jogokat a vállalkozónak, az I. részben említett kérdéseken túl az alábbiakkal is kimerítően foglalkoznia kell a szerződésben:

- egyértelműen el kell különíteni a lajstromozott szellemi tulajdon-jogokat, például a szabadalmakat és a használati mintákat, illetve a nem lajstromozott szellemi tulajdon-jogokat, például az üzleti titkokat; műszaki találmányoknál a szerződésben kötelezni kell a vállalkozót, hogy értesítse a közbeszerzőt, ha találmány keletkezik, ha a vállalkozó úgy dönt, hogy lajstromozott szellemi tulajdon-joggal védi a találmányt, és ha igen, mely joghatóságokban. A közbeszerző így mindig tisztában lehet a vállalkozó által biztosított szellemi tulajdon-jogi védelem terjedelmével, és amennyiben nem találja elégségesnek, kiegészítő szellemi tulajdon-jogi védelemről gondoskodhat azon találmányok számára, amelyeket a vállalkozó nem kíván védeni,
- a közigazgatási szerveknek az új termékkel vagy szolgáltatással kapcsolatos információk nyilvánosságra hozatala iránti igényeit össze kell hangolni a vállalkozónak a bizonyos információk (műszaki know-how, üzleti titkok) bizalmas kezeléséhez fűződő érdekeivel, adott esetben különösen szabadalmi bejelentés benyújtása előtt,
- szükség lehet olyan rendelkezésre, miszerint a vállalkozó legalább kezdetben technikai segítségnyújtást biztosítson,
- a szerződésben érdemes tisztázni, hogy a közigazgatási szerv jogosult-e a találmány későbbi fejlesztéseire, és ha igen, milyen feltételek mellett,
- ami a többi szellemi javat illeti, a közigazgatási szervnek adott hasznosítási engedélynek kellően széles körűnek kell lennie ahhoz, hogy a közigazgatási szerv aktuális és későbbi igényeire is kiterjedjen, például tartalmaznia kell a találmány módosításához, más közigazgatási szervnek a találmány használatára való felhatalmazásához és műszaki információk megszerzéséhez való jogot.

Szoftverek

Ha az ajánlati felhívás tárgya kifejezetten az ajánlatkérő szerv számára fejlesztendő szoftver (tehát feltételezve, hogy ilyen szoftver még nem áll rendelkezésre a piacon), érdemes megvizsgálni azt a kérdést, hogy az ajánlatkérő szervnek szüksége van-e a hozzá fűződő szellemi tulajdon-jogokra, vagy hasznosítási engedély is elegendő számára. E tekintetben érdemes kiemelni, hogy a számítógépi programok jogi védelméről szóló uniós irányelv⁽²⁾ több olyan minimális joggal is felruhazza a jogszerű felhasználókat, amelyről szerződésben nem lehet lemondani; a közbeszerző tehát élhet ezekkel a jogokkal, de a legtöbb esetben nem elegendők ahhoz, hogy az összes igényére kiterjedjenek.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/24/EK irányelve (2009. április 23.) a számítógépi programok jogi védelméről (kodifikált változat) (HL L 111., 2009.5.5., 16. o.).

A nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv⁽³⁾ szoftverekre nem vonatkozik, így a tagállamok még akkor sem kötelesek őket nyílt forráskódúként hozzáférhetővé tenni, ha ők rendelkeznek a szoftverekhez fűződő szellemi tulajdon-jogokkal. A nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a tagállamok döntsék el, hogy nemzeti végrehajtási jogszabályaik hatálya alá vonják-e a szoftvereket⁽⁴⁾.

A szellemi tulajdon-jogok átruházásának előírása különböző okokkal indokolható. Az alábbiakban néhány példa olvasható:

- ha az a cél, hogy a szoftvert nyílt forráskódúként, mindenki számára hozzáférhetővé tegyék (a forráskóddal együtt), akkor a gyakorlatban rendelkezni kell arról, hogy a vállalkozó átruházza az újonnan létrehozott szoftverhez fűződő szellemi tulajdon-jogokat az ajánlatkérő szervre. Erre például abban az esetben lehet szükség, ha az ajánlatkérő szerv gondoskodni kíván a szoftverrel kapcsolatos átláthatóságról, vagy hozzájárulásra kívánja ösztönözni a közösséget. Elvben alternatíva lehet, ha átengedi a szellemi tulajdon-jogokat a vállalkozónak, de egyúttal kötelezi arra, hogy engedélyezze a szoftver nyílt forráskódúként való hasznosítását (ezáltal azonban eszik attól a lehetőségtől, hogy az engedélyezésből bevételhez jusson),
- ha a szoftver biztonsági vagy egyéb okok miatt egyáltalán nem bocsátható más potenciális felhasználók rendelkezésére, hanem bizalmas marad, akkor szintén szükség lesz a hozzá fűződő szellemi tulajdon-jogok megszerzésére. Másik megoldásként a vállalkozó szerződésben kötelezhető a szoftver bizalmas kezelésére, ennek azonban nehezebb lehet érvényt szerezni.

A szoftverhez fűződő szellemi tulajdon-jogok megszerzésének logikus következménye, hogy az ajánlatkérő szervnek meg kell kapnia a forráskódokat (és minden hasznos műszaki dokumentációt), hogy ténylegesen gyakorolhassa tulajdonjogát.

Számos egyéb esetben viszont érdemesebb átengedni a szellemi tulajdon-jogokat a szoftverfejlesztőnek, így a vállalkozónak megmarad az a lehetősége, hogy az új szoftver hasznosítását engedélyezze más ügyfelek számára:

- logikus, hogy az ajánlattevő pénzügyi ajánlatának rendszerint előnyösebbnek kell lennie az ajánlatkérő szerv számára,
- ha a vállalkozó ezután engedélyezni tudja a szoftver hasznosítását más ügyfeleknek, akkor valószínűleg folytatja a szoftver fejlesztését, és frissítéseket is elérhetővé tesz többek között az ajánlatkérő szerv számára, amelynek így előnye származik belőle (adott esetben feltéve, hogy karbantartási megállapodást kötött).

Ha a közbeszerző átengedi a szellemi tulajdon-jogokat a vállalkozónak, a szerződésben külön ki kell térnie az alábbi kérdésekre:

- A közigazgatási szerv szoftverhasználati jogait rögzítő hasznosítási engedélynek az alábbi jogokat kell tartalmaznia:
  - a belső terjesztéshez, archiváláshoz, biztonsági mentéshez, teszteléshez stb. szükséges másolatok készítése,
  - a szoftver későbbi módosítása (karbantartás és hibajavítás céljából is), valamint e módosítás és karbantartás harmadik félnek való kiszervezésének lehetősége,
  - minden műszaki dokumentáció és a forráskódok megszerzése a szoftver eredményes módosításához (és a vállalkozó folyamatos fennállításától való függés kiküszöbölése),
  - a szoftver vállalkozók és alvállalkozók rendelkezésére bocsátása (például kiszervezés esetén) az ajánlatkérő szerv számára teljesítendő feladathoz kapcsolódó igények kielégítéséhez,
  - adott esetben az ajánlatkérő szerv azon joga, hogy a szoftver bizonyos egyéb közintézményeknek is rendelkezésre bocsássa.
- A hasznosítási engedély azonban nem teheti lehetővé a szoftver kereskedelmi célú használatát, és arra sem jogosíthat fel, hogy a szoftvert az engedélyezett felhasználókon kívül más felhasználóknak is rendelkezésre bocsássa. Ezenkívül a közigazgatási szervnek tilos a szoftvert nyílt forráskódú licenc alapján rendelkezésre bocsátani.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1024 irányelve (2019. június 20.) a nyílt hozzáférésű adatokról és a közzététel információinak további felhasználásáról (HL L 172., 2019.6.26., 56. o.).

⁽⁴⁾ Például Franciaország a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelvben foglalt logikát alkalmazza a szoftverekre. <https://www.data.gouv.fr/fr/>

- A szerződésben fel kell tüntetni a hasznosítási engedély időbeli hatályát (például a szerzői jogi védelem teljes időtartama) és földrajzi hatályát (például az egész világ). Logikus, hogy a hasznosítási engedély nem kizárólagos (mivel ellenkező esetben a vállalkozó eszne a szoftver kereskedelmi hasznosításától és a hasznosítás más ügyfeleknek való engedélyezésétől).
- Kiegészítő mechanizmusokra lehet szükség a függés elkerüléséhez, valamint ahhoz, hogy az ajánlatkérő szerv a fejlesztési projekt végén teljesen függetleníthesse magát a fejlesztőtől, és lehetősége nyíljon arra, hogy a projektet teljesen házon belülre vonja, vagy másik vállalkozóval folytassa (az úgynevezett visszafordíthatósági kérdés). Ilyen lehet a szoftver összes műszaki dokumentációjának beszerzése, belső alkalmazottak képzése, részletesebb információk gyűjtése harmadik felek már létező anyagairól stb.
- A hasznosítási engedélyen kívül karbantartási szerződést is érdemes lehet kötni a szolgáltatóval. Legalább azt érdemes mérlegelni, hogy a vállalkozó jogosult legyen részesülni a szoftver fejlesztéseiből.
- A már meglévő szoftverek végső leszállítandó anyaghoz vagy azzal összefüggésben való felhasználásával egyértelműen foglalkozni kell a szerződésben, hogy tisztázni lehessen az ilyen, már meglévő (esetlegesen a vállalkozó vagy harmadik felek tulajdonában lévő) szoftverelemeknél az ajánlatkérőt megillető használati jogokat (a pénzügyi feltételekkel együtt).

Adatok és adatbázisok

Ha adatok, adatkészletek vagy adatbázisok képezik az ajánlati felhívás tárgyát, a közjogi szervnek kiemelt figyelmet kell fordítania az ajánlati felhívásban foglalt szellemi tulajdoni rendelkezések kezelésére.

Az adatkészletek sok esetben már rendelkezésre állnak meglévő adatszolgáltatónál (vagy adatok közzétételével foglalkozó szereplőknél). Ez esetben a szokványos megoldás szerint hasznosítási megállapodást kell kötni az adatszolgáltatóval, a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv rendelkezései pedig nem vonatkoznak ezekre az adatkészletekre. A közjogi szervnek ennek ellenére törekednie kell arra, hogy a közbeszerzési szabályok adta keretek között tárgyalásokat folytasson, és meggyőződjön arról, hogy a hasznosítási engedély által rendszerint szabott korlátok összeegyeztethetők a célkitűzéseivel (különös tekintettel arra, ha a közbeszerzőnek meg kell osztania az adatokat olyan egyéb közigazgatási szervezetekkel, amelyekkel együtt kell működnie, vagy olyan egyéb vállalkozókkal, amelyek folyamatban lévő vagy későbbi közbeszerzési szerződés keretében munkát végeznek a számára).

Ha az adatok nem állnak adott módon rendelkezésre a piacon, akkor a szerződés tárgyát az először összegyűjtendő adatok vagy létrehozandó új adatbázis képezi. Ekkor felmerül a kérdés, hogy a közjogi szerv megszerezze-e az adatkészletekhez fűződő szellemi tulajdon-jogokat, vagy inkább átengedje őket a vállalkozónak.

Ez az iránymutatás azt ajánlja, hogy indokolt esetben át kell engedni a szellemi tulajdon-jogokat a vállalkozónak. Ezt a szellemi tulajdon-jogok vállalkozónak való átengedésével kapcsolatos, 4.1.7. szakaszban is említett érvet azonban különösen körültekintően kell alkalmazni, ha adatok képezik a szerződés tárgyát. Míg a szoftverek „egycélú” eszközök, addig az adatok „többcélú” információknak tekinthetők, így átláthatósági és elszámoltathatósági szempontoknak, valamint a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv alapelveinek és logikájának (többek között az irányelv 14. cikkében szereplő, úgynevezett nagy értékű adatkészletekre vonatkozó rendelkezéseknek) is szerepet kell játszaniuk a szellemi tulajdon-jogok jogosultjának megállapításában, és azt eredményezhetik, hogy az ajánlatkérő szerv előírja, hogy az adatok tulajdonjoga (szellemi tulajdon-jogok vagy más ellenőrzési mechanizmusok) őt illessék meg ⁽⁵⁾.

Minden közbeszerzőnek körültekintően mérlegelnie kell, hogy rendelkezésre kívánja-e bocsátani az adatokat „nyílt adatként”, és lehet-e más oka annak, hogy a közjogi szerv így tegyen. Az alábbiakban néhány példa olvasható:

- szakpolitikai kezdeményezés keretében gyűjtenek adatokat, így átláthatósági és elszámoltathatósági okokból nyílt adatokra van szükség,
- a közbeszerző díjmentesen nyilvánosságra kívánja hozni az adatokat magánvállalkozások, például induló innovatív vállalkozások általi használatra, hogy ezzel ösztönözze új termékek és szolgáltatások fejlesztését.

⁽⁵⁾ Az e dokumentumban az „adatok tulajdonjogára” tett utalások nem szigorú értelemben vett, „jog szerinti tulajdonjogra” vonatkoznak, hanem olyan előjogok körét jelölik, amelyek lehetővé teszik az adatok hasznosításának és használatának ellenőrzését.

Ezért a közbeszerzőnek meg kell vizsgálnia, hogy szüksége van-e a szellemi tulajdon-jogokra. E tekintetben érdemes kiemelni, hogy az adatbázisokról szóló uniós irányelv⁽⁶⁾ felruházza néhány minimális joggal az adatbázisok jogszerű felhasználóit, az e minimális jogokat sértő szerződéses rendelkezések pedig semmisnek tekintendők⁽⁷⁾. A közbeszerző tehát élhet ezekkel a jogokkal, de a legtöbb esetben nem elegendők a későbbi igényeinek védelméhez.

Ha a közbeszerzők úgy döntenek, hogy átengedik a szellemi tulajdon-jogokat a vállalkozónak, figyelembe kell venniük az alábbi szempontokat:

- bizonyos esetekben előfordulhat, hogy a magánvállalkozót egyfajta monopóliumhoz juttatják az adatkészletek tekintetében, és előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor ezt el kellene kerülni. Még ha ennek eredményeképpen csökkenne is a vállalkozó ajánlatában szereplő ár (a tulajdonjog közigazgatási szervekre való átruházásához képest), a közigazgatási szerveknek akkor is mérlegelniük kell, hogy a pénzügyi előny az adott helyzetben elegendő okot szolgáltat-e a szellemi tulajdon vállalkozónak való átengedésére,
- bizonyos esetekben az adatokat nyilvános tereken vagy nyilvános infrastruktúrákon (utcákon, vasutakon stb.) elhelyezett érzékelőkkel gyűjtik, vagy kizárólag közigazgatási szerv engedélyével van lehetőség adatgyűjtésre (például közmagán társulások, közvállalkozások vagy a közüzemi ágazaton belüli koncessziók esetében). Ilyen esetekben gyakran inkább nyílt adatként érdemes rendelkezésre bocsátani az adatokat. Ez történhet a közigazgatási szervek kezdeményezésére vagy a vállalkozóra rótt kötelezettség formájában,
- néha közérdekűnek is tekinthetők az adatok. Ilyen esetekben talán magasabb árat kell fizetniük a közigazgatási szerveknek a vállalkozó részére az adatok feletti teljes ellenőrzés megszerzéséhez, azonban érdemes lehet kifizetni, különösen azért, hogy ösztönözni tudják új, innovatív alkalmazások és szolgáltatások fejlesztését. Máskülönben előfordulhat, hogy a közigazgatási szervek később kénytelenek lesznek újratárgyalni a magánvállalkozás birtokában lévő adatokhoz való hozzáféréshez fűződő jogot, holott ez eleve elkerülhető lett volna az adatok feletti tulajdonjog megszerzésével.

Olyan helyzetek is vannak, amikor elsősorban nem adatok, hanem új berendezések vagy szolgáltatások képezik az ajánlati felhívás tárgyát, és az adatok az új szolgálat fejlesztésének vagy az új berendezések használatának eredményeként vagy melléktermékeként keletkeznek. Ez esetben is körültekintően mérlegelni kell, hogy a tulajdonjog és a hasznosítási engedély közül melyiket érdemes választani, emellett a fent említett szempontokat is figyelembe kell venni.

Tanulmányok és dokumentumok

Amennyiben későbbi **szakpolitikai kezdeményezéssel vagy programmal** összefüggésben felhasználandó vagy meglévő szakpolitika vagy program hatásainak értékeléséről szóló tanulmány képezi az ajánlati felhívás tárgyát, akkor a szellemi tulajdon-jogok közül jellemzően a szerzői jog vonatkozik az ilyen tanulmányra. Ha átengedik neki a szerzői jogot, a vállalkozó jogosulttá válik eldönteni, hogy a tanulmány közzétehető-e, és ha igen, milyen módon, mely feltételekkel stb.

Ilyen esetekben tehát általában véve nem ajánlott átengedni a szellemi tulajdon-jogokat a vállalkozónak. Ennek több oka van:

- a közbeszerzők az átláthatóság és az elszámoltathatóság érdekében teljesen szabadon közzétehetik a dokumentumot, és lehetővé tehetik annak további felhasználását, egyúttal tiszteletben tartva a vállalkozónak a dokumentum szerzőjeként való feltüntetéshez fűződő érdekét és jogait (jó hírnév és tekintély okán),
- a vállalkozó jellemzően egyetem, tanácsadó cég, ügyvédi iroda vagy kutatóközpont: rendszerint az a fő érdeke, hogy a tanulmány szerzőjeként szerepeljen (jó hírnév és tekintély okán). Az ilyen vállalkozónak néha nem áll módjában megszervezni a tanulmány közzétételét, és sok esetben nem számít arra, hogy nagyobb összegű közvetlen pénzügyi bevétele származna a tanulmány közzétételéből – e bevétel rendszerint egyébként sem túl jelentős,

⁽⁶⁾ 96/9/EK irányelv az adatbázisok jogi védelméről (HL L 77., 1996.3.27., 20. o.) (az adatbázisokról szóló uniós irányelv).

⁽⁷⁾ Lásd az adatbázisokról szóló uniós irányelv 15. cikkét (Egyes rendelkezések kötelező ereje).

- az ilyen dokumentumok gyakran bizonyos fokú „általánosságot” mutatnak, ily módon tehát nem tartalmaznak részletes és új technológiai információkat, amelyek önmagukban véve új termékek vagy szolgáltatások kifejlesztéséhez vezetnének (például gazdasági, jogi vagy szakpolitikai vizsgálatok elvégzésére vonatkozó szerződések keretében készült dokumentumok).

Az ajánlatkérő szervezeteknek tehát érdemes megszerezniük a tanulmányhoz fűződő szellemi tulajdon-jogokat, azonban a szerződésnek nem szabad indokolatlanul korlátoznia a vállalkozó lehetőségét arra, hogy a tanulmány készítése során szerzett tapasztalatokat, ismereteket vagy know-how-t felhasználja (amennyiben ez nem jár az ajánlatkérő szervezet bizalmas információinak nyilvánosságra hozatalával), mivel e téren lehet adott esetben előnyökre számítani az innováció tekintetében.

A fentiekől eltérő érvek hozhatók fel az **inkább technikai jellegű** szerződéses feladatok eredményeképpen készülő dokumentumok, például új műszaki projekt megvalósíthatósági vizsgálatáról készített jelentések vagy prototípus fejlesztésre vonatkozó műszaki leírások esetében. Az általános/szakpolitikai jellegű dokumentumokkal ellentétben itt nemcsak szerzői jogok keletkeznek, hanem – ami még fontosabb – iparjogvédelmi jogok (például szabadalmak, mintaoltalmi jogok, üzleti titkok stb.) is felmerülhetnek. Ebben az esetben a közbeszerzőnek figyelembe kell vennie a fenti szakaszokban említett szempontokat a dokumentumban ismertetett lehetséges újításokhoz fűződő szellemi tulajdon-jogok (például a dokumentumban ismertetett találmányokra vonatkozó szabadalmak, illetve szoftverekhez vagy adatbázisokhoz fűződő szerzői jogok) vállalkozónak való átengedésével összefüggésben. Ha a dokumentumban bemutatott eredmények kereskedelmi hasznosítása a cél, akkor ajánlott, hogy a közbeszerzők adott esetben meghagyják a vállalkozónak a lehetőséget a szellemi tulajdon-jogok védelmére (például szabadalmi bejelentés benyújtásával). A közbeszerzőknek emellett mérlegelniük kell, hogy a dokumentum szellemi tulajdon-joggal nem érintett, illetve bizalmas üzleti adatokat nem tartalmazó része közzétehető-e.

Az ajánlatkérő szervezeteknek érdemes megvizsgálniuk, hogy a tanulmány mellett az esetlegesen a tanulmánnyal összefüggésben gyűjtött vagy létrehozott nyers háttéradatakra is szükségük van-e, és az ilyen adatokhoz vagy adatkészletekhez fűződő szellemi tulajdon-jogokat meg kell-e szerezniük, átengedhetik a vállalkozónak (úgy, hogy mindössze a belső célokra való felhasználásukra szereznek jogot).

Formatervezési minták, logók, kreatív feladatok, kommunikációs anyagok

A szerződés tárgyát képező és a beszállítók kreatív munkájának eredményeképpen születő formatervezési minták, logók, védjegyek vagy hasonló megkülönböztető jelölések, valamint kommunikációs anyagok, mint a hang-, video- vagy közösségimédia-anyagok szintén szerzői jogi védelem alatt állnak.

Ha logók, védjegyek vagy hasonló megkülönböztető jelölések, illetve kommunikációs anyagok képezik az ajánlati felhívás tárgyát, akkor nem szólnak erős érvek mellett, hogy a vállalkozó jogosult lenne megtartani a szellemi tulajdon-jogokat:

- a közigazgatási szervezeteknek rendszerint ellenőrzést kell gyakorolniuk e logók, védjegyek stb. felett (pontosan ez a védjegyek lajstromozásának a lényege), ehhez pedig tulajdonjogot kell szerezniük,
- ami még fontosabb, hogy a szerződés tárgyának megvalósítása nagyon kreatív munkát igényelhet, de általában nem mozdítja elő az innovációt, így a szellemi tulajdon-jogok vállalkozónak való átengedése nem járna az innovációtól társadalmi hatás, munkahelyteremtés stb. szempontjából rendszerint elvárt előnyökkel.

II. MELLÉKLET

A beszállítói felkérés sablonjai

Az itt található felkérési mintaszövegeket az ajánlatkérő szerv elküldheti a beszállítóknak, hogy piaci szereplőknek tartandó találkozóra hívja őket. A sablonok az alábbiakra vonatkoznak:

- A. csoportos találkozó – több beszállító együtt vesz részt a találkozón;
- B. egyéni találkozó – az ajánlatkérő külön-külön találkozik a beszállítókkal.

Fontos, hogy a felkérés tartalmazzon minden fontos információt a folyamatról, valamint arról, hogyan illeszkedik az átfogó közbeszerzési eljárásba.

A. Csoportos találkozó – felkérési sablonszöveg

Tisztelt...!

A(z) [az ajánlatkérő szerv neve]... közbeszerzési eljárás indítására készül ... [általános cél a piaci/földrajzi hatállyal együtt, például: a bukaresti önkormányzat számára történő buszbeszerzésre vonatkozó szerződés] céljából.

Ezzel összefüggésben szeretnénk találkozni az e területen működő beszállítók képviselőivel, hogy meghatározzuk az eljárás részleteit, és megismerjük a kifejezetten e piacra jellemző aggályokat és lehetőségeket.

Csoportos találkozót kívánunk tartani több beszállítóval, és szeretnénk Önöket is felkérni a részvételre. A találkozó időpontja: [adja meg a dátumot és az időt], helyszíne: [adja meg a címet].

Hálásak lennénk, ha a találkozó előtt megküldenék i. a részt vevő kapcsolattartók (legfeljebb két fő) elérhetőségeit és ii. a levélhez mellékelt kérdőívet kitöltve, a következő időpontig: [adja meg az információk beérkezésének határidejét].

A közigazgatási szerv a kitöltött kérdőíveket és az Önök által előzetesen megküldött minden egyéb információt megőrizz és bizalmasan kezel. Az ajánlatkérő szerv a találkozó teljes időtartama alatt jegyzeteket készít, az esetleges észrevételeket vagy visszajelzéseket pedig a titoktartás érdekében, eltérő kérés hiányában nem fogja konkrét személyeknek tulajdonítani.

Előre köszönjük, hogy részt vesznek ebben a piackutatási eljárásban.

Bármilyen kérdés esetén szívesen állunk rendelkezésükre a következő elérhetőségeket [adja meg az elérhetőségeket].

Üdvözlettel:

...

B. Egyéni találkozó – felkérési sablonszöveg

Tisztelt...!

A(z) [az ajánlatkérő szerv neve]... közbeszerzési eljárás indítására készül ... [általános cél a piaci/földrajzi hatállyal együtt, például: a bukaresti önkormányzat számára történő buszbeszerzésre vonatkozó szerződés] céljából.

Ezzel összefüggésben szeretnénk találkozni az e területen működő beszállítók képviselőivel, hogy meghatározzuk az eljárás részleteit, és megismerjük a kifejezetten e piacra jellemző aggályokat és lehetőségeket.

Szeretnénk találkozóra hívni Önöket, hogy részletesebben megbeszéljük véleményüket, tapasztalataikat és ismereteiket. A találkozó időpontja: [adja meg a dátumot és az időt], helyszíne: [adja meg a címet].

Hálásak lennénk, ha a találkozó előtt megküldenék i. a részt vevő kapcsolattartók (legfeljebb két fő) elérhetőségeit és ii. a levélhez mellékelt kérdőívet kitöltve, a következő időpontig: [adja meg az információk beérkezésének határidejét].

A közigazgatási szerv a kitöltött kérdőíveket és az Önök által előzetesen megküldött vagy a találkozó során közölt minden egyéb információt megőrizz és bizalmasan kezel.

Előre köszönjük, hogy részt vesznek ebben a piackutatási eljárásban.

Bármilyen kérdés esetén szívesen állunk rendelkezésükre a következő elérhetőségeket [adja meg az elérhetőségeket].

Üdvözlettel:

...

_____

III. MELLÉKLET

Kérdőívsablon a beszállítói találkozóhoz ⁽¹⁾

E sablonkérdőív arra szolgál, hogy a beszerzők – lehetőleg a találkozó előtt – megismerkedjenek innovatív beszállítókkal, például induló innovatív vállalkozásokkal vagy innovatív kkv-kkal.

A meghallgatás során az alábbi három témakör mentén folytatható beszélgetés:

— 1. témakör: A célcsoport meghatározása: kkv-k vagy középállalatok, nagyállalatok stb.

Ez a szakasz gazdasági szereplő(k) főbb adatainak megfelelő leírására szolgál.

— 2. témakör: Annak felmérése, hogy a beszállító mennyire épült be az innovációs ökoszisztémába

Ez a szakasz azt hivatott felmérni, hogy a beszállító milyen mértékben épült be az innovációs ökoszisztémába.

— 3. témakör: A javasolt innovatív megoldás kiforrottságának meghatározása

E szakasz célja a beszállító által javasolt innovatív megoldás főbb jellemzőinek megállapítása.

— 4. témakör: Az innovatív megoldás bemutatása

Ez a szakasz lehetővé teszi, hogy a beszerző azonosítsa az érintett innovációs ágazatot.

A vállalkozás neve:	
A vállalkozás honlapja:	
Az újítás jellege:	
A beszállító meghallgatása — A meghallgatás időpontja: — A beszerző neve: — A vállalkozás kapcsolattartójának neve:	

I. A vállalkozás besorolása	Fő adatok	Észrevételek
Az alapítás éve Az alkalmazottak teljes létszáma Ebből mérnök és K+F-munkatárs Ebből kereskedelmi munkatárs		
Éves árbevétel — N-3 — N-2 — N-1 A vállalkozás jellege — induló innovatív vállalkozás — mikroállalkozás — kkv — középállalat — nagyállalat		

⁽¹⁾ Ez a sablon a francia Direction des Achats de l'Etat (DAE) által kidolgozott és az operatív beszerzésről szóló, 2019. márciusi útmutatóban található sablonon alapul. https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/dae/doc/Guide_sourcing.pdf

I. A vállalkozás besorolása	Fő adatok	Észrevételek
Cégjegyzékszám		
A székhely címe		
Kapcsolattartó (név és e-mail-cím) Vezető Adott esetben kereskedelmi kapcsolati tisztségviselő		
Meglévő referenciák Magánszektor Közzsféra		
Központi beszerzési iroda (adott esetben)		
Jelenleg exportálnak a következő helyekre? Európa Afrika Ázsia Észak-Amerika Dél-Amerika Óceánia		

II. Innovációs ökoszisztéma	Fő adatok	Észrevételek
Hálózati tagság (több válasz is megjelölhető) Jelenleg tagja az alábbiak valamelyikének? (adja meg a nevet) — versenyklaszter — üzleti inkubátorház — klaszter — fablab/élő laboratórium — közösségi munkahely — egyetemi hasznosító vállalkozás — szakmai szövetség vagy szakszervezet — multidiszciplináris innovációs program — egyéb — magánbankok Részesül az alábbiak valamelyikében? — innovációs adójóváírás — vissza nem térítendő támogatások (megyék, régiók) — magánbefektetés — közösségi finanszírozás		

II. Innovációs ökoszisztéma	Fő adatok	Észrevételek
Kutatási partnerség <i>Ha igen, adja meg a nevét</i> — Laboratóriumi — egyetemi — egyéb		
K+F-ráfordítás az összkidáshoz viszonyítva <i>(az elmúlt három pénzügyi év átlaga)</i>		
Belső kutatási iroda/részleg megléte — Igen – adja meg a személyzeti létszámot — Nem		
Kapott címkék, elismerések — Igen – adja meg a személyzeti létszámot — Nem Benyújtott szabadalmi bejelentések (nemzeti, nemzetközi) — Igen – adja meg a személyzeti létszámot Kizárólagossági jogok (erőfölény a verseny tekintetében)		

III. Az újítás jellemzői	Fő adatok	Észrevételek
Az újítás jellege ⁽²⁾ — kisebb — fokozatos — diszruptív — Technológia — Termék — Szolgáltatások — Szokás — Folyamat vagy szervezet — Piaci értékesítés — Üzleti modell — Társadalmi innováció		
Az újítás kifarrottsága <i>Házon belüli fejlesztés</i> — Működő prototípus — Ipari megvalósítás — Piaci értékesítés legalább két éven át		

⁽²⁾ A meghatározások ezen iránymutatás 4. oldalán találhatók.

III. Az újítás jellemzői	Fő adatok	Észrevételek
— Forgalmazás — Értékesítés után szolgáltatás <i>Fejlesztés külső partnerség keretében</i> — Működő prototípus — Ipari megvalósítás — Piaci értékesítés legalább két éven át — Forgalmazás — Értékesítés után szolgáltatás		
Ipari megvalósítási módszerek Partnerség az iparral — Igen – adja meg a személyzeti létszámot — Nem Tervezett fejlesztés — első sorozat — határidők — mennyiség		

IV. Az innovatív megoldás bemutatása

A vállalkozás által szolgáltatott információk

V. Elemzés és szintézis (a beszerző tölti ki)	Észrevételek
A szervezetben rejlő potenciál Beépült az innovációs ökoszisztémába? ☐ igen ☐ nem a K+F intenzitása (15 % felett) Első referencia A javasolt termékben, illetve szolgáltatásban rejlő potenciál A megoldás innovatív jellegű? Melyek a hasznosítási lehetőségei? Versenyképesség Releváns használat	
A vállalkozás által szolgáltatott dokumentumok vagy információk	
Referenciák Brosúra, termékleírás Kapcsolattartók	

A szakterületek és az innovációs beszerzések nem kimerítő jellegű felsorolása	
Informatika és telekommunikáció Nagy adathalmazok Digitális Új technológiák Felhőalapú számítástechnika Informatikai biztonság Elektronikai alkatrészek biztonsága Rádiófrekvenciás azonosítás (RFID) és fenntartható fejlődés Vezeték nélküli technológia Dolgok internete	
Szellemi szolgáltatások, képzés és kommunikáció Pedagógiai játékok Kollaboratív eszközök Dematerializált iratkezelés Tudásmenedzsment Tartalomkezelés Digitális tartalmaz terjesztése Online szolgáltatások – média Média 2.0 Videó	
Technológia és berendezések Világítástechnika és kapcsolódó technológiák Infravörös és terahertzes képalkotás Energiatakarékos kazán Új generációs ipari munkagépek Textilipari és mezőgazdasági erőforrások Optikai szál Azbesztsemlegesítés Együttműködésre nem hajlandó sofőr járművének megállítása Segítő technológiák	
Épületek és infrastruktúra Akadálymentesítés a fogyatékossgal élők számára Kiváló környezeti minőség Energiatakarékos anyagok Digitális makett Robotika	

A szakterületek és az innovációs beszerzések nem kimerítő jellegű felsorolása	
Energia és környezet Agronómia, agrártechnológia Környezetbarát technológia Karbonszegény technológia	
Egészség és táplálkozás Gyógyszerek Orvostechnikai eszközök kórházak, hospice-ok stb. számára Kórházi betegellátás Betegek otthoni gondozása Táplálkozási tanácsadási szolgáltatások	
Környezeti metrológia Épületek és berendezések energiagazdálkodása Légtisztítás Ivóvízminőség Energia- és folyadékfogyasztás szabályozása Hulladékártalmatlanítás	
Fuvarozás és logisztika Sormenedzsment Irodabútor Energiatakarékos világítóberendezés Karbantartási termékek Postai küldemények Biztonság	
Szociálisan innovatív folyamatok, termékek és szolgáltatások Nappali munka takarítási szolgáltatások terén Közösségépítő szolgáltatások nagy szervezeteknél Folyamatok, termékek és szolgáltatások idősek és fogyatékosokkal élők számára A felhasználóknak nyújtott szolgáltatást javító folyamatok, termékek és szolgáltatások Hálózatépítést támogató kommunikációs folyamatok termékek és szolgáltatások A munkahelyi jóllét megteremtését szolgáló folyamatok, termékek és szolgáltatások A szociális és szolidáris gazdaságon belüli folyamatok, termékek és szolgáltatások	
Munkaállomások átalakítása Berendezések és munkaállomások Fogyatékosokkal élők számára készült munkaállomások berendezései Távmunkához szükséges berendezések Berendezések nomád munkaállomásokhoz	

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU